

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Policie České republiky a její nástroje při potírání legalizace výnosů
z trestné činnosti a odčerpávání zisků z trestné činnosti.

Bc. Jiří Hořejší

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Hořejší Jiří

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Litoměřice

Název práce

Police České republiky a její nástroje při potírání legalizace výnosů z trestné činnosti a odčerpávání zisků z trestné činnosti

Anglický název

Police of the Czech Republic and its Tools in Combating Pay-off legalization of Crime and Withdrawing the Profitsof Crime

Cíle práce

Cílem diplomové práce jsou nástroje Police České republiky používané při potírání legalizace výnosů z trestné činnosti a odčerpávání zisků z trestné činnosti. Teoretická část této diplomové práce bude zaměřena na vymezení všech důležitých pojmů uvedené problematiky a jejich vysvětlení. Dále budou popsány možné zdroje nezákonných zisků, fáze legalizace výnosů z trestné činnosti tzv. praní špinavých peněz. Praktická část bude zaměřena na vymezení a popsání všech nástrojů a možností Police České republiky v boji proti praní špinavých peněz a samotné statistické porovnání vývoje zajišťování majetku Policií České republiky v rámci trestního řízení za sledované období.

Metodika

V úvodu diplomové práce bude proveden sběr informací ze sekundárních zdrojů: internet, odborné knihy, časopisy, zákony a materiály Police ČR, které budou následně nastudovány. Dále bude proveden sběr informací z primárních zdrojů: přímým pozorováním, standardizovanými řízenými rozhovory s pracovníky daného prostředí a shromažďováním statistických výkazů Police ČR. Na základě všech získaných informací bude provedena analýza poznatků a dat s následným vymezením a popsáním všech dostupných nástrojů a možností Police České republiky v boji proti praní špinavých peněz. Závěrem diplomové práce bude provedeno zhodnocení a srovnání statistických výkazů Police ČR ve věci zajišťování majetku v rámci trestního řízení za sledované období.

Harmonogram zpracování

- 1) Příprava a studium informačních zdrojů k tématu diplomové práce 6/2011.
- 2) Zpracování dat a hodnocení informačních zdrojů 7/2011 – 9/2011.
- 3) Vypracování vlastních řešení a hodnocení výsledků 10/2011 – 12/2011.
- 4) Zpracování konečné verze diplomové práce 1/2012 – 2/2012.
- 5) Odevzdání diplomové práce a teze 3/2012.

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Legalizace výnosů z trestné činnosti, organizovaný zločin, praní špinavých peněz, podezřelý obchod, Policie České republiky, trestný čin.

Doporučené zdroje informací

DVOŘÁČEK, Z., a kolektiv. Základní činnosti policejních služeb. 1. vyd. Policejní akademie České republiky. Vydavatelství PA ČR. Praha 2004. ISBN 80-7251-163-7.

DVOŘÁK, V., a kolektiv. Hospodářská kriminalita. 1. vyd. Policejní akademie České republiky. Vydavatelství PA ČR. Praha 2000.

FASSMANN, M. Stínová ekonomika a práce na černo. Vydavatelství Sondy. Praha 2007. ISBN 978-80-86846-21-7.

CHMELÍK, J. Úvod do hospodářské kriminality. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o.. Plzeň 2005. ISBN 80-86898-13-X.

JELÍNEK, J., a kolektiv. Trestní zákon a trestní řád. Vyd. Linde Praha a.s. Praha 2008. ISBN 978-807201-731-7.

<http://mvcr.cz/>

<http://www.mfcr.cz/>

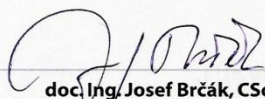
<http://www.cnb.cz/>

Vedoucí práce

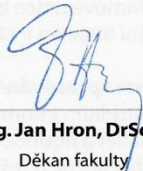
Hřebík František, Mgr., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2012

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 12.1.2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Policie České republiky a její nástroje při potírání legalizace výnosů z trestné činnosti a odčerpávání zisků z trestné činnosti" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 4.4.2012

Jiří Hořejší

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Mgr. Františku Hřebíkovi, Ph.D. za jeho cenné připomínky, trpělivost, ochotu a metodickou pomoc při vedení mé diplomové práce. Rovněž bych rád poděkoval řediteli ÚOKFK SKPV Policie ČR plk. Mgr. Tomáši Martincovi za udělení souhlasu k použití statistických dat zajištěných majetkových hodnot a všem svým kolegům z řad Policie ČR, kteří mi vyšli maximálně vstříc a umožnili mi přístup ke všem potřebným informacím.

Policie České republiky a její nástroje při potírání legalizace výnosů z trestné činnosti a odčerpávání zisků z trestné činnosti.

Police of the Czech Republic and its Tools in Combating Pay-off legalization of Crime and Withdrawing the Profits of Crime.

Souhrn

Policie České republiky a její nástroje při potírání legalizace výnosů z trestné činnosti a odčerpávání zisků z trestné činnosti tak zní název diplomové práce, která se zabývá stále aktuální tematikou. Trestná činnost na úseku obchodování s drogami, s lidmi, na úseku finanční a hospodářské kriminality, praní špinavých peněz včetně organizovaného zločinu a získávání nezákonných zisků, jsou hlavními náměty práce. Poznatky doplňuje legislativa České republiky a Evropské unie zabývající se potíráním legalizace výnosů z trestné činnosti a odčerpávání zisku z trestné činnosti. Nechybí představení subjektů, které se na potírání legalizace z výnosů trestné činnosti podílejí. Předkládaná práce je doplněna grafy, které dokladují výsledek práce z potírání této nebezpečné trestné činnosti.

Summary

Police of the Czech Republic and its instruments to combat Pay-off legalization of Crime and Withdrawing the Profits of Crime that is the name of the thesis, which deals with more current topics. Criminal activity in the area of drug trafficking, with people in the area of financial and economic crime, money laundering, including organized crime and illegal acquisition of profits are the main themes of work. The findings of the thesis accompanied legislation of the Czech Republic and the European Union engaged in combating pay-off legalization and draining profits from crime. The authorities that combats the money laundering of crime are introduced in the thesis. This work is supplemented with charts documenting the work of combating this dangerous crime.

Klíčová slova: Legalizace výnosů z trestné činnosti, organizovaný zločin, praní špinavých peněz, podezřelý obchod, Policie České republiky, trestný čin.

Keywords: Crime pay-off legalization, organized crime, money laundering, suspicious transaction, Police of the Czech republic, crime.

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika	11
2.1	Cíl práce	11
2.2	Metodika	11
3	Vymezení základních pojmů	12
3.1	Finance	12
3.2	Peníze	12
3.3	Legalizace výnosů z trestné činnosti	12
3.4	Výnos z trestné činnosti	13
3.5	Obchod	13
3.6	Podezřelý obchod	14
3.7	Trestný čin	14
3.8	Organizovaný zločin	14
4	Zdroje nezákonných zisků	16
4.1	Trestná činnost na úseku obchodování s drogami	16
4.2	Trestná činnost organizovaného zločinu	18
4.2.1	Legislativní opatření vůči organizovanému zločinu	19
4.2.2	Obchod s lidmi	20
4.2.3	Nezákonné hry	23
4.2.4	Obchod se zbraněmi	23
4.3	Trestná činnost na úseku finanční a hospodářské kriminality	26
4.3.1	Finanční kriminalita	26
4.3.2	Hospodářská kriminalita	28
4.3.3	Legislativa týkající se hospodářské kriminality	29
5	Praní špinavých peněz a jednotlivé fáze	31
5.1	Výběr mezinárodní a národní právní úpravy	32
5.2	Umístění	33
5.3	Vrstvení	39
5.4	Integrace	39
5.5	Způsoby legalizování výnosů z trestné činnosti	40
5.5.1	Oblast bankovního sektoru	42

5.5.2	Nebankovní oblast	44
6	Právní úprava k potírání legalizace výnosů z trestné činnosti.....	45
6.1	Legislativa České republiky	45
6.1.1	Mimotrestní normy	45
6.1.2	Trestněprávní úprava	46
6.2	Mezinárodní dohody a právní akty Evropské unie	47
7	Subjekty podílející se na potírání legalizace výnosů z trestné činnosti.....	49
7.1	Policie České republiky.....	49
7.2	Státní zastupitelství	51
7.3	Soudy.....	51
7.4	Finanční analytický útvar MF ČR.....	52
7.5	Česká národní banka	52
7.6	Celní správa ČR	53
7.7	Povinné osoby	53
8	Policie České republiky a nástroje k potírání legalizace výnosů z trestné činnosti	57
8.1	Domovní prohlídka	57
8.2	Prohlídka jiných prostor a pozemků	58
8.3	Zadržení a otevření zásilky	58
8.4	Sledování zásilky	59
8.5	Odposlech a záznam o telekomunikačním provozu.....	60
8.6	Operativně pátrací prostředky	61
8.7	Finanční šetření	65
8.7.1	Zajišťovací instituty finančního šetření	65
8.7.1.1	Přípravná fáze finančního šetření	67
8.7.1.2	Zajišťovací fáze finančního šetření.....	68
8.7.1.2.1	Zajišťovací instituty v době před zahájením trestního stíhání.....	68
8.7.1.2.2	Zajišťovací instituty v době po zahájení trestního stíhání.....	70
8.7.1.2.3	Závěrečná zpráva o provedeném šetření	71
8.7.2	Správa zajištěného majetku	71
8.7.3	Odčerpání výnosů z trestné činnosti a hmotně právní úprava	72
8.8	Statistika zajištěného majetku Policií ČR v období 2008 – 2010	74
8.8.1	Vyhodnocení roku 2008.....	74

8.8.2	Vyhodnocení roku 2009.....	76
8.8.3	Vyhodnocení roku 2010.....	78
	Tab. 7 Porovnání zajištěného majetku v roce 2010 v Kč	78
8.8.4	Porovnání a celkové zhodnocení období 2008 – 2010	80
8.9	Zhodnocení statistického systému Policie České republiky	86
8.10	Návrhy a doporučení ke zlepšení	87
9	Závěr.....	89
10	Literatura.....	91
11	Obrázky.....	97
12	Tabulky	97
13	Grafy	97
14	Seznam zkratk	98
15	Přílohová část.....	99

1 Úvod

Po roce 1989 se výrazně změnila celospolečenská podmínka. Proběhla restrukturalizace především českého těžkého průmyslu, tradičních odvětví, a příchozí nadnárodní firmy se staly tvrdou konkurencí pro české firmy, které do té doby neměly ani potřebu se konkurenceschopností zabývat. Nastal nevídaný rozvoj soukromého podnikání, na který nebyla česká legislativa připravena. Situace využili mnozí lidé k činnostem, které neměly s legálním podnikáním nic společného. Byla to doba, kdy nikdo téměř nic nekontroloval. Svoboda dala lidem nebývalé možnosti a každý chtěl této situace využít. Kde není systematická kontrola, může se oprávněně předpokládat, že někteří lidé nebudou dobrovolně dodržovat platné zákony. Trestná činnost na úseku obchodu s drogami, s lidmi, na úseku finanční a hospodářské a další trestné činy se staly součástí každého dne. Pachatelé těchto činů si byli vědomi, že kontrolní systémy v České republice nefungují tak, jak by měly a této možnosti efektivně využili. Stát díky své neochotě vzniklé problémy účinně řešit, dal možnosti zločinu páchat trestné činy, se kterými se dosud Česká republika nemusela vyrovnávat. Na vzniklou situaci nebyla připravena policie, justice, ani další orgány a instituce. Než se jim podařilo svou činnost zaktivizovat, uběhla dlouhá doba. Mezitím si zločinecké skupiny vybudovaly vlastní struktury, velice přísně hierarchicky zorganizované, aniž se mnozí členové mezi sebou znali. Trestná činnost těchto skupin se stupňovala. Čím více byly úspěšné, tím větší měly motivaci. Nebylo problémem vyprat špinavé peníze, pro nelegální činnost získat lidi, protože vidina snadného zisku byla lákavá. Struktury zločineckých skupin pomalu, ale jistě, začaly pronikat do státní správy, do bankovního sektoru, mezi podnikatelské špičky, do justice. Velmi dlouho trvalo, než se ve spolupráci všech státních orgánů a institucí začaly organizovat akce na potírání zločinů. V počátcích nebyli vyškoleni lidé, chyběla legislativa, nebyl dostatek finančních prostředků na potírání zločinu, chyběla mezinárodní spolupráce a zapojení České republiky do institucí a orgánů v rámci celé Evropské unie. Trvalo několik let, než se vytvořily orgány a instituce, které na základě nově vytvořené legislativy mohly využít legální prostředky boje proti potírání zločinu. Teprve tehdy bylo možné zavedení mechanismu státního dohledu nad bankovním a nebankovním sektorem, přijmout opatření k postihu majetku bez prokázání původu.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce jsou nástroje Policie České republiky používané při potírání legalizace výnosů z trestné činnosti a odčerpávání zisků z trestné činnosti.

Teoretická část této diplomové práce bude zaměřena na vymezení všech důležitých pojmů uvedené problematiky a jejich vysvětlení. Dále budou popsány možné zdroje nezákonných zisků, fáze legalizace výnosů z trestné činnosti tzv. praní špinavých peněz.

Praktická část bude zaměřena na vymezení a popsání všech nástrojů a možností Policie České republiky v boji proti praní špinavých peněz a samotné statistické porovnání vývoje zajišťování majetku Policií České republiky v rámci trestního řízení za sledované období.

2.2 Metodika

V úvodu diplomové práce bude proveden sběr informací ze sekundárních zdrojů: internet, odborné knihy, časopisy, zákony a materiály Policie ČR, které budou následně nastudovány.

Dále bude proveden sběr informací z primárních zdrojů: přímým pozorováním, standardizovanými řízenými rozhovory s pracovníky daného prostředí a shromažďováním statistických výkazů Policie ČR. Uvedené zdroje budou použity při tvorbě teoretické části diplomové práce, a to za použití metody popisné.

Na základě všech získaných informací bude provedena analýza poznatků a dat s následným vymezením a popsáním všech dostupných nástrojů a možností Policie České republiky v boji proti praní špinavých peněz.

Závěrem diplomové práce bude provedeno zhodnocení a srovnání statistických výkazů Policie ČR ve věci zajišťování majetku v rámci trestního řízení za sledované období.

3 Vymezení základních pojmů

3.1 Finance

Finance lze charakterizovat mnoha způsoby. Jsou to peněžní prostředky, které slouží v krátkém časovém horizontu k financování různých aktivit. Je to kapitál, který je z hlediska podnikatelského vnímán jako dlouhodobý zdroj podnikatelských aktivit. Jsou to finanční zdroje bez bližšího rozlišení podle času či účelu použití (Kalouda, 2004, s. 8).

3.2 Peníze

Definici několika pojmů shrnuli Pospíšil a kol. (2006, s. 9):

- Peníze jsou cokoli, co slouží jako běžně přijímaný prostředek při placení.
- Peníze jsou cokoli, co slouží jako všeobecně přijímaný prostředek směny nebo placení (všeobecný ekvivalent).
- Peníze jsou jakékoli aktivum, které je všeobecně přijímáno.

3.3 Legalizace výnosů z trestné činnosti

Legalizací výnosů z trestné činnosti se pro účely zákona¹ rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem; uvedené jednání spočívá například

- a) v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páchání takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,
- b) v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,
- c) v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti, nebo
- d) ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).

¹ Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

Legalizace výnosů z trestné činnosti je činnost, která ohrožuje řádné fungování tržního hospodářství, narušuje konkurenční prostředí, destabilizuje obecně uznávaná pravidla řádného obchodování a je tak pro společnost nebezpečná (Jelínek, 2009, s. 823). Garner (2009, s. 1097) odkazuje na Blackův slovník, který definuje legalizaci výnosů z trestné činnosti jako akt převádění nelegálně získaných prostředků prostřednictvím bezúhonných lidí nebo legálních účtů tak, aby nemohl být vystopován jejich originální zdroj. Za výnos z trestné činnosti se považuje jakákoliv ekonomická výhoda plynoucí z jednání, které nese znaky trestného činu (Sloupenský, Žehra, 1997, s. 178).

3.4 Výnos z trestné činnosti

Pojem „výnos“ označuje všechny ekonomické výhody pocházející z trestných činů. Výhoda může spočívat ve veškerém majetku, tak jak je definován v pojmu „majetek“, který zahrnuje majetek jakéhokoli charakteru, hmotný nebo nehmotný, movitý nebo nemovitý a rovněž právní dokumenty nebo nástroje prokazující oprávnění nebo zájem na takovém majetku.² Pojem vymezuje explicitně zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti jako jakoukoliv ekonomickou výhodu z jednání, které vykazuje znaky trestného činu. Další vymezení výnosu z trestné činnosti lze dovodit z trestního zákona, kde se jím rozumí majetková hodnota, kterou pachatel získal trestným činem nebo jako odměnu za něj, nebo kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyl za takovou majetkovou hodnotu, pokud její hodnota není vůči nabyté majetkové hodnotě zanedbatelná (MF ČR, 1997).

3.5 Obchod

Obchodem se nově rozumí každé jednání povinné osoby s jinou osobou, pokud takové jednání směřuje k nakládání s majetkem této jiné osoby nebo k poskytnutí služby této jiné osobě. Obchodní vztah je dle zákona definován jako smluvní vztah mezi povinnou osobou a jinou osobou, jehož účelem je nakládání s majetkem této jiné osoby nebo poskytování služeb této jiné osobě, jestliže je při vzniku smluvního vztahu s přihlédnutím ke všem okolnostem zřejmé, že bude obsahovat opakující se plnění.

² Blíže viz MZV ČR: Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu č. 33/1997 Sb.

3.6 Podezřelý obchod

Podezřelým obchodem je dle zákona obchod provedený za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitě prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat, například:

- Prostředky, s nimiž klient nakládá, zjevně neodpovídají povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům.
- Klient vykonává činnosti, které mohou napomáhat zastření jeho totožnosti nebo zastření totožnosti skutečného majitele.
- Obchodní zástupce má pochybnosti o pravdivosti získaných identifikačních údajů o klientovi.

Obchod je podezřelý vždy, pokud

- Klient odmítá uvést identifikační údaje osoby, za kterou jedná.
- Klientem nebo skutečným majitelem je osoba, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí (banka monitoruje databázi klientů proti sankčním seznamům).³

3.7 Trestný čin

Pojem trestný čin je obsažen v § 13 zák. č. 40/2009 (trestní zákoník): Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti. Nový trestní zákoník s účinností od 1. 1. 2010 nahradil dřívější zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

3.8 Organizovaný zločin

Organizovaný zločin je opakující se (soustavné) páchaní cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivit tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s vícestupňovou vertikální organizační strukturou), a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při

³ Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

minimalizaci rizika (zajišťovaného prostřednictvím kontaktů v rozhodovacích společenských strukturách) (Cejp a kol., 2004, s. 13).

Organizovaný zločin je charakterizován jako „*dlouhodobá, plánovitá trestná činnost, jejímž cílem je dosažení zisku, případně získání vlivu na veřejný život. Je páchána hierarchicky strukturovanou skupinou osob, kde panuje dělba práce, přísná disciplína. Jsou vyvinuta ochranná opatření proti odhalení a postihu. Organizovaný zločin destabilizuje a rozkládá základní sociální, ekonomické, a politické instituce a vytváří jiné, fungující paralelně. Získané peněžní prostředky se pak přelévají do legálního hospodářského života a jsou využívány ke korupci, zastrasování a vydírání (lobby v zákonodárných sborech, kupování sdělovacích prostředků, teroristické akce a další)*“ (Štáblová, 2008, s. 65).

K základním znakům organizovaného zločinu vždy patří:

- trvající spolupráce více osob, z nichž každá má pevně stanovené specifické úkoly,
- páchání závažné trestné činnosti s úmyslem získat prospěch nebo moc,
- vysoká profesionalita, tj. stabilita, koncepčnost, důkladná příprava akcí, konspirace, disciplína, přísně stanovené normy chování a kontroly, dokonalé vybavení (Cejp a kol., 2004, s. 13).

Typickým znakem organizovaného zločinu je, že představuje celý řetězec kriminálních činností, které jsou úzce provázány a na sebe navazují. Jsou spojeny s tuhou disciplínou, každé vybočení z řady je přísně trestáno samotnými členy organizované skupiny. Cílem je maximalizace zisku. Řídí se tedy „*společenskou objednávkou*“. Je to specifická podoba podnikání, která je založena na nelegálních aktivitách (Scheinost, M. a kol., 1997).

4 Zdroje nezákonných zisků

4.1 Trestná činnost na úseku obchodování s drogami

Drogová kriminalita byla v ČR do konce roku 2009 postihována podle zákona⁴ jako trestné činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187, § 187a a § 188 tr. zák. a trestný čin šíření toxikomanie podle § 188a tr. zák. S účinností od 1. ledna 2010 zákon⁵ přinesl novou úpravu, která obsahuje některé významné změny. Drogové trestné činy jsou nadále řazeny mezi trestné činy obecně nebezpečné. Jedná se o trestné činy nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (§ 283) apod. Ke změnám patří např. stanovení odlišných trestů za neoprávněné přechovávání omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu v množství větším než malém. Upraveny jsou také postihy drogové kriminality (Zeman, 2009, s. 1029-1042).

Drogovou kriminalitu lze rozdělit do těchto čtyř kategorií:

- *psychofarmakologická trestná činnost*: trestné činy spáchané pod vlivem psychoaktivní látky,
- *sekundární majetková trestná činnost*: trestné činy spáchané za účelem získání peněz (nebo drog) na podporu drogové závislosti,
- *systémová trestná činnost*: trestné činy spáchané v rámci fungování nezákonných drogových trhů jako součást nezákonné distribuce a dodávek drog,
- *trestné činy porušování protidrogových zákonů*: trestné činy spáchané proti drogové legislativě a souvisejícím právním předpisům (EMCDDA, 2004).

V Psychologickém slovníku je droga označována jako látka, která je používána a zneužívána pro změnu nálady, vědomí, povzbuzení či tlumení somatopsychických funkcí (Hartl, 1993, s. 41). Další formulace: látky vyvolávající stav tělesné či psychické závislosti u osob, které je užívají periodicky či kontinuálně. Libovolná psychotropní látka se může opakovaným užíváním stát drogou. Objevují se stále nové a nové látky, na něž si jedinec může vypracovat závislost.

⁴ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Rozbor situace na drogové scéně po roce 1989 provedla Trávníčková (2001). Uvedla, že před rokem 1989 „specifikace české drogové scény byla v tom, že většina výrobců drog (stimulační drogy pervitin či opiát „braun“) byla zároveň i konzumenty. Prakticky neexistoval černý trh klasického typu ovládaný nejrůznějšími mafiemi, kde jsou drogy pouze lukrativním obchodním artiklem.“ V další části rozboru konstatovala, že „po roce 1989 se česká drogová scéna začala řídit ekonomickými pravidly, je již velmi dobře organizována, zločinecké organizace působící na území ČR zavedly dumpingové ceny a rozšířily sortiment nabízených drog na „evropskou“ úroveň.“

Faktory, které po roce 1989 ovlivňovaly českou drogovou scénu:

- strategická poloha ČR uprostřed Evropy,
- vyšší propustnost a špatná kontrolovatelnost státních hranic ČR,
- rozvinutý a kvalitní chemický průmysl a zejména velice kvalitní báze ilegálních výrobců,
- rozpad bývalého SSSR a bývalé SFRJ vedl k poměrně masivnímu proudu ekonomických a politických běženců na území ČR,
- ČR je stále označována na velice lukrativní stát pro „propírání“ peněz z nelegálního obchodu s drogami,
- nárůst abúzu drog souvisí také se zvyšujícími se požadavky na výkonnost a úspěšnost jedince na náročnějším trhu pracovních sil,
- nastupující éra internetu atd. (Trávníčková, 2001).

Organizovaný zločin nebyl před rokem 1989 pro Českou republiku něčím neznámým. Existoval, ale veřejnost měla málo dostupných informací. Po roce 1989 nabral organizovaný zločin jiné dimenze. Začal se neuvěřitelně rychle rozvíjet, protože k tomu měl ideální podmínky. Mezi výrazná negativa patřil fakt, že nebyla připravena kvalitní legislativa a chyběl dostatek profesně vzdělaných lidí s praxí, kteří by se mohli bojem s organizovaným zločinem zabývat. Ten měl a má za úkol svou činností získat co největší zisky bez ohledu na to, jaké metody použije. Cílem je kromě zisků získat prioritní postavení, zajistit si beztrestnost a vlastní bezpečnost. „Jednou z cest dosahování maximálních zisků, zajištění vlastní bezpečnosti a beztrestnosti je pronikání organizovaného zločinu do oficiálních společenských struktur cestou kompromitování a korupce nebo kontrolou pozic

ve strategicky důležitých společenských, hospodářských a politických oblastech“ (Vykopalová, 1999, s. 166). Užívání drog přináší nejen zdravotní problémy a mnohdy závažné celoživotní zdravotní problémy, ale zároveň má důsledky celospolečenské (Trávníčková, 1996, s. 46-51). Abúzus má několik významů, znamená mj. nadměrné užívání drog. To se týká jednotlivců i celé společnosti. Jakmile se jedinec (abuzer) stane na drogách závislý, má to pro jeho osobu velmi negativní důsledky. Dává přednost užívání drog, nezvládá pracovat, rozpadají se jeho další aktivity, např. sociální, rekreační. Veškerou svou činnost zaměřuje na získání drog, a protože nemá většinou finanční prostředky, získává si je kriminální činností, dívky a ženy často prostitutí. Žije přítomností, nemyslí na budoucnost. Postupně je společensky degradován. Situace je o to horší, pokud se jedná o jedince, který má vlastní rodinu. Selhává také jeho funkce ve společnosti.

4.2 Trestná činnost organizovaného zločinu

„Společenská závažnost organizované kriminality je mimořádně vysoká....Samotné její přímé následky, jako např. počty vražd, škody na majetku, jsou mimořádně tíživé....Organizovaná kriminalita vyvolává pocit silného ohrožení občanů, snižuje kvalitu jejich života. Pod dojmem rostoucí kriminality musí stát vynakládat velké prostředky na vydržování policie a justice, posiluje se represivní charakter trestního práva“ (Nožina, 2003, s. 402-407).

Z výročních zpráv Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu v letech 2000 a 2001 vyplývá, že zločinecké zahraniční organizace působící v ČR se ve svém vývoji příliš nezměnily. Přesto Marešová (2004, s. 58) konstatuje, že *„policie zaznamenala jejich snahu legalizovat svou moc získáním vlivu ve strategických podnicích a zakládáním různých krycích firem. Čeští občané působících v těchto organizacích zajišťují především tzv. servis., tj. zhodnocují v zájmu organizovaného zločinu svoji znalost prostředí a zákonů včetně využívání svých vlastních kontaktů a známostí a kontaktů vyplývajících z jejich pracovního zařazení či zaměstnaneckého poměru apod.“* Konstatování Marešové, které vyplývá ze závěrů průzkumu, který na téma kriminality pachatelů zorganizovala, je závažné. Jedná se o velmi nebezpečnou činnost, která se, vzhledem k dobré organizaci celé struktury organizované zločinecké organizace, jen těžko prokazuje. Problém lze vidět v operativnosti těchto organizovaných skupin. Vrazi na zakázku přijíždějí do České republiky, po vykonání vraždy ihned opouštějí její území. Toto tvrzení podporuje Chmelík

(2008, s. 47), který vyvozuje svůj závěr, že „organizovaný zločin je velmi rezistentní vůči vnějším represivním opatřením. To je dáno mimo jiné tím, že zločinecká organizace je velmi stabilní, s pevně stanovenou perspektivou a cílem. Napomáhá tomu i fakt, že disponuje vnitřním ochranným opatřením, které dává zločinecké organizaci stabilitu a odolnost proti snahám organizaci zničit.“ Skutečností je, že pevně organizovaná struktura zahraničního organizovaného zločinu v České republice začala postupně vytvářet vhodné podmínky pro vznik a působení domácího organizovaného zločinu. České orgány a instituce byly postaveny před fakt, že se musí daleko lépe a efektivně přijímat represivní opatření, která budou eliminovat další rozvoj organizovaného zločinu. Velkým problémem bylo, že státní politická sféra i po mnoha důrazných upozorněních nechtěla připustit, že organizovaný zločin je reálným nebezpečím pro Českou republiku.

Ve výroční zprávě ÚOOZ za rok 2010 bylo mj. konstatováno, že mnohé významné zločinecké organizace mají vazbu na kriminální struktury mimo území ČR. Nejsilnější z nich je skupina ruskojazyčná, následována asijskými zločineckými organizacemi. Za pozornost stojí konstatování, že za hlavní prvky, které podporují rozvoj organizované kriminality v ČR, lze považovat korupci ve státní správě a nedostatečnou legislativu pro boj s korupcí a moderními druhy organizované kriminality. Nejvýznamnější domácí kriminální organizace se zabývala především trestnou činností spojenou s účelově zakládanými podnikatelskými subjekty, manipulací veřejných soutěží, úvěrovými či leasingovými podvody, krádežemi a následnou legalizací (a prodejem) motorových vozidel apod. Podrobně byla monitorována činnost domácích kriminálních subjektů zabývajících se trestnou činností „praní špinavých peněz“, která, podle názorů kriminalistů, probíhá mimo území republiky. Vyskytovala se násilná trestná činnost vydírání, vybírání výpalného, násilné vymáhání dluhů, trestná činnost související s vymezováním sféry vlivu.

4.2.1 Legislativní opatření vůči organizovanému zločinu

Podstatnější změny byly přijaty v roce 1995 novým zákonem.⁶ Byly do něj zakotveny především trestnost účasti na zločinném spolčení a definice zločinného spolčení. Trestní řád byl doplněn o institut anonymního svědka a další nástroje usnadňující trestní stíhání organizovaného zločinu. V roce 1996 byl přijat zákon⁷ týkající se legalizace výnosů

⁶ Zákon č. 152/1995 Sb. ze dne 29. června 1995, kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

⁷ Zákon č. 61/1996 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

z trestné činnosti. V roce 2008 byl zákon z roku 1996 nahrazen novým zákonem.⁸ Zákon zpracovává příslušné směrnice Evropských společenství.⁹

Státní orgány České republiky se začaly zabývat problematikou organizovaného zločinu sice již v roce 1996, kdy byla začleněna do programového prohlášení vlády. V tehdejší Programovém prohlášení uvedla: „*Vláda bude pravidelně vyhodnocovat a aktualizovat schválenou strategii postupu proti organizovanému zločinu. Zároveň je připravena přijmout tvrdší a účinnější opatření proti nedovolené výrobě, obchodu a zneužívání drog. Novelizace právní úpravy trestního řízení bude orientována především na dopracování postupů, sloužících k odhalování organizovaného zločin*“ (Vláda ČR, 1996).

V reakci na Programové prohlášení vlády ČR byla přijata ještě v roce 1996 první vládní koncepce boje s organizovaným zločinem. Na základě získaných zkušeností byla koncepce několikrát aktualizována. Byly zpřísnovány trestní sankce za trestné činy spáchané v organizované skupině, byly zformulovány některé skutkové podstaty (např. kuplířství, obchodování s dětmi). Od 1. ledna 1995 začaly v rámci kriminální policie fungovat útvary s celorepublikovou působností Útvar pro odhalování organizovaného zločinu v rámci kriminální policie a Národní protidrogová centrála. V roce 2001 byla v rámci reorganizace vytvořena Služba kriminální policie a vyšetřování.

4.2.2 Obchod s lidmi

Obchodování se ženami se stává stále více předmětem trestního práva. Obchodování se ženami je velmi výnosným byznysem. Nad příčinami tohoto stavu se již mnoho let zamýšlejí odborníci na tuto problematiku, ale jejich názory se mnohdy liší. Shodují se pouze v tom, že obchodování se ženami je důsledkem ekonomické situace v daných zemích, porušováním lidských práv, nerovnoprávností pohlaví v zákonech a v praxi, restriktivní migrační politikou a poptávkou pro levných sexuálních a domácích službách v cílových zemích. Obchod s ženami a nucená prostituce zůstávají „*nejvýnosnějším*“ článkem, který se dá srovnat snad jen s obchodem s drogami (Cejp a kol., 2004, s. 108).

⁸ Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu a Směrnice Komise 2006/70/ES ze dne 1. srpna 2006, kterou se stanoví prováděcí opatření ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES, pokud se jedná o definici „politicky exponovaných osob“ a technická kritéria pro zjednodušené postupy hloubkové kontroly klienta a pro výjimku na základě finanční činnosti vykonávané příležitostně nebo ve velmi omezené míře

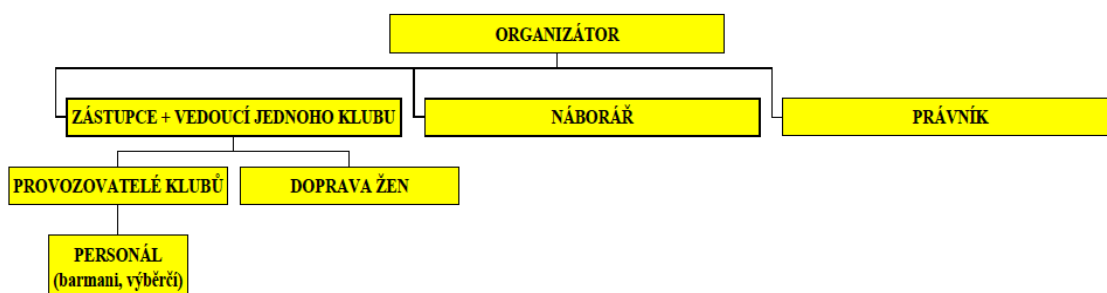
První mezinárodně všeobecně uznávaná definice obchodování s lidmi je obsažena v čl. 3 Protokolu OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, který je součástí mezinárodní Úmluvy o nadnárodním organizovaném zločinu. Podle Úmluvy obchodování s lidmi znamená „*najímání, přepravu, převoz, přechovávání nebo přijetí osob za účelem zneužívání za pomoci hrozby, použití síly nebo jiných forem donucení, za pomoci únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu bezbrannosti nebo pomoci předání nebo přijetí plateb či výhod, a to za účelem získání souhlasu osoby mající kontrolu nad jinou osobou.*“

Definice obchodování s lidmi – český trestní zákon

V souvislosti s novým českým trestním zákonem č.40/2009 Sb., (byl změněn zákonem č. 306/2009 Sb.), byla nově schválena úprava obchodování s lidmi. Změna se týkala také sexuálního vykořisťování: v oblasti sexuálního vykořisťování „*k pohlavnímu styku nebo jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování*“ spadá nově „*anebo k výrobě pornografického díla*“.

Obchod a jeho průběh jsou pečlivě naplánovány. Struktura a charakteristika skupiny, která organizuje obchod se ženami a provozování prostituce *obr. 1*.

Obr. 1 Struktura a charakteristika skupiny

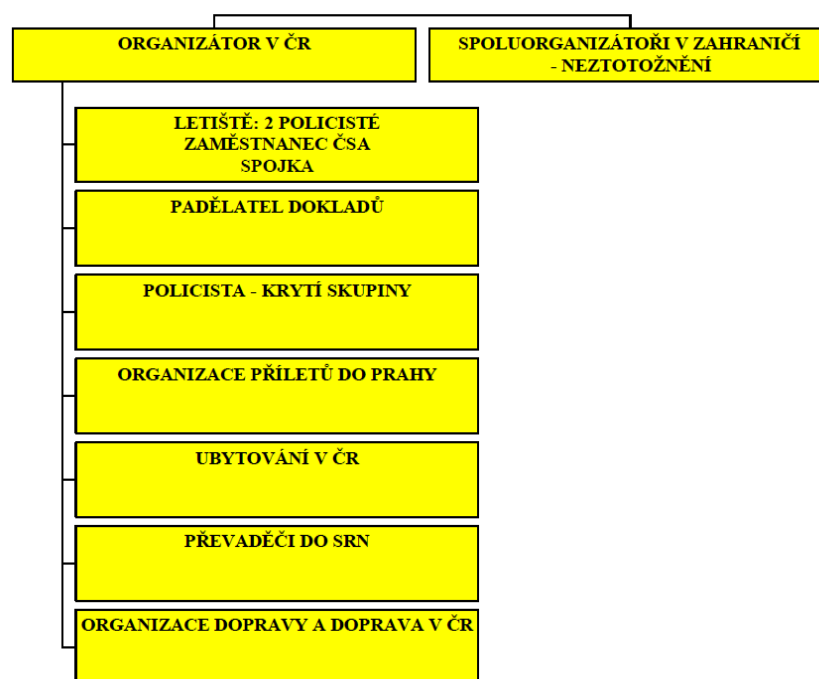
Zdroj: Scheinost, Diblíková, 2009, s. 13

Jak vyplývá z *obr. 1*, v celé struktuře hraje důležitou úlohu právník, který připravuje veškeré pracovní podklady, jedná s úřady apod. Systém je všude stejný, inzeráty, vytipování vhodných dívek, zajištění dokladů, dívka odjíždí do zahraničí a většinou neví, co ji na místě čeká. Druhá skupina dívek naopak přesně ví, jakou práci bude v zahraničí

vykonávat. Příprava na výkon činnosti většinou probíhá v zahraničí. Ženám je v první řadě odebrán cestovní doklad – pas. Pokud nechce provozovat prostituci dobrovolně, je k ní mnoha způsoby nucena, často bitím, znásilňováním a podáváním drog. Cena ženy je stanovena podle její poslušnosti, množství obslužených zákazníků za noc, množství vydělaných peněz za zákazníka a noc apod.

Z obr. 2 je patrné, že bez pomoci dobrovolných pracovníků – českých občanů – organizátora v České republice, policisty, který kryje celou skupinu, pracovníků letiště, zajištění ubytování zahraničních děvčat (např. z Bulharska, Rumunska), jejich snadné převedení do Spolkové republiky Německo apod. by nebylo možné tak úspěšně nelegální obchod s děvčaty zajistit (Scheinost, Diblíková, 2009).

Obr. 2 Organizační struktura a její průnik do orgánů státní moci

Zdroj: Scheinost, Diblíková, 2009, s. 14.

Mezinárodní síť obchodu s děvčaty tvoří celé organizované skupiny, které jsou více nebo méně propojené. Jak se zefektivňuje činnost orgánů činných v trestních řízeních, roste schopnost organizovaných skupin přizpůsobovat se situaci. Objevuje se také nový fenomén – v zájmu zachování obchodu se ženami jsou některé organizované skupiny ochotny dokonce krátkodobě spolupracovat. Tyto skupiny se naučily rychleji reagovat na

změny, adaptovat se na nové prostředí. Velké skupiny se změnilly na menší a malé, které jsou flexibilnější. „*Obchodování s lidmi je často na vládních místech vnímáno jako něco, co je výrazně méně důležité než ostatní trestná činnost. Existuje jistá tendence přehlížet nadnárodní sítě a vnímat obchodování s lidmi jen jako jednotlivé případy. Státní úřady se také velice často zabývají stíháním obětí, místo aby se věnovaly skutečným viníkům*“ (Cejp a kol., 2004, s. 112). Hlavní faktory neúspěšného boje proti obchodu s lidmi uvádí Cejp a kol. (2004, s. 113): nerovnováha mezinárodních ekonomických vztahů, nedostatečná legislativa, nedostatek politické vůle řešit situaci a korupci, nedostatečná kapacita lidských a materiálních zdrojů, nedostatečná spolupráce na úrovni mezinárodní i vnitrostátní.

4.2.3 Nezákonné hry

Patří k nim tzv. pyramidové hry, které jsou založeny na Ponziho schématu. „*To své jméno odvozuje od Charlese Ponziho, který je duchovním otcem tohoto podvodu. Ponzi schéma lze vymezit jako schéma, ve kterém investoři svěřují své peníze za účelem jejich dalšího investování provozovateli. Provozovatel však tyto peníze dále neinvestuje do žádného legitimního ziskového podniku, místo toho vybrané peněžní prostředky předává zpět investorům s předstíráním, že jde o zisky z investic. Jde však pouze o malé části investovaného kapitálu*“ (Molnárová, 2002). Jedná se o podvodný investiční projekt. Pyramidové hry nepatří do specializované skupiny finanční kriminality, ale do skupiny kriminality obecné. V České republice je toto jednání postihováno jako „*provozování nepoctivých sázek a her*“. Baloun (2004, s. 13) upozorňuje na to, že značně nebezpečnou je jejich kamufláž, nabývající podoby obchodu s cennými papíry, ev. dalších forem finančního investování vč. pojišťovnictví, „*nový marketingový systém k akumulaci kapitálu*“ či různé formy nákupu spotřebního zboží za počáteční vklad nebo dokonce forma „*rozvoje osobnosti*“ či tzv. *vzdělávacích kurzů*. Tyto inovace jsou formou obcházení výše zmíněné skutkové podstaty, neboť tak již nejde o hru nebo sázku. Proto je tato činnost stíhána jako daňový únik, což do finanční kriminality patří.“

4.2.4 Obchod se zbraněmi

V roce 2006 byla vydána Národní zpráva České republiky týkající se vyhodnocení plnění akčního programu OSN k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s ručními a lehkými zbraněmi ve všech jeho aspektech. Zpráva obsahuje výčet zákonů, směrnic, nařízení týkající se vnitřního a zahraničního obchodu se zbraněmi, postupy při

zprostředkování prodeje a vnitrostátní opatření k nezákonnému prodeji zbraní. Dále způsoby sledování a opatření přijatá vůči neoznačeným nebo dostatečně označeným střelným zbraním a střelivům, obchodování s vojenským materiálem a sledování pohybu zdraví. Z opatření uvedených ve vyhodnocení vyplývá, že z hlediska právního je legislativa v souladu s mezinárodním právem.

Obchod se zbraněmi je obrovský byznys. Často je spojen s korupcí a s mnohamilionovými úplatky. Oficiální vývoz zbraní je jedna věc, nelegální obchodování s nimi věc druhá. Česká republika patřila po desítky let v rámci Evropy a celého světa mezi největší vývozce zbraní. Byznys představoval pro český stát výhodné finanční zakázky. Česká republika již v roce 1998 deklarovala, že bude dodržovat Evropský kodex pro obchod se zbraněmi. Zavázala se také dodržovat embarga EU a OSN. Přesto několikrát došlo k porušení a nerespektování těchto závazků. Ekonomický zdroj byl pro Českou republiku silnější než dodržení slíbených závazků. Není účelem práce vyjmenovávat dodávky zbraní do zahraničí, které byly jasným porušením deklarovaných pravidel. Uvádím pouze konstatování Pospíšila (2004, s. 21): *„Legální vývozy byly porušením kritérií Kodexu EU pro obchod se zbraněmi a tedy i oficiálně deklarované politiky ČR. Posledním mediálně široce prezentovaným případem, v němž byla zpochybněna neustrannost a dodržování jasných pravidel, podle nichž úřady rozhodují při licenčním řízení, byl pokus o vývoz pasivních radarových systémů Věra do Čínské lidové republiky. Jednalo se spíše o problém etický. Vláda se nepokusila o omezení rizik nelegálních vývozu spojených s praxí reexportu do dalších zemí, tedy o zavedení institutu prověřování konečného uživatele uvedeného v žádosti o licenci po delším časovém období a vyvozování automatických sankcí vůči vývozci i odběrateli za porušení podmínek udělení licence“* (Pospíšil, 2004, s. 21).

Jestliže mluvíme o nelegálním obchodu se zbraněmi, je nutné se ještě jednou zmínit o současném stavu legálního prodeje českých zbraní. Podle expertů pro tuto problematiku se *„V České republice se dá koupit ledacos. Armáda nabízí například ruční zbraně včetně munice a příslušenství, třeba samopaly vzor 58, dále arzenál pozemního dělostřelectva, přehledové a bojištní radiolokátory a prostředky nočního vidění, k máni je i sortiment větších ráží - tanková technika, bojová vozidla pěchoty, obrněné transportéry, dokonce i letecká technika nebo prostředky protivzdušné obrany“* (Kroupa, 2006). Autor se zamýšlí nad tím, jak se z legálního obchodu se zbraněmi může stát obchod ilegální. V České

republiky je k obchodování nutná licence, jejímuž udělení předchází důkladné prověřování osoby, která o licenci žádá. Tento proces je mnohem přísnější než v zahraničí. Na jednotlivé obchody se zbraněmi, zvláště chce-li kupující vyvézt zboží do zahraničí, je vydáváno zvláštní povolení, tzv. obchodní licence, kterou může získat pouze občan České republiky. Licence musí být v souladu s mezinárodními úmluvami. Zbraně se nesmějí prodávat do embargovaných zemí. V tom je problém. „*Embargo není právně závazné, ale obchází se. Česká republika fakticky porušuje kodex Evropské unie, který jednoznačně říká, že by se zbraně neměly vyvážet do zemí, kde jsou porušována lidská práva. Embarga Evropské unie jsou bohužel vágně stanovená, třeba v případě Číny. Nespecifikují například, jaké zbraně se mohou exportovat. Obchází se to tím, že se obchodníci vyvážejí zbraně takzvaného „dvojího užití“ (např. dvě chemické látky, které jsou samy o sobě neškodné, mohou ve spojení vytvořit nebezpečnou zbraň hromadného ničení)*“ (Kroupa, 2006).

Zprávy o odhaleném ilegálním obchodu se zbraněmi můžeme v médiích číst téměř každý den. „*Čeští a slovenští policisté koncem září zadrželi a poté i obvinili šestičlennou skupinu lidí, kterou podezírají z nelegálního obchodování se zbraněmi. V Česku byli zadrženi čtyři lidé, na Slovensku dva. Samopaly, pistole, výbušniny nebo granáty údajně ze Slovenska převáželi do Česka, kde je částečně upravovali a následně distribuovali do podsvětí mimo území České republiky. Množství zadržovaných zbraní je takové, že policisté v nadsázce mluví o arzenálu pro menší armádu. Část zbraní pocházela z nadbytečných zásob ministerstva vnitra*“ (ČT24, 2010).

Další případ: Detektivové Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu zatkli muže a ženu, kteří vozili zbraně především z Německa a Rakouska. Policie u nich při domovních prohlídkách našla stovky pistolí, pušek i samopalů. „*Detektivové Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu kladli trojici za vinu, že v některých případech dováželi vojenský materiál bez řádného povolení, opatrovali ho padělanými značkami a takto označený jej dále prodávali svým zákazníkům. Do Česka ale zbraně nedovezli legálně. Nejenže neměli potřebná povolení, ale často si i vypomáhali podvody. Některé z dovezených zbraní se obchodníci snažili dodatečně zlegalizovat. Opatřili je padělanými značkami německého zkušebního úřadu*“ (Mourek, 2011). Takových a podobných článků lze najít nespočet.

Obchod se zbraněmi a vojenským materiálem je pro mnohé organizované skupiny natolik výhodný byznys, že jsou ochotni riskovat odhalení. Různé zákazy nic neřeší.

Každý zákaz vyvolá protiakci druhé strany. „*To se ale mění, pokud se zákon zpřísní. Každé zpřísnění znamená zvětšení skupiny lidí, kteří si nemohou koupit zbraň legálně, a proto představují potenciální zákazníky pro černý trh. Pro organizovaný zločin to znamená větší příležitosti k zisku a tedy větší motivaci zbraně dovážet a nabízet. V extrémním případě, tj. úplný zákaz zbraní, to znamená, že veškerá poptávka po zbraních se přeorientuje na černý trh a stát de facto věnuje organizovanému zločinu monopol na obchod se zbraněmi. To je to, k čemu došlo v Anglii: po zákazu pistolí a omezení ostatních zbraní se hlavními zdroji těchto zbraní stalo pašování, převrtávání plynovek a šmelení s armádními zbraněmi, a podle posledních odhadů jsou tam nelegálních zbraní asi tři milióny*“ (Karásek, 2009).

Problematika znehodnocování zbraní je obsažena v zákoně č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu. Osoba, která nechala znehodnotit zbraň, neměla povinnost tuto zbraň následně po znehodnocení oprávněnou osobou předložit fyzicky ke kontrole Policii ČR. V novém zákoně je povinnost již uvedena. Odborníci vidí jediné možné řešení a to, aby znehodnocování zbraní prováděla firma, která bude pod přímou kontrolou státních orgánů a ne jak je tomu doposud, že tuto činnost provádějí různé soukromé subjekty, nad kterými není dostatečný dohled a znehodnocování zbraní mohou provádět tak, aby nebyl problém tuto zbraň uvést do funkčního stavu. Takto zprovozněné zbraně neslouží jen k obchodu, ale i k páčání další násilné trestné činnosti, a to nejen na území ČR, ale i v zahraničí, což potvrzují případy vedené ÚOOZ (Policie ČR, 2010).

4.3 Trestná činnost na úseku finanční a hospodářské kriminality

4.3.1 Finanční kriminalita

Po roce 1989 prošla ekonomika českého státu výraznými změnami, které měly za cíl napravit všechny vzniklé deformace finančního trhu. Hlavním problémem finanční kriminality je, že se odlišuje od ostatních forem kriminality, včetně kriminality hospodářské. „*Finanční kriminalita leží ve faktu, že se dotýká oblastí, kde se pracuje:*

- *s penězi (v to počítajíc i cenné papíry), jako s materií, kterou lze snadno zcizit, aniž by byl problém ji znovu na trhu (díky směnitelnosti koruny prakticky kdekoli) uplatnit,*
- *výhradně s cizími penězi – s relativně malým vlastním kapitálem je ovládán kapitál nepoměrně větší (ať ve formě vkladů, kapitálových podílů nebo třeba i daní)*“ (Scheinost a kol., 2004, s. 48).

Scheinost zároveň připomíná, že pro oba body, tj. peněžní formu transakcí a existenci „cizích“ peněz, se vžil pojem tunelování. Zdůrazňuje, že se nejedná o trestněprávní termín, ale natolik se vžil, že ho používají i právníci (Scheinost a kol., 2004, s. 48). Finanční kriminalita je organizovaný zločin. Baloun (2004, s. 120) konstatuje, že *„když zkoumáme obecně ekonomickou kriminalitu, a zvláště pak kriminalitu finanční, dříve či později skončíme u problematiky delikventního jednání proti příjmům a výdajům soustavy rozpočtu.“* Platba daní je oblastí, ve které se ekonomická a finanční kriminalita setkávají. České účetnictví prošlo v posledních letech složitým vývojem. Neustálé změny především u daně z přidané hodnoty a u daně z příjmů přímo zakládají na to, aby se mnohé firmy dopouštěly finančních podvodů. Poměrně složitý systém účtování je již ve svém základu velmi nepřehledný.

Tři základní kriminogenní faktory:

- Opožděná vymahatelnost práva.
- Vlastní praxe finančních úřadů.
- V minulosti pozorovaná snaha pravicových vlád po „odbourání“ kontroly jako „zbytečného“ pozůstatku minulosti a oklešťování pravomocí těm institucím, které zůstaly (Baloun, 2004, s. 137).

Rozdíl mezi touto finanční kriminalitou a hospodářskou kriminalitou je vysvětlen dle jednotlivých ukazatelů v následující *tab. 1*.

Tab. 1 Rozdíly mezi hospodářskou a finanční kriminalitou

UKAZATEL	KRIMINALITA	
	hospodářská	finanční
01. vznik instituce	obecným ŽZ či OZ ¹⁰	zvláštními zákony
02. modus operandi	běžný ¹¹	sofistikovaný
03. korupce aktivní	převážně	výjimečně
04. korupce pasivní	výjimečně	převážně
05. možné oběti identifikovatelné ¹²	skupinou	množinou
06. oběti	primární	primární i sekundární
07. možní pachatelé identifikovatelní ¹³	množinou	skupinou
08. pachatelé	vnitřní	vnější i vnitřní
09. delikty proti ekologii	ano	ne
10. delikty proti veřejným rozpočtům	ano	výjimečně ¹⁴
11. legalizace výnosů ze zločinu	aktivně	pasivně i aktivně
12. průnik do legálních struktur	možný	není potřebný
13. převážující organizační podoba	spol. s r.o.	akciová spol. ¹⁵
14. porušování „institucionálních“ zákonů ¹⁶	běžné	výjimečně

Zdroj: BALOUN, V.: Finanční kriminalita v České republice, 2004, s. 10.

4.3.2 Hospodářská kriminalita

Podnikatelské subjekty, bez ohledu na to, v jakém odvětví podnikají, řeší několik hlavních úkolů. Především, na které výrobky zaměří výrobu, kde může získat finanční a lidské zdroje, jakým způsobem zabezpečí marketing, aby dokázaly své produkty umístit na trhu, být konkurenceschopnými a také si konkurenceschopnost dlouhodobě udržet. „V tržním systému se ekonomické subjekty rozhodují v zásadě samy. Firmy si stanovují, co budou vyrábět a jaké technologie při tom budou používat. Domácnosti se rozhodují, co za své příjmy nakoupí. Jejich rozhodnutí ovšem není zcela nezávislé, všechny ekonomické subjekty musí brát v úvahu podmínky a omezení vytvářené trhem“ (Sojka, Konečný, 1999 s. 25). Je nutné brát do úvahy, že ekonomika je velmi široký komplex řídicích a dalších činností, které na sebe navazují, vzájemně se doplňují a podporují. Ekonomiku dělíme na legální a stínovou. Legální ekonomika existuje v rámci legálně vymezených ekonomických a dalších vztahů, u stínové ekonomiky působí mnoho nelegálních faktorů, které mají všechny znaky ekonomické kriminality. „Stínovou ekonomiku vymezujeme jako příjmy, resp. činnosti, jejichž nejbyťostnějším zájmem je, aby zůstaly skryty (alespoň před orgány

státního represivního aparátu), dále neformální aktivity nebo transakce, které nezahrnují platby a které jsou určeny ušetřit nákupy a ty činnosti, které v konečném důsledku sice vedou k oficiálním příjmům, ale jejichž samotný zdroj, či lépe řečeno cesta jejich nabytí je v rozporu s platnými zákonnými pravidly nařízeními a dohodami“ (Fassmann, 2002, s. 22). Podstatou kriminální ekonomiky je, že prostřednictvím lidí, kteří jsou profesně zdatní, (často se jedná o právníky), prověřených kriminálním podsvětím, zneužívají tržní ekonomiky, přizpůsobují ji vlastním pravidlům a zákonům. Způsob podnikání je velmi propracován a proniká až do státních orgánů, justice apod. Jedná se o nebezpečnou kriminální činnost. Je spojena s vysoce nebezpečnými a nezákonnými aktivitami, od získávání finančních zdrojů počínaje až po získávání lidí – spolupracovníků ve významných postaveních.

„Hospodářská činnost se od ostatní kriminality liší především tím, že schémata jejich aktivit jsou prakticky totožná se schématy legálního ekonomického života, že jsou použity stejné ekonomické nástroje i stejné postupy“ (Scheinost a kol., 2004, s. 6). Aktéři, kteří se v rámci hospodářské kriminality dopouštějí porušování zákonů, využívají slabin v zákoně, které běžný podnikatel bez odborných rad nepostřehne a toho, že v České republice trestuhodně selhávají finanční kontrolní mechanismy. Na hospodářskou kriminalitu se přichází víceméně náhodně, např. v souvislosti s vyšetřováním jiných trestných činů.

Připomeňme si ještě Němce, který vymezil hospodářské kriminální aktivity následovně: *„Hospodářské trestné činy, i když se dotýkají individuálních práv, jsou téměř vždy ziskem motivované a převážně latentní útoky proti kolektivním právům, proto hospodářskému systému jako celku nebo proti některému jeho institutu, zejména proti organizaci trhu, zájmu spotřebitelů, regulaci zahraničního obchodu, hospodářské činnosti podniku, regulaci finančního systému a zčásti proti ochraně životního prostředí. Zjednodušeně řečeno, hospodářské delikty jsou „trestné činy, které jsou páčány ze sféry hospodářství do sféry hospodářství“ (Němec, 1995, s. 106-107).*

4.3.3 Legislativa týkající se hospodářské kriminality

Zásadní změny začaly v listopadu 1989. Začíná postupná úprava trestních kodexů z roku 1961. Některé trestné činy byly vypuštěny (např. trestné činy proti majetku v socialistickém vlastnictví), současně byla vytvořena nová řada skutkových podstat trestných činů. Úpravy v plné šíři neřešily trestnou činnost v podnikatelské sféře. Tehdejší snaha co nejméně zasahovat do ekonomických procesů, ponechat prostor trhu a podnikání

se, jak se později ukázalo, nevyplatilo. Úloha práva v ekonomice byla zpochybňována. Předpokládalo se, že veškeré chyby vyřeší tehdejší tržní prostředí (Scheinost, 2004).

Novela č. 175/1990 Sb.

Byly vypuštěny skutkové podstaty řady trestných činů, které již neodpovídaly novým společenskoekonomickým podmínkám. Namísto původního trestného činu nedovoleného podnikání byl vytvořen trestný čin neoprávněného podnikání atd.

Novela č. 557/1991 Sb.

Reakce na negativní jevy, např. na trestné činy pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě, při řízení konkursním, provozování nepoctivých her a sázek. Nová skutková podstata trestného činu podílnictví podle § 251 a umožnila postih praní špinavých peněz.

Novela č. 152/1995 Sb.

Byly doplněny skutkové podstaty trestných činů podílnictví podle § 251a a § 251a a poškození cizí věci podle § 257. Významným krokem, kterým zákonodárce reagoval na nebezpečí organizovaného zločinu, bylo zakotvení ustanovení o zločinném spolčení (§ 163a, § 163b, § 163c). Hospodářská kriminalita v některých případech je rovněž propojena s organizovaným zločinem.

Novela 253/1997 Sb.

Patří k nejvýznamnějším po roce 1989. Vytvořila nové skutkové podstaty, např. trestný čin pojistného podvodu podle § 250a a úvěrového podvodu podle § 205b, dále např. byly vytvořeny skutkové podstaty trestných činů daňových, zkreslování údajů o hospodaření a jmění podle § 125.

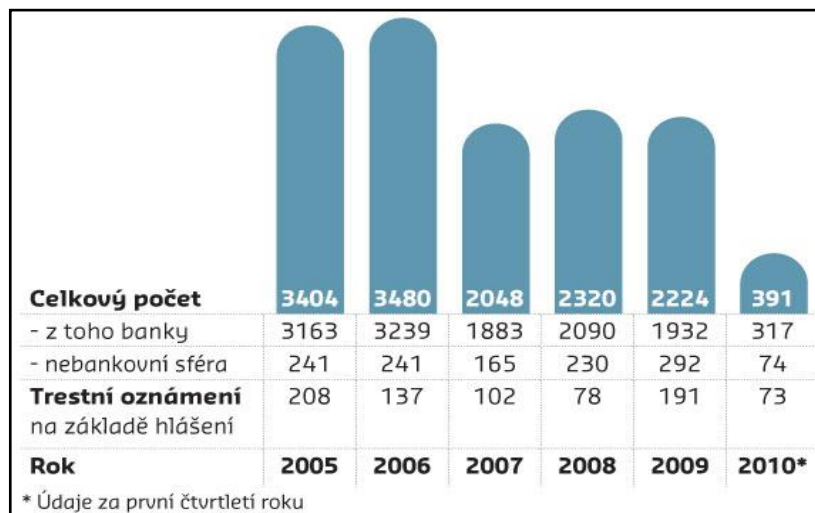
Novela č. 134/2002 Sb.

Bylo zrušeno ustanovení o trestném činu podílnictví podle § 251a a do trestního zákona vložen nový trestný čin pod názvem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 252a.

5 Praní špinavých peněz a jednotlivé fáze

Boj proti praní „špinavých peněz“ začíná stále více nabírat na intenzitě. V roce 2010 přichystalo Ministerstvo financí ČR řadu kontrol zaměřených na potírání tohoto velkého problému. Až do roku 2010 se boj s praním „špinavých peněz“ zaměřoval pouze na banky, ostatní podnikatelské subjekty zůstávaly stranou. Ministerstvo financí se rozhodlo provést hloubkové kontroly především u firem, kterými již z podstaty jejich činnosti doslova protékají desítky miliard korun, jejichž původ zatím nikdo nekontroloval. *Graf 1* ukazuje vývoj počtu nahlášených podezřelých finančních transakcí.

Graf 1 Počet nahlášených podezřelých transakcí

Zdroj: <http://ihned.cz/?s1=0&m=frommail&article%5Bid%5D=43169540>

Kontroly se uskutečnily ve stovkách realitních kanceláří, leasingových společností, směnárnách, sázkových kancelářích a vybraných finančních zprostředkovatelů. Kontroly ministerstvo začalo ve stovkách společností, které jim dosud neoznámily, jaký mají systém vnitřních zásad na obranu proti praní peněz. Zpřísněným kontrolám se nevyhnuly ani banky. Ministerstvo je prověřuje ve spolupráci s ČNB. Kontrolní akce se zaměřily především na finanční domy, které hlásí málo podezřelých obchodů. Většinou jde o menší banky pro privátní klientelu, ale i velké banky, od kterých zatím žádná hlášení o podezřelých transakcích dosud nepřišla. Znepokojující je především fakt, že za poslední tři roky od právníků na útvar finanční analýzy přišla jen čtyři podezřelá hlášení viz *tab. 2* (Jirsová, 2010).

Tab. 2 Hlášení od nebankovních institucí

	2008	2009	2010*
finanční služby	61	87	30
obchod cennými papíry	48	19	9
penzijní fondy	9	37	4
stavební spořitelny	61	48	10
pojišťovny	22	28	4
záložny	14	5	4
právníci	0	3	1
státní subjekty	4	54	5
sázkové kanceláře	5	0	3
ostatní	6	11	4
Celkem	230	292	74

Zdroj: <http://ihned.cz/?s1=0&m=frommail&article%5Bid%5D=43169540>

Pojem „*praní peněz*“ tak zevšeobecněl, že se ani nezamýšlíme nad jeho původem. Uvádí se, že pravděpodobně vznikl ve 30. letech 20. století v USA, kde v mnoha městech zločinecké gangy využíval tržeb z veřejných prádelen s mincovními automaty. Tržby uměle zvyšovaly penězi získanými z jejich trestné činnosti. Účelem bylo, aby získané finanční prostředky nabyly na legálnosti. Verzí, jak pojem vznikl, je více. Robinson (1995, s. 13-19) uvedl, že pojem vznikl tak, že nezákonné (špinavé) peníze procházejí cyklem transakcí a na jejich konci se vynořují jako legální „*čisté peníze*“. Zdroj ilegálně nabytých prostředků je zamlžen řetězcem převodů a obchodů, které vedou k tomu, že se stejné fondy objeví jako legitimní příjem.

5.1 Výběr mezinárodní a národní právní úpravy

Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami

Zmíněná Úmluva z roku 1988 (vyhl. pod č. 462/1991 Sb.) v čl. 3 odst. 2 kromě jiného stanoví závazek smluvních stran, aby úmyslné přechovávání, získávání nebo pěstování jakýchkoliv drog pro osobní spotřebu bylo považováno za trestný čin, pokud toto jednání porušuje úmluvy z roku 1961 a 1971.

Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu

Podepsána 8. listopadu 1990 ve Štrasburgu. Jménem České republiky byla podepsána ve Štrasburku dne 18. prosince 1995. V Úmluvě jsou mj. propracovány zásady mezinárodní spolupráce a vzájemné pomoci za účelem vyšetřování.

Směrnice Rady ES č. 91/308/EC

Doplňuje Úmluvu o praní špinavých peněz, stanoví povinnosti finančních institucí.

Zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů trestné činnosti v aktuálním znění

Účelem zákona, který byl několikrát novelizován, je v souladu s právem Evropských společenství (*Směrnice Rady č. 91/308/EHS ze dne 10. 6. 1991*) stanovit některá opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Cílem právní úpravy je vytvořit účinné právní a jiné překážky proti tomu, aby mohly být beztrestně realizovány výnosy pocházející z trestné činnosti, zejména z obchodů s drogami, hospodářské kriminality, která je spojena s finančními a daňovými podvody, padělání peněz nebo cenných papírů, organizované prostituce či provozování nezákonných sázkových kanceláří.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1889/2005

Upravuje způsob kontroly oběhu peněžních hotovostí, vstoupila v platnost od 15. června 2007. S nařízením úzce souvisí nařízení Evropského parlamentu č. 1781/2006 ze dne 15. listopadu 2006. Stanovilo povinnost poskytovatelům a zprostředkovatelům elektronických platebních služeb současně s převodem peněžních prostředků předávat úplnou informaci k identifikaci plátce.

5.2 Umístění

První fází procesu praní „špinavých peněz“ je umístění. Jedná se o proces, který umožňuje rozdělení velkých finančních částek na menší částky, protože jsou méně podezřelé a jsou postupně vkládány na bankovní účet. Od roku 2007 je stanovena povinnost při vkládání finančních prostředků do bank identifikovat průkazně vkladatele. Proces praní „špinavých peněz“ je podmíněn získáním lidí, kteří jsou ochotni, aniž to tuší, že se stanou oběťmi, investovat své legálně nabyté finanční prostředky. Proces popisují podrobně Jon Merret a

Paul Renner v Preventing Financial Instrument Fraud ve 2002. (GFO Podvody, 2003)
Podle jejich názoru musí mít oběti následující parametry:

První parametr

Peníze jsou pro podvodníka to nejzajímavější. Sumy se mohou pohybovat od tisíců do milionů dolarů. Pachatelé preferují částky pod deset milionů dolarů, protože nad touto hranicí roste pravděpodobnost, že investoři budou mít poradce. Ačkoli propagace programů mluví o částkách ve stovkách milionů či miliardách dolarů, je to jen krycí trik, aby měl investor pocit, že jeho částka je zanedbatelná, a aby se snáze vzdal kontroly svých fondů.

Druhý parametr

Doklady o existenci finančních prostředků jsou vyžadovány ve všech investičních programech, aby podvodníci zjistili, kdo má skutečně k dispozici peníze. Také jim popisuje cestu, po které se k nim klient dostal. Doklady se často posílají faxem a podvodníci kontrolují záhlaví zprávy, aby poznali, kdo je na trhu a kolika zprostředkovatelů bylo použito.

Třetí parametr

Předběžná smlouva chrání podvodníka prohlášením, že si investici nevyžádal. Přinucení investora k napsání předběžné smlouvy je psychologický tah, jehož cílem je, aby klient vzhlížel k „*manažerovi programu*“ (tj. podvodníkovi) jako vynikající osobě nebo organizaci a aby měl klient pocit, že má štěstí nebo privilegium účastnit se programu, když je odmítáno tolik jiných investorů.

Čtvrtý parametr

Řetězec zprostředkovatelů a prostředníků je nejoblíbenějším způsobem vyhledávání investorů z jednoho prostého důvodu: podvodníci neradi vstupují do přímého kontaktu s investory. To je součástí „*bariérové techniky*“: podvodník věří, že izolováním jednotlivých zprostředkovatelů a prostředníků dosáhne, že potenciální občanskoprávní či trestněprávní žaloba investora bude namířena proti prostředníkům. Navíc čím více prostředníků „*loví*“

prostředky, tím snadněji si podvodník může vybírat klienta, kterého chce připravit o peníze.

Pátý parametr

Užití bankovních a finančních termínů, které neexistují, je síto. Vytřídí ty, kteří se v investování vyznají (Merret, Renner, 2002).

V průběhu let se proces praní „špinavých peněz“ zdokonalil. Komunikační technika a další technologie umožňují nelegálním obchodníkům provádět transakce, které je mnohdy velmi těžké odhalit. Problém je, že lidé, kteří se, ať již vědomě, či nevědomě do procesu praní „špinavých peněz“ zapojí, nemají šanci na únik. Vnitřní kontrolní systém pracuje tvrdě, loajalita lidí, kteří by jen naznačili, že s těmito praktikami chtějí skončit, je velmi tvrdě vymáhána. Lidé jsou zastrášováni, vydírání apod.

Obr. 3 Schéma praní špinavých peněz

Zdroj: <http://www.gfo.cz/files/graf1.1.jpg>

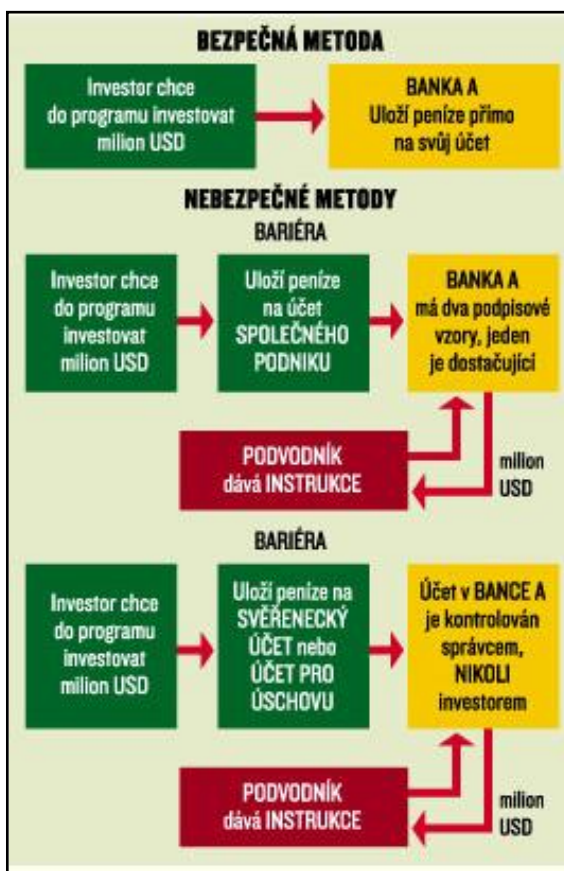
Schéma praní „špinavých peněz“ znázorňuje obr. 3. Jedná se o zjednodušený systém podvodů s finančními instrumenty, který sestavil specialista na vyšetřování těchto případů na základě dlouholetých zkušeností. Společně s ním popsali velmi podrobně celý proces fungování pracovníci Garančního fondu obchodníků s cennými papíry (GFO Model, 2003).

Následující řádky jsou stručným výtahem: Celý model funguje na principu buňky. Členové jsou placeni za provádění určité funkce, např. zprostředkovatelé za získání bohatých klientů do systému podvodu, právníci za praní špinavých peněz od klientů atd. Pro organizaci jsou snadno nahraditelní, ale při vyšetřování mohou popsat pouze svou činnost, o činnosti ostatních lidí v buňce nemají informace. Oběti přijdou o své peníze buď okamžitě, nebo později. K jejich získání a k získání dalších odkazů na lidi se často používá internet. Lákání nových obětí připomíná známé „*letadlo*“. Lidé, aniž to tuší, získávají do celého podvodného systému další oběti. Za to dostanou svůj kapitál ještě dříve, než podvodníci vytáhnou kartu odspodu a způsobí pád celého programu a se zbytkem peněz zmizí. Oběťmi nejsou jen jednotlivci, ale i organizace, podniky, nadace, dokonce i stát.

Podvodníci mají systém neuvěřitelně propracovaný. Vždy pečlivě zkoumají potenciální oběti. Využívají k tomu dokonale doporučení legislativy proti praní „*špinavých peněz*“. Podvodníci si záměrně vybírají oběti, o kterých si dopředu zjistí, že zoufale potřebují peníze na splacení dluhů nebo daní. Pro podvodníky platí: čím je oběť zoufalejší, tím je pravděpodobnější, že nebude mít dostatek finančních prostředků na občanskoprávní řízení, až podvodníci zmizí i se „*zálohami*“.

K uskutečňování všech aktivit stále více slouží internet, na kterém na fiktivně vytvořených webových stránkách podvodníci kopírují webové stránky důvěryhodných společností tak, že to běžní návštěvníci a zákazníci bankovních a finančních institucí nepoznají a nevědomky prozradí své citlivé údaje (GFO Model, 2003).

Obr. 4 Bezpečná a nebezpečná metoda

Zdroj: <http://www.gfo.cz/files/graf1.2.jpg>

Obr. 4 znázorňuje průběh bezpečné a nebezpečné metody pohybu finančních prostředků. Aby se investor vyhnul nebezpečí zneužití svých finančních prostředků, nebude spoléhat na různé zprostředkovatele, kteří mu slibují zaručení zisk a „ohánějí“ se přitom jmény důvěryhodných investorů, pro které údajně pracují, ale své peníze si uloží přímo do banky.

Pokud se chce vystavit nebezpečí, že o své peníze investováním přijde, vloží je do rukou lidí, o kterých většinou nemá ani tušení, že se jedná o podvodníky. Problém je, že na těchto nekalých finančních transakcích se často podílejí renomovaní právníci, takže majitelé finančních prostředků nemají důvod novému zprostředkovateli nevěřit. Již mnohokrát se prokázalo, že právníci, kteří by měli z titulu svého postavení dbát na legálnost všech akcí, transakcí apod., se podílejí na nezákonných transakcích, jsou podle zákona povinni nahlásit veškeré podezřelé finanční transakce, což se mnohdy nestává, protože vidina velkých peněz je pro ně lákavá (GFO Model, 2003).

Obr. 5 Řetěz zprostředkovatelů a provizí

Zdroj: <http://www.gfo.cz/files/graf1.3.jpg>

Obr. 5 znázorňuje systém řetězce zprostředkovatelů a provizí. Prostředník neboli vyjednávač je považován za „mozek“ všech vyhledávaných obětí a sjednávaných transakcí. Pro podvodníky je nejlepší, pokud se jim podaří zapojit do jejich systému právníka. Na základě vzdělání má přehled o potřebné legislativě, ví, jak je nutné vystavit právní dokumenty, aby byly tzv. „neprůstřelné“, může zakládat obchodní společnosti a také účty klientů. Protože se jedná o právníka, nikdo mu nepodsouvá nezákonné úmysly. Účty slouží pro praní peněz, zprostředkovatelé dostávají velké provize. Zakládají se krycí společnosti, které se přihlašují v daňových rájích (GFO Model, 2003). Právník zakládá podle pokynů zprostředkovatelů tři typy účtů:

- **účet klientů právníka** – je nejpoblárnější pro praní peněz, ideální pro praní špinavých peněz do bankovního systému, pachatelé se tak vyhnout limitům pro ohlášení podezřelých transakcí, protože napodobí běžný obrat účtu a znemožní bance svého právníka najít podezřelé pohyby,
- **účet pro úschovu** – úschova je písemná dohoda, která schvaluje držení prostředků správcem, nejčastěji bankou nebo správcovskou společností. Účty jsou ovládány buď přes klientský účet právníka, nebo prostřednictvím účtu, u legální instituce vystavením plné moci,

- **bankovní účet** – klienti jsou ubezpečováni, že jejich investice je „bezriziková“ a peníze budou uloženy na tzv. „blokovaný účet“. Podvodníci následně získají plnou moc a peníze bez vědomí majitele peněz je doslova ukradnou (GFO Model, 2003).

5.3 Vrstvení

V této etapě se podvodníkům jedná především o to, aby dokázali zahladit stopy. Budka, Dvořák a Zimmer konstatují (2000, s. 4), že „*Výnosy z trestné činnosti, které byly odděleny od jejich nezákonného zdroje již v první etapě legalizace výnosů, procházejí postupně v druhé etapě bezhotovostními a hotovostními operacemi, vstupují na účty bank, aby je vzápětí opustily a byly za ně nakoupeny cenné papíry a ty obratem prodány a nakoupeny drahé kameny, zlato, nemovitosti, umělecká díla či starožitnosti, a následně se vrátily opět na jiný účet do jiné banky apod.*“ Dále dodávají, že v této etapě je nutné očistit kapitál pocházející z trestné činnosti, dát mu novou identitu a vytvořit zdání, byl získán legální cestou z obchodní činnosti apod. Důležitým cílem je efektivně přerušit možnost sledování toků peněz, aby nebylo možné zpět zjistit jejich zdroj a původ. Lidé, kteří tyto finanční podvody organizují, jsou velmi dobře organizačně připraveni a vše je jištěno spoluprací s lidmi, kteří mají nadstandardní znalosti finančnictví a práva. Že podvodníci skutečně využívají nepřehlednosti bankovních operací, potvrzuje výroční zpráva Ministerstva financí a jeho Finančního analytického úřadu: „*Charakteristickým znakem je tedy nepřehlednost bankovních operací, jako jsou například bezhotovostní přesuny z různých účtů do různých bank různých států, jejich následné hotovostní výběry a poté fyzický přesun peněz do jiných měst či států. Zde opět hraje velkou roli bankovní tajemství. Peníze jsou transportovány zejména do zemí, kde se velmi důsledně dodržuje mlčenlivost (např. daňové ráje) apod.*“ (MF ČR, FAÚ, 2006, s. 5).

5.4 Integrace

Podvodníci mají organizační záležitost včetně propracovaného systému bankovních operací zajištěny způsobem, který umožňuje, že tyto činnosti jsou téměř nedohledatelné. Jakmile mají jistotu, že vše je perfektně „ošetřeno“, soustředí se na to, aby takto získané finanční prostředky mohli reinvestovat do svých dalších aktivit. Velmi si dávají záležet na tom, aby navenek budili zdání, že zásadně dodržují podnikatelskou etiku, ale na druhou straně dovedně legalizují další procesy, aby nemuseli platit daně anebo museli platit co nejméně. Vyhledávat takovéto podvodníky je náročné časově, finančně i na lidské zdroje.

Podvodníkům v posledních letech efektivně pomáhá internet, protože jim umožňuje anonymně více lidí a podnikatelských subjektů. Pro odhalení finančních podvodů je nutné, aby měl stát k dispozici nadstandardně vzdělané odborníky s dlouholetými zkušenostmi v této činnosti. Co vše je nutné vyšetřovat, ukazují následující příklady:

- vyšetřování účetních podvodů a podvodů s cennými papíry,
- vyšetřování podezření na podvody a další trestné činy (např. praní špinavých peněz, aktivit šedé ekonomiky, zpronevěr nebo korupčního jednání),
- znalecké posudky a svědecké výpovědi,
- vyšetřování konkurzních podvodů,
- prošetřování podezřelých vztahů s dodavateli,
- prošetřování podezřelých hospodářských výsledků organizační jednotky, dceřiné společnosti nebo společného podniku.

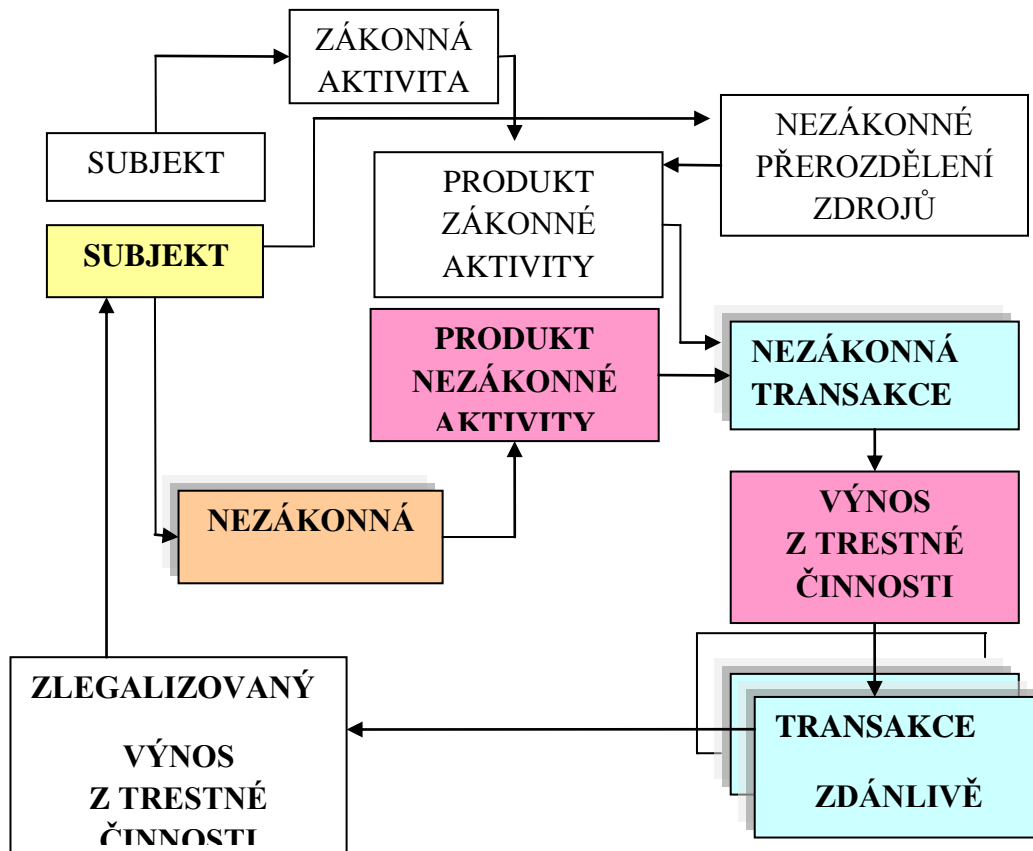
5.5 Způsoby legalizování výnosů z trestné činnosti

Výnosy představují peněžně vyjádřený ekvivalent poskytnutých výkonů (prodaného zboží a výrobků, příp. i jiných aktiv, a služeb). Na tento pojem lze také nahlížet jako na element, který zvyšuje hodnotu vlastního kapitálu podniku jako důsledek zhodnocovacích procesů, tj. obvyklých činností podniku. Není správné zaměňovat pojmy výnosy a příjmy. Výnosy nemusí být v daném okamžiku nutně spojeny s příjmem peněz (Žák, 2002, s. 842). Výnosy se vyskytují v hmotné a nehmotné podobě. Forma výnosu má kromě své podoby a vyšší, či nižší rizikovosti (možné znatelné snížení hodnoty výnosu) i další důležitou vlastnost, což je likvidita. Jedná se o „*vlastnost aktiva, která je spojená s jeho schopností být použito k promptnímu uhrazení určité pohledávky. Aktivum je tím likvidnější, čím snadněji je možno ho přeměnit na peníze, které jsou zcela likvidní*“ (Sojka, Konečný, 1999, s. 255). Podle dřívějšího zákona č.61/1996 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti se rozuměla výnosem z trestné činnosti jakákoliv ekonomická výhoda z jednání, které vykazuje znaky trestného činu. V současné době platí, že za ekonomickou výhodu je třeba považovat i výnos získaný zkrácením daně, případně zneužitím jiné daňové výhody (Tvrdý, 2004, s. 47-48).

„Regulace v této oblasti má za cíl znesnadnit financování teroristických organizací a legalizaci výnosů získaných z trestné činnosti. Vymezuje okruh potenciálně podezřelých finančních transakcí, vyjmenovává subjekty, které mají povinnost transakce vyhodnocovat,

a stanovuje postupy pro případ zjištění podezřelé transakce. Regulace v této oblasti se dotýká prakticky všech osob podnikajících na finančním trhu i některých osob mimo něj. Předpisy o provádění mezinárodních sankcí ukládají povinnosti každému“ (ČNB, 2012). Také Cejpl a kol. (2004, s. 116) upozorňují na to, že legalizace výnosů z trestné činnosti je významnou ekonomickou trestnou činností. „Jde o aktivitu, jejímž smyslem je legalizovat finanční prostředky získané nezákonným způsobem, tedy zisky z trestné činnosti, přičemž tato trestná činnost sama o sobě nemusí (ale také může) mít charakter ekonomické kriminality.“ Odhalené případy ukazují, že na rozdíl od jiných zemí nepochází většina peněz „praných“ v České republice z prostituce nebo obchodu s drogami, ale právě z trestné činnosti hospodářského charakteru, jako je krácení daní, podvody, pašování apod. Veřejnost se mnohdy domnívá, že trestná činnost přináší pachatelům velké zisky, které je snadné zejména v České republice snadno „vyprat“, protože bývalí i současní politici jsou s tímto druhem „byznysu“ pevně propojeni, ač se navenek tváří, jak efektivně bojují proti korupci, hospodářské kriminalitě atd. „Je pravda, že v odborné veřejnosti (trestní praxe, finanční praxe) existuje cca třetinový názor vnímající legalizaci výnosu z trestné činnosti jako samostatný druh kriminality, ale jde zde spíše o názor pocitový než vyargumentovaný“ (Kadeřábková, 1996, s. 20).

Obr. 6 Schéma legalizace výnosů

Zdroj: DVOŘÁK, Vratislav, ŠUGÁR, Ján, MÁLEK, Pavel. Výnosy z trestné činnosti. Praha: Policejní akademie ČR, 2010, s. 80.

5.5.1 Oblast bankovního sektoru

Následující kapitola se bude zabývat způsoby legalizování výnosů z trestné činnosti v bankovním sektoru.

V tomto sektoru pachatelé využívají těchto možností:

- zakládání bankovních účtů na základě falešných dokladů a jejich zneužívání,
- zakládání účtů tzv. bílými koňmi,
- zakládání bankovních účtů v zahraničí,
- zneužívání služeb přímého bankovníctví,
- zneužívání platebních karet (včetně čipových karet),
- zneužívání služeb společností WESTERN UNION, MONEY GRAMM, TRAVELEX.

Před rokem 1990 bylo bankovníctví značně uzavřeným prostorem. Bylo přísně sledováno a pod přímou majetkovou kontrolou státu. Bankovní činnost vykonávalo pouze pět bankovních ústavů. Po revoluci v roce 1989 byly přijaty nové zákony o bankách, zákon č. 130/1989 Sb., o Státní bance československé a zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách, který umožnil vznik nových bank v podobě akciových společností, družstev nebo společných podniků. Vznikaly nové banky. Postupem času se začalo ukazovat, že zákony o bankách mají slabá místa. Tehdejší Státní banka Československa začala prosazovat nutnost státního dohledu, postupně vznikly další zákony. Doslova raketovým startem se rozvíjelo podnikání, které posilovalo půjčování peněz u bank. Mnohé z nich se postupně stávají obětmi různých podvodů. Teprve zákon č. 156/1994 Sb. podrobněji vymezil podmínky a principy nucené správy a umožnil ČNB ukládat pokuty a vymezovat bankovní licence. Bankovní sektor byl v té době značně nevyzrálý a byl velmi zranitelný. Vláda České republiky během let schválila další zákony, které měly za úkol zamezit praní špinavých peněz.

Regulace v této oblasti má za cíl znesnadnit financování teroristických organizací a legalizaci výnosů získaných z trestné činnosti. Vymezuje okruh potenciálně podezřelých finančních transakcí, vyjmenovává subjekty, které mají povinnost transakce vyhodnocovat, a stanovuje postupy pro případ zjištění podezřelé transakce. Regulace se dotýká všech osob podnikajících na finančním trhu, i některých osob mimo něj. Předpisy o provádění mezinárodních sankcí ukládají povinnosti každému. V legalizaci výnosů z trestné činnosti v posledních letech významně napomáhají elektronická média, internet. Pachatelé této trestné činnosti si nemohli přát lepší nástroj pro uskutečnění svých bankovních operací. Díky elektronickému bankovníctví snadno, a hlavně rychle, přemísťují finanční prostředky do celého světa. O to obtížněji se dohledávají, odhalují a trestají. Pachatelé stále usilovněji hledají způsoby, jak legálně peníze „proprát“ prostřednictvím bank. Do svých nekalých aktivit zapojují více tzv. „bílé koně“, lidi, o kterých si mohou snadno zjistit, že mají značné finanční potíže, kterých umí dokonale využít. V bankách zakládají účty, jejich prostřednictvím za malou odměnu prochází menší finanční částky, zato ale častěji.

5.5.2 Nebankovní oblast

Následující kapitola se bude zabývat způsoby legalizování výnosů z trestné činnosti v nebankovním sektoru. V této oblasti pachatelé využívají níže uvedených možností:

- obchodování s cennými papíry, oblast pojišťovnictví (zejména kapitálové pojištění),
- využívání anonymního majetku (zlato, šperky aj.),
- nákup a prodej nemovitostí, motorových vozidel, uměleckých děl, starožitností,
- směnárny, pašování, Internet Gambling,
- zakládání fiktivních společností,
- využívání specializujících se společností, utajování prostřednictvím obchodních struktur,
- využívání odlišností mezinárodních právních systémů (off-shore centra),
- tzv. podzemní bankovníctví (hawala, hundi, chit, fei-chien) (Hylmar, 2011).

„Dne 14. července 2005 vydala Česká národní banka úřední sdělení o vydání metodiky k vybraným povinnostem podle zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, určené pro nebankovní devizová místa s devizovou licencí. Metodika je určena nebankovním devizovým místům, kterým byla udělena devizová licence ČNB. Metodika má doporučující charakter a neobsahuje výčet všech povinností devizových míst podle zákona proti praní peněz. Kontrola ze strany ČNB není zaměřena na odhalování podezřelých obchodů a jejich šetření, to provádí MF prostřednictvím Finančního analytického útvaru (dále jen „FAÚ“), ale na zjišťování, zda devizové místo přijalo a uplatňuje v rámci své vnitřní organizace taková opatření, která zamezují legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo toto riziko minimalizují. Kontrola ze strany ČNB je prováděna výhradně formou „kontroly na místě“. Vztahy mezi ČNB a kontrolovanými osobami se při kontrole plnění povinností vyplývajících ze zákona proti praní peněz řídí zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. Kontrola plnění povinností podle zákona je zpravidla spojena s kontrolou dodržování devizových předpisů.

Kontrola ze strany ČNB je zaměřena na následující oblasti: identifikaci klienta, uchování stanovených údajů, plnění oznamovacích povinností, povinnost odkladu splnění příkazu, pravidelné školení zaměstnanců, vypracování systému vnitřních zásad“ (ČNB, 2005).

6 Právní úprava k potírání legalizace výnosů z trestné činnosti

6.1 Legislativa České republiky

Činnost organizovaného zločinu je zaměřena na co největší zisk. Z hlediska legislativy ale nestačí pouze to, že budou tyto nelegální výnosy odčerpány, ale je nutné využívat také jiné majtkové tresty, které citelně postihnou legální majetek a budou mít tak sankční charakter.

6.1.1 Mimotrestní normy

Hospodářská trestná činnost prolíná do všech norem života společnosti. Trestní právo počítá s tím, že jen hrozba trestem působí na mnoho občanů preventivně. Platí, že *„Trestní právo samo o sobě není způsobilé odstranit nebo zabránit jevům tvořícím kriminalitu v ekonomice. Působí jen jako podpůrný a nenahraditelný prostředek ochrany ekonomických vztahů“* (Rozum a kol., 2001, s. 79). Ekonomická kriminalita představuje porušování norem, které se týkají netrestní oblasti, ale za určitých podmínek může přejít do trestní oblasti. Mnohé obchodní aktivity se pohybují tzv. *„na hraně zákona“* a tuto skutečnost prokázat, vyžaduje značné úsilí.

„Netrestní normy můžeme v hospodářské oblasti rozdělit zhruba na ty, které upravují obecné podmínky pro všechny podnikatelské subjekty (např. obchodní zákoník, živnostenský zákon, zákon o konkursu a vyrovnání, daňová a účetní legislativa apod.), a na normy, které se specificky vztahují k předmětu podnikání (např. zákon o investičních společnostech, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, stavební zákon, autorský zákon apod.)“ (Scheinost, 2004, s. 112). Příkladem vývoje netrestní normy je obchodní zákoník č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který během let byl několikrát novelizován. Obchodní zákoník zařazuje do zákona soukromoprávního. Podnikatelé se musí řídit předpisy veřejného práva, tj. živnostenským zákonem, zákonem na ochranu spotřebitele, zákonem o bankách a dalšími. Nutné je také sledovat, zda podnikatel nepodniká bez oprávnění a chová se tak v rozporu se zákonem. Musí si v tomto případě uvědomit, že jeho způsobilost uzavírat smlouvy není dotčena a že stále trvá jeho právní odpovědnost za uzavřenou smlouvu.

„Rostoucí moc obchodních společností a jejich skupin ohrožuje hospodářskou soutěž a v důsledku toho i celý demokratický společenský systém. Narůstá proto množství povinností těch subjektů, jejichž síla má z hlediska soutěžního význam. S tradičními soukromoprávními metodami na tomto úseku nelze v dnešní době vystačit“ (Raban, 2002. s. 15). Česká legislativa je z hlediska počtu novelizací jednotlivých zákonů evropskou raritou. Některé zákony byly již tolikrát novelizovány, že i právníci nemají o novelizacích přehled. Faktem je, že mnohé novelizace probíhaly v důsledku povinnosti implementovat legislativní dokumenty Evropské unie do českého právního řádu.

6.1.2 Trestněprávní úprava

Právní kvalifikace trestných činů

- přímá souvislost z porušení obecně platných právních norem,
- úmyslné či nedbalostní překročení určité míry rizika, které je charakteristické pro podnikání,
- porušení stanovených pravidel (obezřetnosti),
- jednání vedoucí k vědomému poškození či naopak k neoprávněnému obohacování,
- jedno jednání může být posuzovatelné podle více souběžných trestných činů (Kolman, 2011).

Trestní zákon (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Dle Trestního zákoníku se vyvozuje trestní odpovědnost a ukládají sankce za porušení, či obcházení stanovených pravidel a norem. Při stanovení sankce se pak přihlíží k míře zavinění, výši škody a společenské nebezpečnosti. Trestní zákon umožňuje mimo jiné uložit jako velmi účinný nástroj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti i účinnou sankci k eliminaci páčání další trestné činnosti „Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty” viz §70 TZ.

Soud tak může uložit trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty:

- které bylo užito k spáchání trestného činu,
- která byla k spáchání trestného činu určena,
- kterou pachatel získal trestným činem nebo jako odměnu za něj,

- kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyt za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou pod písmenem c), pokud hodnota věci nebo jiné majetkové hodnoty uvedené pod písmenem c) není ve vztahu k hodnotě nabyté věci nebo jiné majetkové hodnoty zanedbatelná,
- trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty může soud uložit, jen jde-li o věc, nebo jinou majetkovou hodnotu náležející pachateli (Kolman, 2011).

6.2 Mezinárodní dohody a právní akty Evropské unie

Pro potírání trestné činnosti zejména při praní špinavých peněz postupně vzniklo na základě mezinárodních dohod několik mezinárodních institucí:

- **FATF** (Financial Task Force on Money Laundering) – finanční akční výbor proti praní špinavých peněz. Má celosvětový vliv při hodnocení zemí a teritorií v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu.
- **MONEY WALL** – byl zřízen při Radě Evropy pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz.
- **GRECO** – protikorupční uskupení Group of State against Corruption při Radě Evropy. Jeho smyslem je vytváření mechanismů, které na základě vzájemných hodnocení monitorují implementaci závazků vyplývajících z protikorupčních úmluv Rady Evropy.
- **OLAF** – European Anti fraud Office – Evropská unie ho zřídila pro boj proti podvodům, korupci a jiným nezákonným jednáním. Má pravomoc vést nezávislé vyšetřování finančních podvodů při nakládání s penězi z rozpočtu EU.
- **Basel committee** – stálý výbor pro bankovní dohled s cílem podpořit konvergenci ke společným metodám a k vytvoření shodných konkurenčních podmínek pro banky působící na mezinárodní úrovni.

Evropská unie

V rámci Evropské unie bylo postupem let přijato velké množství nejrůznějších právních aktů, které mají souvislost s praním špinavých peněz a další trestné činnosti. Vzhledem k jejich velkému počtu uveřejňuje pouze několik z nich.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 205/60/ES

Byla přijata z důvodů eskalace problematiky praní špinavých peněz, protože jejich masivní toky začaly značně poškozovat bankovní sektor a porušovali jeho stabilitu. Směrnice byla novelizována. Přinesla novou definici novelizace výnosů z trestné činnosti v širším pojetí, zahrnuje nyní výnosy ze všech predikativních trestných činů. Zavedla nutnost identifikace skutečného vlastníka, omezila alternativní způsoby utajení praní špinavých peněz rozšířením povinnosti i na poskytovatele služeb pro svěřenectví a obchodní společnosti. Zavedla hloubkovou kontrolu při zjišťování a ověřování totožnosti osob politicky a veřejně činných atd.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1889/2005

Za prvé zavádí na úrovni Společenství mechanismus pro sledování elektronických transakcí prováděných prostřednictvím úvěrových a finančních institucí. Za druhé zavádí ohlašovací povinnost pro právnické i fyzické osoby při vstupu či opouštění Společenství, pokud mají u sebe peněžní hotovost v hodnotě 10 000 EUR.

7 Subjekty podílející se na potírání legalizace výnosů z trestné činnosti

7.1 Policie České republiky

„Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „ÚOKFK“) byl zřízen nařízením Ministerstva vnitra č. 71/2001, kterým se stanoví organizace Policie České republiky ve znění nařízení Ministerstva vnitra č. 16/2002, nařízení Ministerstva vnitra č. 11/2003 a nařízení Ministerstva vnitra č. 22/2004 ke dni 15. 3. 2003 jako útvar s působností na celém území České republiky v oblastech určených organizačním řádem“ (Dvořák a kol., 2010, s. 120).

Cíl vzniku ÚOKFK:

- vytvoření vysoce specializované, odborně zdatné, maximálně flexibilní, mobilní a morálně silně odolné policejní složky zaměřené na boj s nejnebezpečnějšími formami korupce a závažné hospodářské a finanční kriminality,
- důsledné využívání kriminálního zpravodajství (zpravodajského procesu) jako základní metody vysoce profesionálního získávání a zpracování operativních informací, jejich analýzy a následného využití pro rozhodovací proces státních orgánů v oblasti předcházení ekonomické kriminalitě (Dvořák a kol., 2010, s. 121).

ÚOKFK je útvarem Policie České republiky, do kterého byla dnem 1. 1. 2007 infiltrována „Finanční policie“ – (Útvar odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality). ÚOKFK je útvarem Policie ČR s celorepublikovou působností stejně jako útvar pro odhalování organizovaného zločinu, nebo národní protidrogová centrála. Je zřízen jako útvar specializovaný na odhalování a vyšetřování korupce a finanční kriminality a zabývá se i těmi případy, které mu byly oznámeny Finančním analytickým útvarem Ministerstva financí ČR (Dvořák a kol., 2010, s. 121). Činnost útvaru je dále zaměřena na boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Specializuje se na vyhledávání, dokumentaci a zajišťování výnosů ze závažné trestné činnosti a boj proti financování terorismu. Proto sdružuje a analyzuje informace o zájmech a cílech, ale i formách a metodách této trestné činnosti s cílem jí předcházet, odhalovat a zjišťovat její pachatele.

ÚOKFK zpracovává případy, které odhalí vlastním šetřením v souvislosti s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo které mu byly oznámeny Finančním analytickým útvarem Ministerstva financí ČR, pokud spadají do věcné příslušnosti útvaru, s výjimkou těch trestných činů, které jsou zpracovávány jinými útvary Policie ČR s působností na celém území republiky a těch trestných činů, kde již bylo zahájeno trestní řízení (nedohodnou-li se služebními funkcionáři jinak), které odhalí útvar policie v souvislosti s bojem proti financování terorismu, nebo které mu byly oznámeny, spadají-li do věcné příslušnosti útvaru, u kterých to vyžaduje operativní situace, na základě vyhlášené mezinárodní smlouvy (Dvořák a kol, 2010, s. 121).

Národní protidrogová centrála SKPV PČR „NPC“

Tato součást začala fungovat od 1. ledna 1995 jako útvar s celorepublikovou působností. Jejím úkolem je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat trestnou činnost na úseku nedovolené výroby a obchodu s omamnými a psychotropními látkami a jedy, zejména v jejich organizovaných a mezinárodních formách. Podílí se na tvorbě a realizaci národní strategie protidrogové politiky. Vytváří projekty zaměřené na vzdělávání odborné veřejnosti a nespécifickou primární prevenci.

Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV PČR „ÚOOZ“

Jak již bylo uvedeno v podkapitole 4.2 Trestná činnost organizovaného zločinu, že v reakci na Programové prohlášení vlády ČR byla přijata ještě v roce 1996 první vládní koncepce boje s organizovaným zločinem. Na základě získaných zkušeností byla koncepce několikrát aktualizována. Byly zpřísnovány trestní sankce za trestné činy spáchané v organizované skupině, byly zformulovány některé skutkové podstaty (např. kuplířství, obchodování s dětmi). Od 1. ledna 1995 začal fungovat Útvar pro odhalování organizovaného zločinu v rámci Kriminální policie. Uvedený útvar vyšetřuje trestnou činnost organizovaného zločinu na úseku násilí, obchodování s lidmi, obchodu se zbraněmi, terorismu atd.

Služba kriminální policie a vyšetřování „SKPV“

Sestává ze dvou základních odborů: odboru obecné kriminality a odboru hospodářské kriminality. Odbor obecní kriminality řeší násilnou trestnou činnost, trestnou činnost

majetkového charakteru, trestnou činnost na úseku toxikománie, trestnou činnost na úseku mládeže, trestnou činnost mravnostního charakteru. Odbor hospodářské kriminality je rozdělen na úsek pátrání a odbor kriminalistické techniky a expertíz.

7.2 Státní zastupitelství

„Státní zastupitelství je významným činitelem výkonu spravedlnosti. Státní zastupitelství realizuje právo státu na stíhání osob, které se měly dopustit trestných činů. V předsoudním stadiu procesu uplatňují státní zástupci zájem státu na boji s trestnou činností. Rozdílné povaze činnosti v trestním řízení odpovídá jiné uspořádání státního zastupitelství oproti soustavě soudů (vyšší míra centralizace, závaznost pokynu nadřízeného). Společným rysem je to, že soudci i státní zástupci se účastní na výkonu trestní spravedlnosti. Odbor závažné hospodářské a finanční kriminality je nejmladším odborem Nejvyššího státního zastupitelství v Brně. Vznikl k datu 1. října 2000 jako integrovaná složka pro specializaci na závažné formy hospodářské a finanční kriminality z oblasti kapitálového trhu, bankovníctví, daňové oblasti a některé formy korupce. Právní základ pro jeho činnost byl položen novelou vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, ze dne 23. srpna 2000 ve spojení s obecně platnými ustanoveními zákona o státním zastupitelství upravujícími institut dohledu. Uvedenou novelou publikovanou pod č. 311/2000 Sb. byly zřízeny odbory závažné hospodářské a finanční kriminality na Vrchním státním zastupitelství v Praze a na Vrchním státním zastupitelství v Olomouci s pobočkami v Brně a v Ostravě. Touto a dalšími novelami byl determinován předmět činnosti těchto specializovaných odborů a to jednak co do druhu trestně postižitelného jednání a případných subjektů trestní odpovědnosti, jednak co do výše způsobené škody“ (Nejvyšší státní zastupitelství, 2012).

7.3 Soudy

Soudní systém České republiky, jejíž právní řád historicky náleží k rakouskému podokruhu románsko-germánské právní rodiny, je tvořen Ústavním soudem a soustavou tzv. obecných soudů. Zatímco Ústavní soud je ve smyslu čl. 83 Ústavy ČR zvláštním soudním orgánem, jehož úkolem je především provádět abstraktní a kontrolní kontrolu ústavnosti a plnit některé úkoly volebního a politického soudnictví, posláním obecných soudů je podle čl. 90 Ústavy ČR zejména, aby „zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům," a rozhodovaly o „vině a trestu za trestné činy." Soustava obecných soudů, která sestává ze

soudů okresních, krajských, vrchních a Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, není jednotná a rozpadá se, jak je v románsko-germánské právní rodině typické, na tři velké větve podle toho, o jakých druzích sporů jsou jednotlivé soudy jménem republiky příslušné rozhodovat: větev soudnictví civilního, trestního a správního (Ústav státu a práva, 2011).

7.4 Finanční analytický útvar MF ČR

Podle vyhlášky Ministerstva financí č. 183/1996 Sb., o plnění oznamovací povinnosti finančními institucemi je organizační složkou Ministerstva financí, u níž finanční instituce plní **oznamovací povinnost**. Finanční analytický útvar „FAÚ MF ČR“ přijímá, soustřeďuje a analyzuje oznámení o neobvyklých obchodech klientů tuzemských finančních institucí, včetně oznámení poboček zahraničních bank působících na území České republiky. Má rovněž právo požadovat a získávat další informace a doklady týkající se neobvyklých obchodu. Je také výhradním orgánem, který ověřuje, že všechny finanční instituce ponavrhly a realizovaly opatření k předcházení legalizaci výnosu z trestné činnosti.

7.5 Česká národní banka

Česká národní banka přijala již 8. září 2003 opatření č. 1 týkající se vnitřního řídicího a kontrolního systému bank, zaměřené k předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti. V § 1 odst. 1 tohoto opatření je stanoven účel tohoto opatření. Opatření definuje základní pojmy z oblasti praní špinavých peněz a zabývá se i bližší specifikací rizikových faktorů.

Česká národní banka k tomuto problému opětovně upozornila, jaké zákony, nařízení a vyhlášky je bezpodmínečně nutné dodržovat. Jedná se o:

- zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu („Zákon proti praní špinavých peněz“),
- zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2005 ze dne 26. října 2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006 ze dne 15. listopadu 2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků,

- Vyhlášky č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

7.6 Celní správa ČR

Celní správa České republiky má právní zakotvení v zákoně číslo 185/2004 Sb. o Celní správě České republiky. Zabývá se mj. problematikou pátrání a odhalování případů porušení celních a daňových předpisů v souvislosti s dovozem, vývozem nebo tranzitem zboží. *„Útvary pátrání jsou při odhalování a šetření trestné činnosti oprávněny používat tzv. operativně pátracích prostředků, včetně podpůrných, jako sledování osob a věcí, sledovaná zásilka, využití informátorů apod. Jejich činnost směřuje i proti pachatelům závažných trestných činů i organizovaného zločinu. Velmi dobrých výsledků dosahují celní orgány v boji proti drogám. Celní správa je zapojena do mezinárodních organizací, informačních systémů a pracovních skupin. V minulých letech byl zřízen zvláštní útvar Skupina operativního nasazení, jež je určena k mimořádným činnostem při zajišťování pachatelů trestné činnosti, a to nejen v oblasti boje proti drogám. Disponuje skvěle vycvičenými a vybavenými specialisty pro zvlášť nebezpečné a krizové situace, jejichž výcviku je věnována velká pozornost nejen z hlediska fyzické, ale i psychologické přípravy“* (Celní správa ČR, 2011).

7.7 Povinné osoby

Podrobný výčet povinných osob je uveden v § 2 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestní činnosti a financování terorismu:

(1) Povinnou osobou se pro účely tohoto zákona rozumí

- a) úvěrová instituce, kterou je
 1. banka,
 2. spořitelní a úvěrní družstvo,
 3. instituce elektronických peněz,
 4. osoba oprávněná vydávat elektronické peníze na základě povolení podle zákona upravujícího vydávání a užívání elektronických platebních prostředků,
- b) finanční instituce, kterou, pokud není úvěrovou institucí, je

1. centrální depozitář, osoba vedoucí evidenci navazující na centrální evidenci cenných papírů vedenou centrálním depozitářem, osoba vedoucí samostatnou evidenci investičních nástrojů, osoba vedoucí evidenci navazující na samostatnou evidenci investičních nástrojů,
 2. organizátor trhu s investičními nástroji,
 3. osoba s povolením k poskytování investičních služeb s výjimkou investičního zprostředkovatele,
 4. investiční společnost, investiční fond a penzijní fond,
 5. osoba oprávněná k vydávání nebo správě bezhotovostních platebních prostředků,
 6. osoba oprávněná k poskytování leasingu, záruk, úvěrů nebo peněžních půjček anebo k obchodování s nimi,
 7. osoba oprávněná ke zprostředkování spoření, leasingu, úvěrů nebo peněžních půjček,
 8. pojišťovna, zajišťovna, pojišťovací zprostředkovatel a samostatný likvidátor pojistných událostí při výkonu činností souvisejících s provozováním životního pojištění, s výjimkou pojišťovacího zprostředkovatele, u něhož pojišťovna nese odpovědnost za škodu způsobenou jeho činností,
 9. osoba, která vykupuje dluhy a pohledávky a obchoduje s nimi,
 10. osoba oprávněná ke směnářské činnosti nebo k bezhotovostním obchodům s cizí měnou podle devizového zákona,
 11. osoba oprávněná k provádění nebo zprostředkování platebních služeb, včetně peněžních služeb, nebo poštovních služeb, jejichž účelem je dodání poukázané peněžní částky,
 12. osoba oprávněná k poradenské činnosti pro podnikatele ve věcech kapitálové struktury, průmyslové strategie nebo k poradenství a službám v oblasti fúzí a koupě podniků,
 13. osoba poskytující služby peněžního makléřství,
 14. osoba poskytující služby úschovy cenností,
- c) držitel povolení k provozování sázkových her v kasinu podle zákona o loteriích a jiných podobných hrách,

- d) osoba oprávněná k obchodování s nemovitostmi nebo ke zprostředkování obchodu s nimi,
- e) auditor, daňový poradce a účetní,
- f) soudní exekutor při provádění další činnosti exekutora podle exekučního řádu a při úschově peněz, cenných papírů nebo jiného majetku,
- g) notář při úkonech v rámci notářské úschovy anebo advokát nebo notář při úschově peněz, cenných papírů nebo jiného majetku svého klienta, anebo jestliže klientem požadované služby mají spočívat nebo spočívají v jednání jménem klienta nebo na jeho účet při
 1. obstarávání koupě nebo prodeje nemovitosti nebo podniku anebo jeho části,
 2. správě peněz, cenných papírů, obchodních podílů nebo jiného majetku svého klienta, včetně jednání jménem klienta nebo na jeho účet v souvislosti se zřízením účtu u úvěrové instituce nebo zahraniční úvěrové instituce anebo účtu cenných papírů a správou takového účtu,
 3. zakládání, řízení nebo provozování obchodní společnosti, podnikatelského seskupení nebo jiného obdobného útvaru, a to bez ohledu na to, zda se jedná o právnickou osobu či nikoliv, jakož i získávání a shromažďování peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot za účelem založení, řízení nebo ovládání takového subjektu, nebo
 4. inkasu, platbách, převodech, vkladech nebo výběrech prováděných při bezhotovostním i hotovostním platebním styku, anebo jakémkoli jiném jednání, které směřuje k pohybu peněz nebo jej přímo vyvolá,
- h) osoba nenaplňující znaky podle písmen a) až g), poskytující jiné osobě služby, které spočívají v
 1. zakládání právnických osob,
 2. jednání jako statutární orgán nebo jeho člen, další osoba, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat, anebo jiná osoba v obdobném postavení, pokud výkon této služby je pouze dočasný a souvisí se založením a správou právnické osoby,
 3. poskytování sídla, adresy, popřípadě i dalších s tím souvisejících služeb pro jinou právnickou osobu,

4. jednání jako pověřený akcionář pro jinou osobu, pokud tato není společností, jejíž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu a která podléhá požadavkům na zveřejnění informací rovnocenným požadavkům práva Evropských společenství, nebo

5. jednání jejím jménem nebo na její účet při činnostech uvedených v písmenu g),

- i) osoba, která poskytuje služby uvedené v písmenu h) v rámci svěřeneckého vztahu nebo jiného obdobného smluvního vztahu podle cizího právního řádu,
- j) osoba oprávněná k obchodování s kulturními památkami nebo s předměty kulturní hodnoty nebo ke zprostředkování takových obchodů,
- k) osoba oprávněná k obchodování s použitým zbožím nebo ke zprostředkování takových obchodů nebo k přijímání věcí do zástavy.

(2) Povinnou osobou je rovněž

- a) zahraniční právnická nebo fyzická osoba uvedená v odstavci 1, která na území České republiky působí prostřednictvím své pobočky, organizační složky nebo provozovny, a to v rozsahu činnosti touto pobočkou, organizační složkou nebo provozovnou vykonávané,
- b) na území České republiky působící zahraniční osoba, pokud jako podnikatel vykonává činnosti uvedené v odstavci 1,
- c) Středisko cenných papírů,
- d) podnikatel, který není uveden v odstavci 1, jestliže přijímá platbu v hotovosti v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší,
- e) právnická osoba, která není podnikatelem, pokud je oprávněna poskytovat jako službu některou z činností uvedených v odstavci 1, nebo pokud přijímá platbu v hotovosti v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší.

(3) Povinnou osobou není, s výjimkou osoby uvedené v odstavci 2 písm. d) a e), osoba, která činnosti uvedené v odstavci 1 nevykonává jako předmět svého podnikání.

8 Policie České republiky a nástroje k potírání legalizace výnosů z trestné činnosti

8.1 Domovní prohlídka

„Domovní prohlídku lze dle § 82 odst. 1 tr. řádu vykonat jen, je-li důvodné podezření, že v bytě nebo v jiné prostora sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících (obydli) je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení“ (Šámal a kol., 2003, s. 450). Domovní prohlídku lze provést pouze na základě písemného a odůvodněného příkazu, který je oprávněn vydat předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. V neodkladných případech tak může namísto příslušného předsedy senátu nebo soudce učinit předseda senátu nebo soudce, v jehož obvodu má být prohlídka vykonána. Příkaz se doručí osobě, u níž se prohlídka koná, při prohlídce, a není-li to možné (nejčastěji kvůli tomu, že osoba, u níž se prohlídka koná, je na útěku), nejpozději do 24 hodin po odpadnutí překážky, která brání doručení. Domovní prohlídku vykonává policejní orgán, který je povinen své oprávnění ve výše uvedeném smyslu prokázat. Osoba, u níž má být provedena domovní prohlídka, je povinna tyto úkony strpět. Neumožní-li tato osoba provedení takového úkonu, jsou orgány provádějící úkon oprávněny po předchozí marné výzvě překonat odpor (fyzický) takové osoby nebo jí vytvořenou překážku (např. zámky, hlídací pes), a to i za použití donucovacích prostředků, ovšem jen takových postačujících k překonání odporu. Došlo-li při prohlídce k vydání nebo odnětí věci, je třeba pojmout do protokolu také popis vydané nebo odňaté věci (tuto otázku podrobněji rozebereme v příštím článku). Proti vydání příkazu k domovní prohlídce neexistuje žádný opravný prostředek. Napadnout je však možno formální vady příkazu k domovní prohlídce, protiprávnost vydání příkazu k domovní prohlídce a nezákonný průběh domovní prohlídky, a to buď formou obhajoby v průběhu trestního řízení s odkazem na nelegálnost pořízení důkazních prostředků, stížností na postup policejního orgánu“ (Krutina, Múka, 2007).

8.2 Prohlídka jiných prostor a pozemků

Policie dále může využít dle § 83a TŘ prohlídku jiných prostor a pozemků:

- (1) Na nařízení a provedení prohlídky jiných prostor a pozemků se obdobně užije § 83 odst. 1 a 2.
- (2) Bez příkazu může policejní orgán provést prohlídku jiných prostor nebo pozemků, jestliže vydání příkazu nelze předem dosáhnout a věc nesnese odkladu. Policejní orgán je však povinen si bezodkladně dodatečně vyžádat souhlas orgánu oprávněného k vydání příkazu; v přípravném řízení tak činí prostřednictvím státního zástupce. Pokud oprávněný orgán souhlas dodatečně neudělí, nelze výsledek prohlídky použít v dalším řízení jako důkaz.
- (3) Bez příkazu může policejní orgán provést prohlídku jiných prostor nebo pozemků také tehdy, pokud uživatel dotčených prostor nebo pozemků písemně prohlásí, že s prohlídkou souhlasí, a své prohlášení předá policejnímu orgánu. O tomto úkonu však musí policejní orgán bezodkladně vyrozumět předsedu senátu oprávněného k vydání příkazu a v přípravném řízení státního zástupce.¹⁰

8.3 Zadržení a otevření zásilky

Podle § 86 TŘ je zadržení zásilky zákona č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) možné, jestliže:

- (1) Je-li k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení v konkrétní věci nutno zjistit obsah nedoručených poštovních zásilek, jiných zásilek nebo telegramů, nařídí předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce, aby je pošta nebo osoba provádějící jejich přepravu vydaly jemu a v přípravném řízení buď státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu.
- (2) Bez nařízení uvedeného v odstavci 1 může být přeprava zásilky pozdržena na příkaz policejního orgánu, pokud věc nesnese odkladu a nařízení nelze předem dosáhnout. Policejní orgán je povinen o pozdržení zásilky do 24 hodin vyrozumět státního zástupce. Neobdrží-li pošta nebo osoba provádějící dopravu zásilek v takovém případě do tří dnů nařízení podle odstavce 1, nesmí dopravu zásilek dále zdržovat.¹¹

¹⁰ Zákon č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹¹ Zákon č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Po zadržení zásilky je možno dle § 87 TŘ využít oprávnění otevření zásilky:

(1) Zásilku vydanou může otevřít jen předseda senátu a v přípravném řízení se souhlasem soudce státní zástupce nebo policejní orgán.

(2) Otevřená zásilka se odevzdá adresátovi, a není-li jeho pobyt znám a není-li zásilka určena do vlastních rukou, některému z jeho rodinných příslušníků; jinak se zásilka vrátí odesílateli. Je-li však obava, že odevzdáním zásilky by mohlo dojít ke zmaření nebo podstatnému ztížení účelu trestního stíhání, připojí se zásilka ke spisu; je-li to vhodné, oznámí se adresátovi obsah dopisu nebo telegramu. Není-li jeho pobyt znám a není-li zásilka určena do vlastních rukou, učiní se oznámení některému z jeho rodinných příslušníků.¹²

8.4 Sledování zásilky

Policie dále může využívat v průběhu trestního řízení sledování zásilky dle § 87b TŘ:

(1) Státní zástupce může v přípravném řízení nařídit, aby zásilka byla sledována, jestliže je to třeba k objasnění trestného činu nebo odhalení všech jeho pachatelů a zjištění potřebných skutečností jiným způsobem by bylo neúčinné nebo podstatně ztížené. Sledování zásilky provede podle pokynu státního zástupce policejní orgán;

(2) Bez příkazu podle odstavce 1 může policejní orgán zahájit sledování zásilky, jestliže věc nesnese odkladu a příkazu nelze předem dosáhnout. O tomto úkonu státního zástupce bez odkladu vyrozumí a postupuje dále podle jeho pokynů.

(3) V průběhu sledování zásilky může policejní orgán provádět nezbytná opatření k tomu, aby se s vědomím a pod kontrolou celních orgánů dostala zásilka do ciziny nebo naopak, anebo z ciziny přes území České republiky do třetího státu.

(4) Sledování zásilky ukončí policejní orgán na příkaz státního zástupce, a je-li zřejmé, že nakládáním se zásilkou vzniká vážné nebezpečí života nebo zdraví, značné škody na majetku, anebo hrozí-li vážné nebezpečí, že takovou zásilku nebude možné dále sledovat, i bez takového příkazu.¹³

¹² Zákon č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹³ Zákon č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

8.5 Odposlech a záznam o telekomunikačním provozu

Toto oprávnění lze Policií ČR využívat dle ustanovení § 88 TR:

(1) Je-li vedeno trestní řízení pro zvlášť závažný zločin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, může být vydán příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, pokud lze důvodně předpokládat, že jím budou získány významné skutečnosti pro trestní řízení a nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu provádí pro potřeby všech orgánů činných v trestním řízení Policie České republiky.

(2) Nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být vydán písemně a musí být odůvodněn.

(3) Policejní orgán je povinen průběžně vyhodnocovat, zda i nadále trvají důvody, které vedly k vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Pokud důvody pominuly, je povinen odposlech a záznam telekomunikačního provozu ihned ukončit.

(4) Na základě vyhodnocení dosavadního průběhu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může soudce soudu vyššího stupně a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce krajského soudu dobu trvání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu prodloužit, a to i opakovaně, vždy na dobu nejdéle čtyř měsíců.

(5) Bez příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může orgán činný v trestním řízení nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu, nebo jej provést i sám, jeli vedeno trestní řízení pro trestný čin obchodování s lidmi (§ 158 TZ), svěření dítěte do moci jiného (§169 TZ), omezování osobní svobody (§171 TZ), vydírání (§ 175 TZ), únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchy (§ 200 TZ), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 TZ), nebo nebezpečného vyhrožování (§ 353 TZ), pokud s tím uživatel odposlouchávané stanice souhlasí.

(6) Má-li být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o orgánu, který záznam pořídil. Ostatní záznamy je povinen policejní orgán označit, spolehlivě uschovat tak, aby byla zajištěna ochrana před neoprávněným zneužitím

záznamů, a v protokolu založeném do spisu poznamenat, kde jsou uloženy. (7) Pokud při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení, je policejní orgán po souhlasu soudu a v přípravném řízení státního zástupce povinen záznamy bezodkladně zničit po třech letech od pravomocného skončení věci. Byl-li policejní orgán vyrozuměn o podání mimořádného opravného prostředku v uvedené lhůtě, zničí záznamy o odposlechu po rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku, případně až po novém pravomocném skončení věci. Protokol o zničení záznamu o odposlechu zašle policejní orgán státnímu zástupci, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předsedovi senátu prvního stupně, k založení do spisu.¹⁴

8.6 Operativně pátrací prostředky

V České republice byly některé takové policejní metody a postupy, souhrnně označované jako operativně pátrací prostředky, začleněny do trestního řádu jeho novelou č.265/2001 Sb. s účinností od 1. ledna 2002. Podle § 158b trestního řádu se operativně pátracími prostředky rozumí předstíraný převod, sledování osob a věcí, použití agenta.

Předstíraný převod dle § 158c TR:

(1) Předstíraným převodem se rozumí předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci,

- a) k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení,
- b) jejíž držení je nepřípustné,
- c) která pochází z trestného činu, nebo
- d) která je určena ke spáchání trestného činu.

(2) Převod lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce.

(3) Nesnese-li věc odkladu, lze předstíraný převod provést i bez povolení. Policejní orgán je však povinen o povolení bezodkladně dodatečně požádat, a pokud je do 48 hodin neobdrží, je povinen provádění předstíraného převodu ukončit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

¹⁴ Zákon č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

(4) O předstíraném převodu sepíše policejní orgán záznam, který do 48 hodin doručí státnímu zástupci.¹⁵

Sledování osob a věcí dle § 158d TŘ:

(1) Sledováním osob a věcí (dále jen "sledování") se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky. Pokud policejní orgán při sledování zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam s obsahem této komunikace zničit a poznatky, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

(2) Sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce.

(3) Pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, lze je uskutečnit jen na základě předchozího povolení soudce. Při vstupu do obydlí nesmějí být provedeny žádné jiné úkony než takové, které směřují k umístění technických prostředků.

(5) Nesnese-li věc odkladu a nejde-li o případy uvedené v odstavci 3, lze sledování zahájit i bez povolení. Policejní orgán je však povinen o povolení bezodkladně dodatečně požádat, a pokud je do 48 hodin neobdrží, je povinen sledování ukončit, případný záznam zničit.¹⁶

Použití agenta dle § 158e TŘ:

Institut agenta byl poprvé zakotven zákonem č. 152/1995 Sb., kterým byl mj. doplněn zákon o Policii ČR č. 283/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů o § 34b, který rovněž vymezoval podmínky, za kterých mohl být agent použit. Nevztahovaly se na jeho použití obecně platné podmínky, uvedené v § 33 odst. 1 citovaného zákona pro použití operativně pátracích prostředků (Karabec, 2010, s. 17).

V současné době lze výstižně charakterizovat činnost a využívání agentů takto: *„Skrytý agent je speciálně školený policista, který je pověřen svými nadřízenými, aby s utajením své pravé identity a svého skutečného poslání navázal kontakt se zločineckým prostředím a získával v něm informace o připravovaných a páchaných trestných činech. Za*

¹⁵ Zákon č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁶ Zákon č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

účelem snazšího proniknutí do kriminálního prostředí je zpravidla vytvořena smyšlená legenda o osobní identitě a o jiných skutečnostech týkajících se osoby a činnosti agenta. Agent může být vybaven krycími doklady. Vyžaduje-li to povaha jeho úkolu, účastní se agent na činnosti zločinného spolčení, někdy i dlouhodobě“ (Musil, Scheinost, 1996, s. 36).

Dle ustanovení § 158e TR lze použití agenta využít:

(1) Je-li vedeno trestní řízení pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny, pro trestný čin pletichy v insolvenčním řízení podle § 226 trestního zákoníku, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) a odst. 2 až 4 trestního zákoníku, sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 trestního zákoníku, pletichy při veřejné dražbě podle § 258 trestního zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, přijetí úplatku podle § 331 trestního zákoníku, podplacení podle § 332 trestního zákoníku, nepřímého úplatkářství podle § 333 trestního zákoníku nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, je policejní orgán, pokud jím je útvar Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů, oprávněn použít agenta.

(2) Agentem je příslušník Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů plnící úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem, vystupující zpravidla se zastíráním skutečného účelu své činnosti. Je-li to k použití agenta, jeho přípravě nebo k jeho ochraně nutné, je k zastírání jeho totožnosti možné

- a) vytvořit legendu o jiné osobní existenci a osobní údaje vyplývající z této legendy zavést do informačních systémů provozovaných podle zvláštních zákonů,
- b) provádět hospodářské činnosti, k jejichž vykonávání je třeba zvláštní oprávnění, povolení či registrace,
- c) zastírat příslušnost k Policii České republiky nebo ke Generální inspekci bezpečnostních sborů.

(3) Orgány veřejné správy jsou povinny poskytnout Policii České republiky a Generální inspekci bezpečnostních sborů bez odkladu potřebnou součinnost při plnění oprávnění uvedených v odstavci 2.

(4) Použití agenta povoluje na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství soudce vrchního soudu, v jehož obvodu je státní zástupce, podávající návrh, činný. V povolení musí být uveden účel použití a doba, po kterou bude agent použit, údaje umožňující identifikaci agenta. Na základě nového návrhu, obsahujícího vyhodnocení dosavadní činnosti agenta, lze dobu povolení prodloužit, a to i opakovaně.

(5) Ke sledování osob a věcí v rozsahu uvedeném v § 158d odst. 2 a k provedení předstíraného převodu podle § 158c agent nepotřebuje další povolení.

(6) Agent je povinen při své činnosti volit takové prostředky, které jsou způsobilé ke splnění jeho služebního úkolu a jimiž není jiným osobám způsobována újma na jejich právech nad míru nezbytně nutnou. Jiné povinnosti podle zvláštního zákona upravujícího postavení příslušníků Policie České republiky nebo podle zvláštního zákona upravujícího postavení příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů nemá.

(7) Státní zástupce je povinen od příslušného policejního orgánu vyžadovat údaje potřebné pro posouzení, zda trvají důvody pro použití agenta a zda je jeho činnost v souladu se zákonem. Tyto údaje je povinen pravidelně, nejméně jednou za tři měsíce, posuzovat, a pominou-li důvody pro použití agenta, dá policejnímu orgánu pokyn k bezodkladnému ukončení činnosti agenta. Policejní orgán je povinen předložit státnímu zástupci záznam o výsledku použití agenta.

(8) Agent může plnit své úkoly i na území jiného státu. O jeho vyslání do zahraničí po předchozím souhlasu příslušných orgánů státu, na jehož území má působit, a na základě povolení soudce uvedeného v odstavci 4 rozhoduje policejní prezident a v případě Generální inspekce bezpečnostních sborů její ředitel, pokud nestanoví vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, jinak; v ostatním platí ustanovení odstavců 1 až 7.¹⁷

¹⁷ Zákon č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

8.7 Finanční šetření

8.7.1 Zajišťovací instituty finančního šetření

„Finanční šetření je metodou trestněprocesní činnosti policie, která sice není přímo ex lege v trestním řádu upravena, ale opírá se a je prováděna jako součást trestněprocesní činnosti policie, a to především jako součást zajišťovacích úkonů, zajištění nároků poškozeného, ale i jako součást dokazování“ (Mazánek, 2007, s. 14). Kriminální aktivity, charakteristické pro hospodářskou kriminalitu, s sebou přinášejí neoprávněný prospěch, zpravidla majetkový prospěch, na jehož odčerpání má společnost zájem (Chmelík, Hájek, Nečas, 2005, s. 12). Za základní aspekty finančního šetření je nutné považovat především zpětné odčerpání výnosů ze zločinu, zajištění náhrady škody subjektům, které byly poškozeny a zajištění ekonomické destabilizace zločineckých struktur (Chmelík a kol., 2005, s. 403-404).

Veřejnost se domnívá, že výsledkem trestné činnosti je trestná činnost, který způsobuje škody za desítky či stovky milionů korun. Názor vyplývá především z neinformovanosti, která je způsobena spíše masovými médii, která prezentují pouze tzv. velké kauzy, protože u nich jsou výnosy z trestné činnosti a následná snaha o legalizaci těchto výnosů zcela evidentní. Trestná činnost také vzniká u menších kauz. Ať se jedná o malé nebo větší kauzy, vždy je nutné je vyhledat, rozkrýt, zdokumentovat. Oprávněně se předpokládá, že pachatel má z takového činu značný finanční a majetkový prospěch, zatímco poškozenému vznikla škoda. Platí pravidlo, že čím důsledněji se provádí kontrolní činnost, tím více pachatelů je odhaleno, odsouzeno a odčerpáno výnosů z trestné činnosti. Může se snížit počet takovýchto trestných činů. Prevence sehrává důležitou roli. Při finančním šetření se uplatňuje následující postup. Po zjištění výnosu dojde k zajištění a následnému odčerpání. Vypracuje se majetkový profil pachatele, který slouží k uspokojení nároku poškozeného na náhradu škody, rozhodnutí o propadnutí majetku, propadnutí náhradní hodnoty, k správnému posouzení případného peněžního trestu, pro rozhodnutí soudu o výměře trestu a zajištění dalších důkazů v trestní věci.

V předcházejících letech se touto činností zabýval specializovaný útvar, který měl celorepublikovou působnost, a to na základě pokynu č. 30/2007 náměstka policejního prezidenta pro trestní řízení a ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování. Pokyn je nyní nahrazen pokynem č. 14 náměstka policejního prezidenta pro trestní řízení

ze dne 7. května 2009. K zajištění finančního šetření byla zřízena speciální pracoviště, ve kterých jsou soustředěni specializovaní pracovníci v rámci krajů a celorepublikových útvarů. Nový závazný pokyn policejního prezidenta č. 174/2011 k provádění finančního šetření v trestním řízení určuje, kdo bude pověřen prováděním finančního šetření, jaké jsou postupy při zajišťování výnosů z trestné činnosti v trestním řízení a s tím souvisejících vybraných úkonů a organizačních opatření při vyhledávání, prověřování a vyšetřování trestných činů legalizace výnosů z trestné činnosti a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti. Zároveň určuje plnění úkolů stanovených dohodou o součinnosti při plnění úkolů v trestním řízení při výkonu rozhodnutí o zajištění majetku a věcí v trestním řízení podle zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení.

Uplatnění této legislativy má předpokládané pozitivní dopady, které se týkají snížení trestné činnosti. Především ze zahraničních studií vyplývá, že pachatelé trestné činnosti mnohem citelněji pociťují jako trest odčerpání majetku a výnosů z trestné činnosti než samotné omezení osobní svobody. Finanční šetření není jen pouze administrativní šetření, ale s tím spojené i operativní šetření, účast při domovních prohlídkách, zajištění majetku, následné správy zajištěného majetku atd. Důsledným prováděním finančního šetření se daří zjišťovat další důležité důkazy k prošetřovaným a vyšetřovaným trestním věcem. Např. nalézt latentní trestnou činnost, spolupachatele, organizátory trestné činnosti a osoby, které se podílejí na následné legalizaci výnosů z trestné činnosti. Nutné je také konstatovat, že finanční šetření je důležitý nástroj při boji proti korupci, vrací nemalé finanční prostředky do státního rozpočtu, zajišťuje a navrácí majetek poškozeným trestnou činností.

Proces finančního šetření je velmi specifický a záleží na přesné citaci postupů, protože se jedná o právní přesnost. Z tohoto důvodu jsou podkapitoly 8.7.1 – 8.7.2 citovány ze ZP PP č. 174/2011 k provádění finančního šetření v trestním řízení a metodiky provádění finančního šetření, která je součástí informačního systému Alphonse provozovaného Policií České republiky. Uvedená metodika byla vytvořena pracovníky ÚOLFK Policie České republiky, kteří ji dále využívají prostřednictvím PowerPointových prezentací k proškolení.

8.7.1.1 Přípravná fáze finančního šetření

Přípravná fáze se skládá jak z administrativní činnosti, tak z vlastní vyhledávací činnosti jednotlivých kriminalistů. Zmiňovaná administrativní činnost se skládá se shromažďování prvotních informací k prověřovaným osobám (informace zjištěné z trestního spisu, policejní evidence, informačního systému MagnusWeb a BIZguard a dalších veřejně dostupných informací) a rozesláním žádostí dle § 8 odst. 1 trestního řádu a dle § 8 odst. 2 trestního řádu osloveným institucím v rámci finančního šetření. Žádosti dle § 8 odst. 1 trestního řádu se zasílají na penzijní fondy, pojišťovny, společenství s devizovými licencemi, společnosti nabízející úložné prostory, registry lodí, letadel, leasingovým asociacím, katastrální úřady atd. a žádosti dle § 8 odst. 2 trestního řádu se zasílají do bank, centrálního deponitáře cenných papírů, registru dlužníků, družstevních záložen atd.

K vypracování těchto žádostí se využívá informační systém Alphonse provozovaný Policií České republiky na centrální úrovni. Tento systém umožňuje dále vytvořit majetkový profil prověřované osoby, vytvoření závěrečné zprávy v rámci finančního šetření a hlavně slouží jako metodická pomůcka při zajišťování výnosů z trestné činnosti.

První zmíněný využívaný informační systém MagnusWeb je vlastně rozsáhlá databáze hospodářských informací obsahující informace a údaje o českých podnicích, kapitálovém trhu, oborech a dalších ekonomických kategoriích. Dále obsahuje informace o cenných papírech emitovaných v tuzemsku, události týkající se podniků a ekonomiky.

Druhý zmíněný využívaný informační systém BIZguard je databázová aplikace určena pro vyhledávání, grafické a tabulkové zobrazení s následnou analýzou ekonomických vazeb (majetkových, personálních, obchodních a jiných vztahů) mezi subjekty v České republice. Vlastní vyhledávací činnost se provádí operativním šetřením k prověřovaným osobám, za využití podpůrných operativně pátracích prostředků a následného využití operativně pátracích prostředků nebo dalších procesních úkonů dle trestního řádu, např. odposlechy, předstírané převody, zajištění zásilky atd. Další významnou činností je získávání informací v průběhu prověřování nebo vyšetřování zejména v rámci prováděných výslechů, domovních prohlídek a prohlídek nebytových prostor. Tato přípravná fáze nám zmapuje přesný pohyb výnosů z trestné činnosti, jejich transformace. Zároveň nám určí majetek pocházející z trestné činnosti, který bude možno případně zajistit jako náhradní hodnotu a také nám napomůže zjistit další důležité informace k případu. Jedná se o možné informace ke spolupachatelům a osobám podílejícím se na

legalizaci výnosů z trestné činnosti. Např. může dojít ke zjištění informací, že obviněná osoba se zbavuje majetku, a zahájit tak kroky k zajištění majetku dle ustanovení § 47 a § 347 trestního řádu. Nebo můžeme zjistit informace, že je třeba provést šetření i k jiným osobám než bylo v prvotní žádosti.

8.7.1.2 Zajišťovací fáze finančního šetření

Po provedené přípravné fázi finančního šetření nastupuje zajišťovací fáze, která se dále ještě dělí na fázi příslušnou pro policejní orgány probíhající v době před zahájením trestního stíhání tzv. v prověřování, a dále na fázi příslušnou pro státní zástupce a soudce v době po zahájení trestního. Před samotným fyzickým zajištěním majetku je nutno provést administrativní záležitosti týkající se např. rozeslání rozhodnutí na příslušné instituce, které přijímají opatření, aby nebylo možné jakkoli manipulovat a nakládat s nemovitostmi, věcmi nebo disponovat finančními prostředky. K vypracování těchto žádostí a usnesení se využívá již zmíněný informační systém Alphonse. Následně až poté je přistoupeno k faktickému zajištění věcí nebo majetku, například vozidel nebo hmotného majetku. Tyto činnosti se zajišťují ve spolupráci s Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových.

8.7.1.2.1 Zajišťovací instituty v době před zahájením trestního stíhání

Využívané zajišťující instituty v době před zahájením trestního stíhání v rámci prováděného finančního šetření jsou zakotveny v trestním řádu a jedná se o ustanovení:

1. Vydání a odnětí věci dle § 78 a § 79 trestního řádu (Jedná se o faktické vydání, nebo odejmutí věci důležitých pro trestní řízení od osob, které mají věc k dispozici, a není rozhodující, zda je osoba majitelem, nebo uživatelem. Každá osoba je povinna orgánům činným v trestním řízení na výzvu vyhovět a věc vydat. V případě, že věc nebude dobrovolně vydána, může být věc odňata. Policejní orgán k vydání tohoto příkazu potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. Policejní orgán provede odnětí věci bez předchozího souhlasu pouze tehdy, jestliže věc nesnese odkladu a současně vydání předchozího souhlasu nelze dosáhnout).
2. Zajištění peněžních prostředků na účtu banky dle § 79a trestního řádu (Jeli zjištěno, že peníze na účtu jsou výnosem z trestné činnosti, mohou orgány činné v trestním řízení rozhodnout o zajištění peněžních prostředků na účtu. Policejní orgán k takovému rozhodnutí potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. Předchozího souhlasu

státního zástupce není třeba v naléhavých případech, které nesnesou odkladu. Policejní orgán je v takovém případě pak povinen do 48 hodin své rozhodnutí předložit státnímu zástupci, který s ním buď vysloví souhlas, nebo je zruší).

3. Zajištění peněžních prostředků na účtu u spořitelního a úvěrového družstva nebo jiných subjektů podle § 79b trestního řádu (Jedná se o obdobné zajištění finančních prostředků jako u § 79a trestního řádu se zaměřením na prostředky penzijního připojištění se státním příspěvkem a dále např. prostředky finančního úvěru).
4. Zajištění zaknihovaných cenných papírů podle § 79c trestního řádu (Uvedené oprávnění se využívá k zajištění cenných papírů, které nemají podobu, ale jen za podmínky, že jsou výnosem z trestné činnosti např. podvodem, nebo odměnou za páchanou trestnou činnost. Policejní orgán k takovému rozhodnutí potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. V naléhavých případech, které nesnesou odkladu, může o zajištění rozhodnout i policejní orgán, ale tento musí následně rozhodnutí doručit do 48 hodin státnímu zástupci, který s ním buď vysloví souhlas, nebo je zruší).
5. Zajištění nemovitosti podle § 79d trestního řádu (V případě, že bude zjištěno, že nemovitost je výnosem z trestné činnosti nebo, přichází v úvahu zajištění nemovitosti pro účely trestu propadnutí věci, nebo jiné majetkové hodnoty podle § 70 odst. 1 trestního zákoníku a propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 odst. 1 trestního zákoníku. Policejní orgán vyhotoví usnesení, které doručí vlastníkově nemovitostí se zákazem jakéhokoli nakládání s nemovitostí a zákaz jakéhokoli převodu nemovitosti na jinou osobu. Dále se mu v usnesení ukládá povinnost, aby soudu a v přípravném řízení státnímu zástupci do 15 dnů sdělil, zda a kdo má k nemovitosti předkupní nebo jiná práva s poučením, že jinak jako vlastník nemovitosti odpovídá za škodu tím způsobenou. Opis uvedeného usnesení je zaslán na příslušný Katastrální úřad, kde je tento úkon zaznamenán do listu vlastníků nemovitosti).
6. Zajištění jiné majetkové hodnoty podle § 79e trestního řádu (K jiným majetkovým hodnotám lze zařadit obchodní podíly, výnosy z autorských práv atd. Rozhodnutí o zajištění majetkové hodnoty se opět provádí rozhodnutím formou usnesení. Obsahem usnesení je zákaz nakládání majiteli s majetkovou hodnotou a převodu na jinou osobu. Dále se mu v usnesení ukládá povinnost, aby soudu a v přípravném řízení státnímu zástupci do 15 dnů majitel jiné majetkové hodnoty sdělil, zda a kdo má k jiné majetkové hodnotě předkupní nebo jiné právo s poučením, že jinak majitel jiné

majetkové hodnoty odpovídá za škodu tím způsobenou. Také se majitel v usnesení vyzve k vydání všech listin, jejichž předložení je nutné k uplatnění určitého práva k zajištěné jiné majetkové hodnotě).

7. Zajištění náhradní hodnoty podle § 79f trestního řádu (Mezi tyto náhradní hodnoty lze zařadit všechny věci, které jsou ocnitelné v penězích. Zajišťování těchto náhradních hodnot se využívá v případech, kdy původní věc získaná trestným činem je znehodnocena, nebo již byla spotřebována. Zajištění se využívá pro účely trestu propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 odst. 1 a 2 trestního řádu).

8.7.1.2.2 Zajišťovací instituty v době po zahájení trestního stíhání

Využívané zajišťovací instituty v době po zahájení trestního stíhání v rámci prováděného finančního šetření jsou zakotveny v trestním řádu a jedná se o ustanovení:

1. Zajištění nároku poškozeného podle § 47 trestního řádu (Toto oprávnění je jen v kompetenci státního zástupce a soudce a v případě, že zmíněný státní zástupce, nebo soudce dospěje k názoru, že uspokojení nároku poškozeného bude nějakým způsobem ztěžováno a mařeno, může být z jejich strany rozhodnuto o zajištění majetku obviněného dle § 47 trestního řádu. Hodnota zajišťovaného majetku je závislá na výši způsobené škody a musí být zajišťována jen do výše této škody. Mohou být jen zajištěny věci, které jsou výlučně ve vlastnictví obviněného, nebo ve společném vlastnictví manželů, nebo v podílovém spoluvlastnictví. Rozhodnutí o zajištění vydává soud na návrh státního zástupce a v přípravném řízení státní zástupce na výslovný návrh poškozeného. Bez návrhu poškozeného jen v případech kdy to vyžaduje ochrana zájmu poškozeného a hrozí nebezpečí z prodlení).
2. Zajištění výkonu trestu propadnutí majetku dle § 347 trestního řádu (Toto oprávnění umožňuje zajištění veškerého majetku obviněného, pokud lze očekávat propadnutí majetku a v projednávané trestní věci je zde obava, že výkon tohoto trestu bude zmařen nebo ztížen. Uvedené oprávnění může být prováděno jen soudem a v přípravném řízení státního zástupce. Vypracované usnesení o zajištění majetku dle § 347 trestního řádu je doručeno obviněnému, kde je poučen o tom, že má zákaz nakládání a převádění majetku. Dále je usnesení rozesláno na subjekty, které vedou evidenci zajištěného majetku např. Katastrální úřady).

8.7.1.2.3 Závěrečná zpráva o provedeném šetření

Slouží jako shrnutí celého průběhu finančního šetření, které musí být přehledné a srozumitelné, zejména pro státního zástupce a soudce. Úvodní část zpravidla popisuje skutek, jednání pachatelů, co vše předcházelo provedení finančnímu šetření a jakým způsobem bylo provedeno. Dále je součástí majetkový profil pachatele, který je rozdělen do několika částí. Zahrnuje informace z banky, pojišťoven, penzijních fondů, informace o movitém majetku, nemovitostech, atd., kdy v každé z těchto částí je ještě případně vztahová analýza. Závěrečná část obsahuje informace o provedených úkonech, zejména výčet použitých zajištění, rozhodnutí o zajištění věcí a důvodu ukončení. Nedílnou součástí této závěrečné zprávy jsou také informace o tom, jak bylo s majetkem naloženo a kdo ho v době závěrečné zprávy spravuje.

8.7.2 Správa zajištěného majetku

Správa zajištěného majetku je upravena jak zákony, tak interním nařízením v rámci Policie české republiky viz níže:

1. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, kde se daná problematika řídí dle ustanovení § 80 až 81b (Podle § 80 odst. 1 trestního řádu se vracejí věci, které již nejsou třeba pro potřeby trestního řízení a byly vydány, nebo odňaty policejním orgánem. Vracejí se tomu, o jehož právu na věc není pochyb. Může se jednat o osoby vydávající, nebo kterým byla věc odňata, poškozeným a dalším oprávněným osobám. V případě že nastanou pochybnosti, tak se věc dle § 80 odst. 1 trestního řádu uloží do úschovy a osoba mající nárok na věc se odkáže na uplatnění nároku k občanskoprávnímu řízení. Vznikne-li nebezpečí zkázy zajištěné věci lze dle § 80 odst. 2 trestního řádu věc prodat a finance z prodeje budou uloženy do úschovy soudu. V případě nakládání s věcí získanou, nebo pravděpodobně získanou trestným činem se postupuje dle § 81 trestního řádu. Byla-li obviněným věc vydána, nebo mu byla odňata a není známo, komu věc patří, nebo není znám pobyt poškozeného, tak se vyhlásí veřejně popis věci s výzvou, aby se poškozený do šesti měsíců přihlásil na policii. Po přihlášení se poškozeného na policii je věc po vyhotovení usnesení o vrácení věci dle § 80 odst. 1 trestního řádu vrácena. Nepřihlásí-li se žádný poškozený, nebo majitel, tak je věc předána na místně příslušný Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Pokud se nebude

jednat o věc pocházející z trestné činnosti, tak se po vyhotovení usnesení o vrácení věci dle § 80 odst. 1 trestního řádu vrátí obviněnému. Jestli vydaná, nebo odňatá věc ohrožuje bezpečnost lidí, nebo majetku, a jedná se zejména o omamnou a psychotropní látku, ze které byl odebrán přiměřený vzorek ke zkoumání, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce rozhodnout o zničení věci dle ustanovení § 81b odst. 1 trestního řádu).

2. Zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věci v trestním řízení (Zde je v ustanovení § 1 odst. 7 uvedeno, že nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje se při výkonu rozhodnutí o zajištění majetku podle zvláštního předpisu – trestního řádu).
3. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 174/2001 k provádění finančního šetření (V případě zajištění hmotného majetku, který neslouží jako důkaz v trestním řízení, by mělo být zpracovatelem rozhodnuto, zda jeho následné uskladnění a správa bude prováděna policejním orgánem sama, nebo bude pověřen správou zajištěného majetku Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových nebo jiný subjekt v souladu s právním předpisem. Toto se však neděje a majetek je, až do pravomocného rozhodnutí soudem, spravován jen Policií. Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových se řídí dle jiných nařízení a je povinen a oprávněn převzít uvedený zajištěný majetek až po pravomocném rozhodnutí soudu).

8.7.3 Odčerpání výnosů z trestné činnosti a hmotně právní úprava

V průběhu odhalování a vyšetřování jednotlivých případů trestné činnosti jsou ze strany policie zjišťováni pachatelé a v rámci finančního šetření je přistupováno k zajišťování jejich výnosů z trestné činnosti. Po skončení vyšetřování případu je policejním orgánem dle ustanovení § 166 odst. 3 trestního řádu spisový materiál předán státnímu zástupci s návrhem na podání obžaloby. V případě, že výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud, tak státní zástupce dle ustanovení § 179 trestního řádu podá v dané věci u soudu obžalobu. V řízení před soudem je přezkoumáváno, zda byl spáchán uvedený trestný čin a jestli byl tento čin spáchán dle doložených důkazů, bez důvodných pochybností obžalovaným. Při odsouzení jsou ukládány různé formy trestů a ochranných opatření. Vedle trestu odnětí svobody a jiných forem trestů, soud může potrestat pachatele i tím, že ho připraví o získaný a nastřádaný majetek z trestné činnosti a uložit mu tak odčerpání majetku formou trestu, nebo odčerpání majetku formou opatření.

Odčerpání majetku formou trestu: a) propadnutí majetku dle § ustanovení § 66 trestního zákoníku, b) peněžní trest dle ustanovení § 67 trestního zákoníku, c) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty dle ustanovení § 70 trestního zákoníku, d) trest propadnutí náhradní hodnoty dle ustanovení § 71 trestního zákoníku.

Odčerpání majetku formou opatření:

- a) zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty podle ustanovení § 101 trestního zákoníku,
- b) zabránění náhradní hodnoty podle ustanovení § 102 trestního zákoníku.

8.8 Statistika zajištěného majetku Policií ČR v období 2008 – 2010

V každé problematice je důležité statisticky podchytit její výsledky a není tomu jinak ani u problematiky provádění finančního šetření nebo zajišťování hodnot na majetku v rámci trestního řízení. Statistické údaje slouží ke zpětné vazbě vypovídající o činnosti jednotlivců, územních pracovišť, a poté i celkového statistického výkazu v rámci celé Policie České republiky. V této kapitole bude porovnáván zajištěný majetek v rámci všech složek Policie České republiky za období 2008 – 2010. Uvedená data byla získaná u útvaru ÚOKFK Policie České republiky. Majetek byl zajištěn v rámci trestního řízení za využití různých zajišťovacích institutů, které budou taktéž porovnány a zhodnoceny.

K tomuto porovnání byly ze získaných dat za jednotlivá období 2008 – 2010 vytvořeny výchozí **tabulky č. 1, 2, 3, viz přílohavá část č. 1, tab. 1/7, 1/8, 1/9.**

8.8.1 Vyhodnocení roku 2008

Následující kapitola bude zaměřena na vyhodnocení zajištěného majetku a finančních prostředků v průběhu roku 2008.

Tab. 3 Vyhodnocení jednotlivých složek dle výše zajištěné částky v Kč v roce 2008

Pořadí dle výše zajištěného majetku a finančních prostředků.	Jednotlivé složky v rámci Policie České republiky.	Výše zajištěného majetku a finančních prostředků v Kč
1	ÚOKFK	606.568.000
2.	KŘP SčK (Severočeský)	154.203.000
3.	KŘP JmK	137.359.000
4.	KŘP JčK	122.749.000
5.	KŘP VčK	104.452.000
6.	ÚOOZ	58.900.000
7.	KŘP HMP	54.978.000
8.	KŘP SmK	38.026.000
9.	KŘP ZčK	35.084.000
10.	KŘP StK (Středočeský)	28.079.000
11.	NPC	9.665.000

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

V roce 2008 se v rámci celé Policie České republiky podařilo zajistit majetek a finanční prostředky ve výši 1.350.062.000,- Kč. Z celkového pořadí je patrné, že nejlepší výsledky má útvar s celorepublikovou působností, a to ÚOKFK, který je gestorem problematiky zajišťování výnosů z trestné činnosti v rámci Policie České republiky. Ostatní útvary

s celorepublikovou působností ÚOOZ a NPC, lze hodnotit v porovnání s výsledky jednotlivých krajských ředitelství jako velmi špatné. Velmi kladně lze hodnotit KŘP Severočeského kraje, Jihomoravského kraje a Jihočeského kraje, která překročila 100 miliónů Kč na zajištěném majetku a jsou tak úspěšnější než elitní útvary ÚOOZ a NPC.

Podíly zajištěného majetku a finančních prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary jsou znázorněny **grafem č. 1 a 2, viz přílohavá část č. 1, s. 1/1.**

Tab. 4 Vyhodnocení četností zajišťovacích institutů za rok 2008 v Kč

Pořadí dle četnosti použití jednotlivých zajišťovacích institutů.	Jednotlivé zajišťovací instituty.	Výše četnosti použití zajišťovacích institutů.	Výše zajištěného majetku a finančních prostředků daným oprávněním.
1.	§ 78 tr. řádu	2 445	443.308.000
2.	§ 79 tr. řádu	176	12.964.000
3.	§ 79a tr. řádu	52	442.966.000
4.	§ 79f tr. řádu	20	17.806.000
5.	§ 79d tr. řádu	16	292.082.000
6.	§ 79e tr. řádu	14	41.408.000
7.	§ 79b tr. řádu	11	14.091.000
8.	§ 47 tr. řádu	10	74.292.000
9.	§ 79c tr. řádu	2	11.065.000
10	§ 347 tr. řádu	1	80.000

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

Z četnosti jednotlivých institutů je patrné, že drtivá většina prováděných zajištění je realizována ustanovením § 78 trestního řádu (vydání věci) a odnětím věci dle § 79 trestního řádu. Nejvyšší majetkové hodnoty se podařilo zajistit ustanovením § 78 trestního řádu ve výši 443.308.000,- Kč, dále ustanovením § 79a trestního řádu (zajištění peněžních prostředků na účtu u banky) ve výši 442.966.000,- Kč a zajištěním nemovitostí dle ustanovení § 79d trestního řádu ve výši 292.082.000,- Kč. Výsledky zbylých zajišťovacích institutů lze hodnotit jako neuspokojivé a to jak ve smyslu četnosti, tak i ve výši zajištěného majetku. Velmi špatně lze hodnotit výsledky u zajišťovacích institutů v kompetenci státních zástupců a soudců dle ustanovení § 47 trestního řádu (zajištění nároku poškozeného) a dle § 347 (zajištění výkonu trestu propadnutí majetku). Četnost využití příslušných zajišťovacích institutů je znázorněna **grafem č. 7, viz přílohavá část č. 1, str. 1 /4.**

8.8.2 Vyhodnocení roku 2009

Tato kapitola bude zaměřena na vyhodnocení zajištěného majetku a finančních prostředků v průběhu roku 2009.

Tab. 5 Porovnání zajištěného majetku v roce 2009 v Kč

Pořadí dle výše zajištěného majetku a finančních prostředků.	Jednotlivé složky v rámci Policie České republiky.	Výše zajištěného majetku a finančních prostředků.
1.	ÚOKFK	519.307.000
2.	KŘP SčK (Severočeský)	240.942.000
3.	KŘP VčK	135.193.000
4.	KŘP StK (Středočeský)	125.316.000
5.	KŘP ZčK	69.789.000
6.	KŘP SmK	64.584.000
7.	KŘP HMP	41.793.000
8.	KŘP JmK	37.383.000
9.	KŘP JčK	35.258.000
10.	ÚOOZ	25.752.000
11.	NPC	16.856.000

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

V dalším roce 2009 se v rámci celé Policie České republiky podařilo zajistit majetek a finanční prostředky ve výši 1.312.172.000,- Kč. Při porovnání tohoto pořadí je patrné, že opět nejlepší výsledky dosáhl útvar s celorepublikovou působností ÚOKFK. Útvar s celorepublikovou působností ÚOOZ je na předposledním místě a další celorepublikový útvar NPC je na posledním místě. U útvaru ÚOOZ došlo oproti loňskému roku k propadu v celkovém hodnocení všech složek a to z šestého místa na místo desáté. V roce 2008 ÚOOZ zajistilo majetek výši 58.900.000,- Kč a v roce 2009 zajistil jen pouhých 25.752.000,- Kč. Celorepublikový útvar NPC i přes navýšení hodnoty zajištěného majetku skončil na posledním. Zajistil majetek v hodnotě ve výši 16.856.000,- Kč, což je o 7.191.000,- Kč více než v roce 2008. Výsledky těchto celorepublikových součástí ÚOOZ a NPC, v porovnání s výsledky jednotlivých krajských ředitelství, lze hodnotit jako nedostatečné. Velmi kladně lze hodnotit KŘP Severočeského kraje, Východočeského kraje a Středočeského kraje, která překročila 100 miliónů Kč na zajištěném majetku. Podíly

zajištěného majetku a finančních prostředků za jednotlivá KRŘP a celorepublikové útvary jsou znázorněny **grafem č. 3 a 4, viz přílohová část č. 1, str. 1/2.**

Tab. 6 Porovnání četnosti jednotlivých zajišťovacích institutů v roce 2009 v Kč

Pořadí dle četnosti použití jednotlivých zajišťovacích institutů.	Jednotlivé zajišťovací instituty.	Výše četnosti použití zajišťovacích institutů.	Výše zajištěného majetku a finančních prostředků daným oprávněním.
1.	§ 78 tr. řádu	2 697	321.612.000
2.	§ 79a tr. řádu	78	475.891.000
3.	§ 79 tr. řádu	44	32.017.000
4.	§ 79d tr. řádu	40	401.468.000
5.	§ 79f tr. řádu	12	38.612.000
5.	§ 47 tr. řádu	12	12.984.000
6.	§ 79e tr. řádu	9	4.545.000
7.	§ 79b tr. řádu	4	1.037.000
8.	§ 347 tr. řádu	1	24.000
9.	§ 79c tr. řádu	0	0

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

Z uvedeného pořadí je patrné, že největší počet provedených zajištění je realizováno ustanovením § 78 trestního řádu (vydání věci) a § 79a trestního řádu (zajištění peněžních prostředků na účtu u banky). Nejvyšší majetkové hodnoty se podařilo zajistit ustanovením § 79a trestního řádu (zajištění peněžních prostředků na účtu u banky) ve výši 475.891.000,- Kč, dále zajištěním nemovitostí dle ustanovení § 79d trestního řádu ve výši 401.468.000,- Kč a ustanovením § 78 trestního řádu (vydáním věci) ve výši 321.612.000,- Kč. U dalších zajišťovacích institutů je četnost nízká, o čemž vypovídá i nízká hodnota zajištěného majetku. Co se týče zajišťovacích institutů v kompetenci státních zástupců a soudců dle § 47 trestního řádu (zajištění nároku poškozeného) a dle § 347 (zajištění výkonu trestu propadnutí majetku), lze hodnotit dle četnosti a výše zajištěného majetku jako velmi

neuspokojivé. Četnost využití příslušných zajišťovacích institutů je znázorněna **grafem č. 8, viz přílohová část č. 1, str. 1/ 4.**

8.8.3 Vyhodnocení roku 2010

Následující kapitola bude zaměřena na vyhodnocení zajištěného majetku a finančních prostředků v průběhu roku 2010.

Tab. 7 Porovnání zajištěného majetku v roce 2010 v Kč

Pořadí dle výše zajištěného majetku a finančních prostředků.	Jednotlivé složky v rámci Policie České republiky.	Výše zajištěného majetku a finančních prostředků.
1,	ÚOKFK	492.265.000,-
2.	KŘP HMP	159.230.000,-
3.	KŘP SmK	138.365.000,-
4.	KŘP StK (Středočeský)	107.698.000,-
5.	KŘP VčK	72.549.000,-
6.	KŘP SčK (Severočeský)	68.759.000,-
7.	ÚOOZ	67.582.000,-
8.	KŘP ZčK	61.479.000,-
9.	KŘP JmK	57.297.000,-
10.	KŘP JčK	44.143.000,-
11.	NPC	13.966.000,-

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

V posledním porovnávacím roce 2010 se v rámci celé Policie České republiky podařilo zajistit majetek a finanční prostředky ve výši 1.283.330.000,- Kč. Z výsledků za rok 2010 je patrné, že i nadále dosahuje nejlepších výsledků útvar s celorepublikovou působností ÚOKFK. Útvar s celorepublikovou působností ÚOOZ dosáhl lepšího výsledku, než v roce 2009. Se zajištěným majetkem v hodnotě 67.582.000,- Kč se umístil na sedmém místě. V roce 2008 bylo ÚOOZ na šestém místě se zajištěnou částkou ve výši 58.900.000,- Kč a v roce 2009 se zajištěnou částkou ve výši 25.752.000,- Kč na předposledním desátém místě. Útvar NPC se zajištěnou částkou ve výši 13.966.000,- Kč setrvává na posledním jedenáctém místě. Velmi kladně lze hodnotit KŘP Severočeského kraje, Východočeského kraje a Středočeského kraje, která překročila 100 miliónů Kč na zajištěném majetku.

Podíly zajištěného majetku a finančních prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary jsou znázorněny **grafem č. 5 a 6, viz přílohová část č. 1, str. 1/3.**

Tab. 8 Porovnání četnosti jednotlivých zajišťovacích institutů v roce 2010 v Kč

Pořadí dle četnosti použití jednotlivých zajišťovacích institutů.	Jednotlivé zajišťovací instituty.	Výše četnosti použití zajišťovacích institutů.	Výše zajištěného majetku a finančních prostředků daným oprávněním.
1.	§ 78 tr. řádu	4 444	377.107.000
2.	§ 79a tr. řádu	151	491.119.000
3.	§ 79 tr. řádu	79	18.698.000
4.	§ 79d tr. řádu	57	253.475.000
5.	§ 79f tr. řádu	27	63.910.000
6.	§ 47 tr. řádu	13	28.075.000
7.	§ 79e tr. řádu	7	16.494.000
8.	§ 79c tr. řádu	5	12.992.000
9.	§ 79b tr. řádu	2	4.540.000
10.	§ 347 tr. řádu	1	16.920.000

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

Porovnáním těchto jednotlivých četností je zjištěno, že nejvíce prováděných zajištění je realizováno ustanovením § 78 trestního řádu (vydání věci) a § 79a trestního řádu (zajištění peněžních prostředků na účtu u banky). Nejvyšší majetkové hodnoty se podařilo zajistit ustanovením § 79a trestního řádu (zajištění peněžních prostředků na účtu u banky) ve výši 491.119.000,- Kč, dále zajištěním dle ustanovení § 78 trestního řádu (vydáním věci) ve výši 377.107.000,- Kč a zajištěním nemovitostí dle ustanovení § 79d trestního řádu ve výši 253.475.000,- Kč. U dalších zajišťovacích institutů je četnost a výše zajištěného majetku nízká. Co se týče zajišťovacích institutů v kompetenci státních zástupců a soudců dle § 47 trestního řádu (zajištění nároku poškozeného) a § 347 (zajištění výkonu trestu propadnutí majetku) lze opět hodnotit dle četnosti a výše zajištěného majetku jako velmi špatné.

Četnost využití příslušných zajišťovacích institutů je znázorněna **grafem č. 9, viz přílohová část č. 1, str. 1/5.**

8.8.4 Porovnání a celkové zhodnocení období 2008 – 2010

Tato následující kapitola bude zaměřena na porovnání a zhodnocení zajištěného majetku a finančních prostředků za celkové období 2008 – 2010.

Tab. 9 Celkové zhodnocení zajištěného majetků za období 2008 – 2010 v Kč

Pořadí dle celkové výše zajištěného majetku a finančních prostředků.	Jednotlivé složky v rámci Policie České republiky.	Celková výše zajištěného majetku a finančních prostředků.
1.	ÚOKFK	1.618.138.000
2.	KŘP SčK (Severočeský)	463.901.000
3.	KŘP VčK	312.194.000
4.	KŘP StK (Středočeský)	261.093.000
5.	KŘP HMP	256.001.000
6.	KŘP SmK	240.975.000
7.	KŘP JmK	232.039.000
8.	KŘP JčK	202.150.000
9.	KŘP ZčK	166.352.000
10.	ÚOOZ	152.234.000
11.	NPC	40.487.000

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

Grafické porovnání jednotlivých KŘP a celorepublikových útvarů dle celkové výše zajištěného majetku a finančních prostředků za všechny tři období 2008-2010 (hodnoty uváděny v tisících Kč) je znázorněno **grafem č. 10, viz přílohová část č. 1, str. 1/5.**

Z vypovídajícího celkového pořadí je patrné, že nejlepšími výsledky za dané období roků 2008 – 2010 dosáhl útvar s celorepublikovou působností ÚOKFK (gestor problematiky zajišťování výnosů z trestné činnosti v rámci Policie České republiky). Ostatní útvary s celorepublikovou působností ÚOOZ a NPC se s nejnižším množstvím zajištěného majetku a finančních prostředků umístily na předposledním a posledním místě. Velmi kladně lze hodnotit všechny KŘP, která se umístila před vedenými zmíněnými elitními celorepublikovými útvary ÚOOZ a NPC.

V roce **2008** byla způsobena trestnou činností celková škoda ve výši **31.625.891.000,- Kč** a z toho se podařilo zajistit majetek a finanční prostředky ve výši **1.350.062.000,- Kč**, což je **4,2 procent** a představuje nedostatečný výsledek.

V roce **2009** byla trestnou činností způsobena celková škoda ve výši **26.012.527.000,- Kč**, kde z tohoto se podařilo zajistit majetek a finanční prostředky ve výši **1.312.172.000,- Kč**, což je **4,9 procent** a představuje také nedostatečný výsledek.

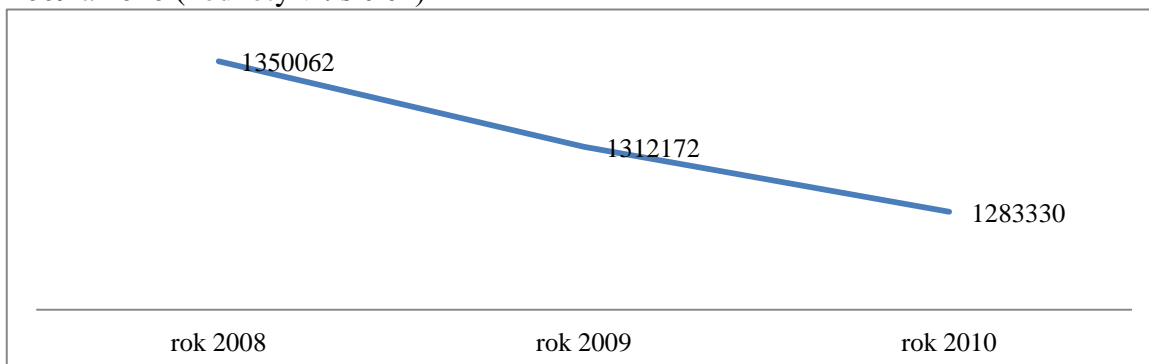
V roce **2010** statistiky udávají, že trestnou činností byla způsobena celková škoda ve výši **24.103.863.000,- Kč**. Z této hodnoty se podařilo zajistit majetek a finanční prostředky ve výši **1.283.330.000,- Kč**, což je **5,3 procent** a představuje taktéž nedostatečný výsledek.

K tomuto hodnocení byla využita kritéria procentuálního poměru mezi škodou způsobenou trestnou činností a zajištěným majetkem orgány činnými v trestním řízení. Jedná se o kritéria využívaná pracovníky ÚOKFK při porovnávání výsledků v oblasti zajišťování výnosů z trestné činnosti:

- pod 3 procenta se jedná o velmi špatný výsledek,
- od 3 do 10 procent se jedná o nedostatečný výsledek,
- od 10 do 20 procent se jedná o uspokojivý výsledek,
- od 20 do 35 procent se jedná o dobrý výsledek,
- od 35 do 50 procent se jedná o velmi dobrý výsledek,
- na 50 procent se jedná o vynikající výsledek.

Porovnáním celkového zajištěného majetku za rok 2008, 2009 a 2010 je vidět, že zajišťování výnosů z trestné činnosti v České republice vykazuje klesající tendenci **viz graf č. 2 níže**.

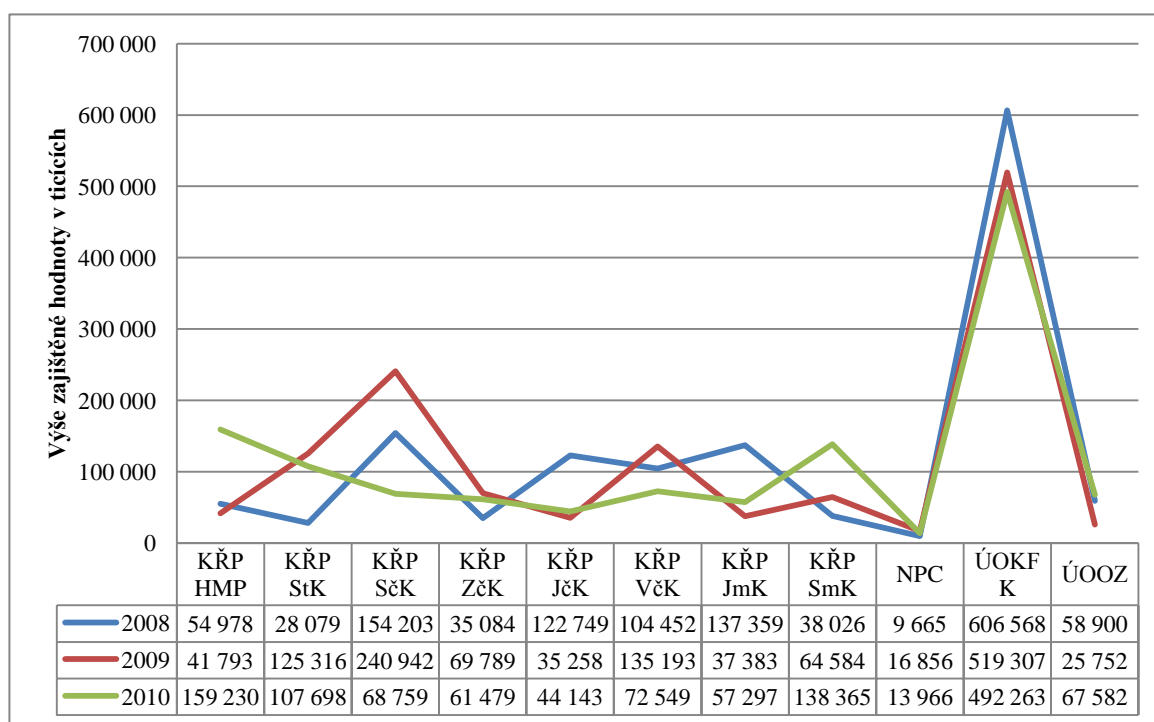
Graf 2 Porovnání celkové částky zajištěného majetku a fin. prostředků za rok 2008, 2009 a 2010 (hodnoty v tisících)

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

Toto neuspokojivé hodnocení vypovídá o tom, že celorepublikové součásti ÚOOZ a zajišťují v rámci vyšetřování nezávažnější trestné činnosti menší hodnoty, než jednotlivá viz graf č. 3 níže.

Graf 3 Porovnání zajištěného majetku a finančních prostředků jednotlivými KŘP a celorepublikovými útvary za rok 2008, 2009 a 2010

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

Jen těžko lze uvěřit tomu, že právě na úseku drog a organizovaného zločinu by trestná činnost byla páchána bez úmyslu vyvinout dostatečný zisk. Toto neuspokojivé hodnocení je nejpravděpodobněji zapříčiněno vlnou odchodů nejzkušenějších a kvalifikovaných kriminalistů a vyšetřovatelů. Elitní útvary ÚOOZ a NPC odhalující závažnou drogovou, nebo organizovanou trestnou činnost byly po odchodu těchto zkušených policistů doplňovány nezkušenými policisty, bez praxe na nejnižších úrovních SKPV (služeb kriminální policie a vyšetřování).

Dále jednou z možných příčin je nedostatečný počet specialistů zaměřených na problematiku zajišťování výnosů z trestné činnosti (finančním šetření). V současné době se této problematice věnuje jen 210 specialistů z celkového počtu policistů cca 40000 v rámci celé České republiky. Neméně důležitým aspektem v dané problematice je negativní

přístup státních zástupců a soudců z důvodu toho, že postrádají dostatečnou odbornost v dané problematice.

Tab. 10 Cel. zhodnocení četností jednotlivých zajištěných institutů za 2008 – 2010

Pořadí dle celkové četnosti použití jednotlivých zajišťovacích institutů.	Jednotlivé zajišťovací instituty.	Celková výše četnosti použití zajišťovacích institutů.	Výše celkového zajištěného majetku a finančních prostředků daným oprávněním.
1.	§ 78 tr. řádu	9 586	1.142.027.000
2.	§ 79 tr. řádu	297	63.679.000
3.	§ 79a tr. řádu	281	1.409.976.000
4.	§ 79d tr. řádu	113	947.025.000
5.	§ 79f tr. řádu	59	120.328.000
6.	§ 47 tr. řádu	35	115.351.000
7.	§ 79e tr. řádu	30	62.447.000
8.	§ 79b tr. řádu	17	19.668.000
9.	§ 79c tr. řádu	7	24.057.000
10.	§ 347 tr. řádu	3	120.920.000

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

Grafické porovnání zajištěného majetku a finančních prostředků dle jednotlivých zajišťovacích institutů za období od 2008 - 2010 je znázorněno **grafem č. 11, viz přílohová část č. 1, str. 1/6.**

Z výsledné tabulky je zjištěno, že převážná část prováděných zajištění je prováděna stanovením § 78 trestního řádu (vydání věci), celkem v 9586 případech a celkové výši zajištěného majetku 1.142.027.000,- Kč. Poté následuje odnětí věci dle ustanovení § 79 trestního řádu v 297 případech se zajištěným majetkem ve výši 63.679.000,- Kč. Třetí v pořadí je nejvíce využíván institut dle ustanovení § 79a trestního řádu (zajištění peněžních prostředků na účtu u banky) s nejvyšší zajištěnou majetkovou hodnotou ve výši

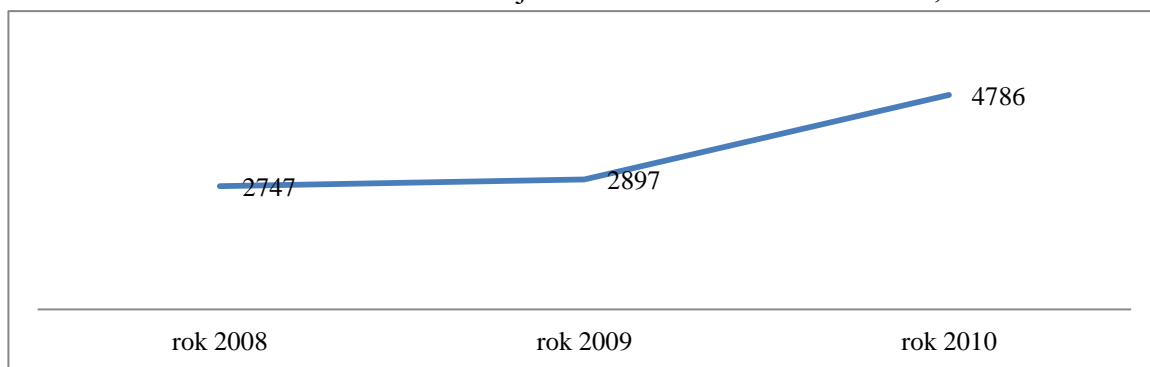
1.409.976.000,- Kč. Jako poslední institut s vyšší četností je využíván institut dle § 79d trestního řádu. Tento institut byl využit ve 113 případech se zajištěným majetkem ve výši 947.025.000,- Kč. U dalších zajišťovacích institutů je četnost velmi nízká, ale i přesto se zajištěný majetek pohybuje v rozmezí od 0 do 120.000.000,- Kč.

Dále je z porovnání viditelné, že nejvíce zajišťovacích institutů je prováděno ze strany Policie České republiky, která k zajišťování majetku může využívat ustanovení §§ 78, 79, 79a, 79b, 79c, 79d, 79e a 79f trestního řádu. Co se týče hodnocení četnosti oprávnění pro státní zástupce a soudce dle ustanovení § 47 trestního řádu (zajištění nároku poškozeného) a ustanovení § 347 trestního řádu (zajištění výkonu trestu propadnutí majetku), tak toto lze hodnotit jako neuspokojivé, ačkoli bylo 38 institutů zajištěno cca 236.271.000,- Kč.

Oprávnění dle ustanovení § 47 trestního řádu bylo provedeno jen ve 35 případech a dle ustanovení § 347 trestního řádu ve 3 případech. Zajištění majetku dle ustanovení § 47 trestního řádu lze využít, je-li důvodná obava, že uspokojení nároku poškozeného na náhradu škody způsobenou trestným činem bude mařeno nebo ztěžováno. A dále dle ustanovení § 347 trestního řádu je možno zajistit majetek, lze-li u obviněného očekávat uložení trestu propadnutí majetku a zároveň zde existuje obava, že výkon tohoto trestu by mohl být zmařen nebo ztížen. Je těžko uvěřitelné, že by v množství vyšetřovaných případů nenastaly oprávněné důvody pro využití těchto institutů. Tato nízká četnost těchto oprávnění je buď to zapříčiněna liknavostí, nerozhodností, nebo nedostačující odborností státních zástupců a soudců v dané problematice.

V roce 2008 bylo provedeno celkem 2747 zajišťovacích institutů. Následující rok 2009 bylo využito 2897 zajišťovacích institutů a v roce 2010 bylo uskutečněno 4786 zajišťovacích institutů viz grafické znázornění **graf č. 4 níže**.

Graf č. 4 Porovnání celkové četnosti zajišťovacích institutů za rok 2008, 2009 a 2010

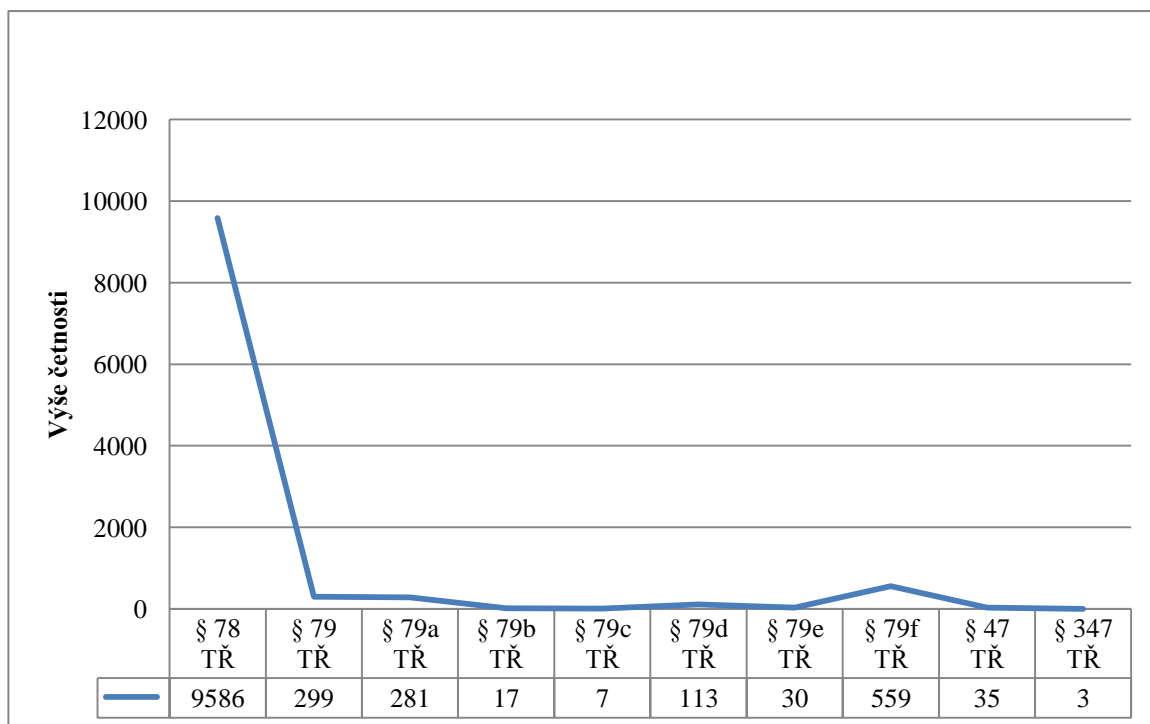

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

Z výši těchto ukazatelů je zřejmé, že využívání zajišťovacích institutů k zajišťování výnosů z trestné činnosti v České republice má stoupající tendenci.

Toto uspokojivé hodnocení je dosaženo tím, že již na nejnižších úrovních SKPV (služeb kriminální policie a vyšetřování) je vyvíjen tlak vedoucími funkcionáři na zajišťování výnosů z trestné činnosti. Policisté začali zajišťovat hodnoty již u méně závažných případů.

Graf 5 Porovnání celkové četnosti využití příslušných zajišťovacích institutů za období 2008 - 2010

Zdroj: Policie ČR, ÚOKFK

Toto zajišťování je prováděno převážně oprávněním vydáním věci dle ustanovení § 78 TŘ viz graf č. 5 a uvedený nárůst se pak odráží ve výsledné statistice.

8.9 Zhodnocení statistického systému Policie České republiky

V průběhu zpracování této diplomové práce a shromažďování uvedených dat je zjištěno, že Policie ČR do konce roku 2010 disponovala a využívala statistický systém ručně vkládaných dat. Systém je plně nevyhovující. Zpracovávaly se zde jen prvotní informace, a to jak o výši zajištěném majetku, tak jakým oprávněním bylo zajištění provedeno. Prvotní informace byly policisty v základních útvarech SKPV zpracovávány do tabulky a jednou za ¼ roku odesílány na krajské útvary SKPV. Na těchto útvarech byla data vložena do tabulky za celá KŘP a odeslána k celorepublikovému zpracování na ÚOKFK. Tato statistická data nebyla volně přístupná policistům, ani vedoucím pracovníkům z žádného informačního systému v rámci Policie České republiky, a byla tak jen k dispozici pracovníkům ÚOKFK. Ze statistického vykazování zajištěných hodnot by mělo být možné sledovat řadu parametrů, a ne jen pouze hodnotu zajištěného majetku a četnost využití jednotlivých zajišťovacích institutů. Za uvedená období nelze ze žádného systému dohledat, jaká výše majetku byla případně zrušena ze zajištění a v jaké výši došlo k odčerpání majetku formou trestu, nebo formou opatření. Systém byl zcela neefektivní, nevyužitelný a především nepřesný z důvodu ručního vkládání dat.

Od 1. 1. 2011 byl uveden do provozu nově vytvořený dynamický statistický systém v IS ETŘ (informační systém evidence trestního řízení). Vložená data jsou automaticky zpracovávána a v průběhu celého trestního řízení je možno sledovat celý proces zajištění majetku až po rozhodnutí o odčerpání majetku formou trestu, nebo formou ochranného opatření. Taktéž je zde viditelné případné zrušení zajištěného majetku. Dále jsou zde zachycena data četnosti a druhu využití zajišťovacího oprávnění. Systém umožňuje analytické dotazy i s grafickým znázorněním. Z vlastní zkušenosti vím, že tento dokonalejší systém má ten nedostatek, že do systému mají přístup jen policisté. Státní zástupci a soudci, kteří rozhodují o zajištění majetku a odčerpání výnosů z trestné činnosti nemají do systému přístupy, jelikož nebyl do současné doby plošně zaveden i do těchto složek. Veškerá rozhodnutí o zajištění a odčerpání výnosů z trestné činnosti státních zástupců a soudců musí být následně doručena na Policii České republiky, kde budou informace o majetku vloženy do IS ETŘ. Propojení systému do všech složek by přineslo zefektivnění komunikace a odlehčení práce již administrativně přetížených policistů.

8.10 Návrhy a doporučení ke zlepšení

V průběhu zpracování této diplomové práce byly zjištěny dílčí nedostatky a v rámci zlepšení práce Policie ČR bych navrhl několik doporučení:

Jako nejdůležitější bych považoval navýšit počet specialistů na zajišťování výnosů z trestné činnosti (finančního šetření), a to na všech útvarech. Řešení uvedené problematiky je administrativně náročné a je nedostačující, aby byla uvedená problematika zastřešována jen 210 specialisty z celkového počtu cca 40 000 policistů. (ÚOKFK 32 policistů, ÚOOZ 10 policistů, NPC 6 policistů, SKPV na KŘP 42 policistů a SKPV na Územních odborech 120 policistů).

Zaměřit se na rozvoj v oblasti školství a metodické činnosti. Je nutno policisty odborně vyškolit na danou problematiku. Toto již zahrnout do základní odborné školy pro policisty, vyšších policejních škol, specializačních kurzů pro SKPV a vysoké školy Policejní akademie. Vyhledávání výnosů se musí stát každodenní prací policisty.

Na útvarech s celorepublikovou působností ÚOOZ a NPC musí být vyvinut větší důraz na zajišťování výnosů z trestné činnosti. Není možné, aby tyto součásti bojující proti drogové a organizované kriminalitě zajišťovaly méně majetku, než SKPV na KŘP. Na tyto útvary by měli být přijímáni zkušení policisté s několikaletou praxí služby na základních SKPV KŘP.

Činit kroky vedoucí k propojení IS ETR mezi složkami PČR, státních zastupitelství a soudů a tímto zefektivnit celkovou spolupráci při zajišťování výnosů z trestné činnosti. Dále by bylo vhodné, aby na všech státních zastupitelství a soudech byla tato problematika řešena vyčleněnými proškolenými státními zástupci a soudci.

Již současné zajišťování výnosů z trestné činnosti, které zahrnuje i zajišťování hmotného majetku přináší velké problémy se správou a uskladněním těchto zajištěných věcí. V současné době je správou zajištěného majetku jen v kompetenci policie, ač by se na tomto měl spolupodílet Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, který se však řídí dle jiných předpisů a zajištěný majetek si přebírá až po pravomocném rozsudku soudu. Tento narůstající objem zajištěných věcí je spojen s problémy na úseku celé logistiky (nevyhovující a nedostačující skladování, údržba, odtahy, převozy a administrativní činnost). Zmiňovaný problém je potřeba řešit a to změnou legislativy, která by vymezila povinnost Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových být

přítomna již zajišťovacími úkony a zajištěné věci si rovnou přebírat a spravovat od prvopočátku. Také by bylo určitým přínosem urychlení soudního řízení projednávaných případů a zajištění přijatelných skladovacích prostor.

V současné době není pojem finanční šetření (zajišťování výnosů z trestné činnosti) uveden v trestním řádu a ani v zákoně o Policii České republiky pod konkrétním ustanovením, ale lze najít zákonnou oporu a legislativní rámec k oprávnění provádění finančního šetření. Postup v rámci finančního šetření je upraven závazným pokynem policejního prezidenta č. 174/2011. Vzhledem k tomu by bylo vhodné provést legislativní změnu trestního řádu a toto oprávnění provádět finanční šetření policií zahrnout např. mezi operativně pátrací prostředky pod ustanovení § 158b.

9 Závěr

Trestná činnost na úseku obchodování s drogami, s lidmi, organizovaného zločinu a na úseku finanční a hospodářské kriminality znamená pro každý stát velké nebezpečí, které nelze podceňovat. Nekontrolovatelné příjmy z jakékoli trestné činnosti, dokonalé organizační propojení mnoha subjektů, a především morální úpadek jsou faktory, které činí všechen organizovaný zločin, ať se zabývá jakoukoli činností, výrazným negativním jevem. Tyto jevy jsou nebezpečné, protože se nezaměřují pouze na Českou republiku nebo jiné jednotlivé státy, jedná se o zločin, který urputně a naprosto bezohledně proniká do mezinárodního prostředí.

Vstupem do Evropské unie v květnu 2004 se Česká republika zavázala, že bude uznávat právo Evropské unie a z tohoto důvodu ho bude postupně implementovat do českého právního řádu. S ohledem na vývoj situace přijala vláda České republiky postupně nové zákony, popř. novelizovala zákony stávající, aby mohla efektivněji reagovat na stále stoupající aktivity organizovaného zločinu. Pro zefektivnění boje s organizovaným zločinem byla také provedena reorganizace útvarů, které se na jeho potírání podílejí, např. finančního analytického úřadu, při kterém vzniklo samostatné kontrolní oddělení.

Jednoznačným cílem organizovaného zločinu je dosažení co největšího zisku pro jednotlivce a skupiny, které se na něm aktivně podílejí. Podíváme-li se do historie boje států a světových organizací a institucí proti organizovanému zločinu, musíme si připomenout rok 1990, kdy bylo mezivládní organizací FATF vydáno čtyřicet doporučení pro vytvoření základního rámce pro boj proti zneužívání veškerých finančních systémů k legalizaci výnosů z obchodu drogami. Doporučení svým obsahem dávala velkou naději v boji proti organizovanému zločinu v oblasti drog. Jenže po několika letech bylo zřejmé, že opatření se míjením účinkem, protože organizovaný zločin se dokázal opatřením přizpůsobit a postupně eliminovat. V roce 1996 byla opatření novelizována a opět byla překonána.

Předkládaná práce se z tohoto pohledu zabývá velmi aktuální problematikou. Problémem České republiky je, že v posledních letech výrazně stoupá hospodářská kriminalita, která má pro ni vážné důsledky. Zkreslování finančních informací tvoří jen pověstné dno. Přestože stát a jeho kontrolní orgány přitvrdily, počet zkreslování finančních informací neustále stoupá. Také uplácení a korupce mají vzrůstající tendenci. Stoupá počet

úvěrových podvodů. Početné výzkumy dokazují, že lidé považují za největší nebezpečí pro ně celkový úpadek morálky společnosti, zaměstnanců ve firmách.

Ochrana ekonomických zájmů společnosti je prvořadým úkolem práce kriminalistů a dalších odborníků. Nikdo nebude pochybovat o tom, že škody, které pachatelů způsobují, jsou značné. Příkladem jsou tabulky v práci, z nichž každá hovoří o stamilionových škodách, mnohdy ještě více. Pro subjekty, které byly trestnou činností poškozeny, je přitom zklamáním, že vyšetřování mnohdy trvá mnoho let, protože shromáždit všechny nevyvratitelné důkazy proti zločincům představuje hodně vyčerpávající práce. Navíc, členové organizovaného zločinu si mohou dovolit nejdražší právníky.

Cílem práce byla analýza činnosti Policie České republiky zabývající se potíráním legalizace výnosů z trestné činnosti a odčerpávání zisků z trestné činnosti. Pro dosažení stanoveného hlavního cíle bylo nutné identifikovat problematiku organizované trestné činnosti, možné zdroje nezákonných zisků, legalizace výnosů z trestné činnosti a vymezení legislativního rámce. Cílem praktické části byla identifikace všech nástrojů a možností, které může Policie ČR v boji proti praní špinavých peněz využívat. Na základě všech získaných statistických dat, bylo provedeno vyhodnocení využitelnosti těchto nástrojů a výše zajištění majetkových hodnot Policií ČR v období od 2008 – 2010.

Přestože nebylo jednoduché získat data pro prezentaci dané činnosti, pro potřeby práce se to podařilo. Nejedná se o data, která by byla tajná, ale pro jejich získání bylo nutno vynaložit více legálního úsilí.

Vypracováním této práce jsem získal další zajímavé poznatky v oblasti právní problematiky v kontextu s analýzou všech forem organizovaného zločinu a praní špinavých peněz.

10 Literatura

BALOUN, Vladimír. *Finanční kriminalita v české republice*. Praha: IKSP, 2004. ISBN 80-7338-029-3.

BALOUN, V., SCHEINOST, M. *Economy and Crime in the Society in Transition: The Czech Republic Case*, in: van Duyne, P., von Lampe, K., Passas, N., eds., *Upperworld and Underworld in Cross-Border Crime*, 43-60. Wolf Legal Publishers, Nijmegen 2002.

BUDKA, Ivan, DVOŘÁK, Vratislav, ZIMMEL Vladimír. Zisk produkovaný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. In *Kriminalistika*, 2000, 33 (4) ISSN 1210-9150.

CEJP, Martin a kol. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: IKSP, 2004. ISBN 80-7338-027-7.

DVOŘÁČEK, Zdeněk a kolektiv. *Základní činnosti policejních služeb*. 1. vyd. Policejní akademie České republiky. Vydavatelství PA ČR. Praha 2004. ISBN 80-7251-163-7.

DVOŘÁK, Vratislav a kolektiv. *Hospodářská kriminalita*. 1. vyd. Policejní akademie České republiky. Vydavatelství PA ČR. Praha 2000.

DVOŘÁK, Vratislav, ŠUGÁR, Ján, MÁLEK, Pavel. *Výnosy z trestné činnosti*. Praha: Policejní akademie ČR, fakulta bezpečnostně právní, 2010.

FASSMANN, Martin. *Stínová ekonomika – I*. 1. vydání. Praha: SONDY, 2002. ISBN 978-80-86846-21-7

GARNER, Barbara.a kol. *Black's Law Dictionary*, 9. vydání, St. Paul: Thompson Reuters, 2009, ISBN 978-0-314-19949-2.

HARTL, Pavel. *Psychologický slovník*. Praha: Nakladatelství Budka, 1993, ISBN 80-90 15 49-0-5.

CHMELÍK, Jan, a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9.

CHMELÍK, Jan, HÁJEK, Pavel, NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 167 s. ISBN 80-86898-13-X.

CHMELÍK, Jan. Organizovaný zločin. In *Aplikované právo*, 2008, č. 2, r. ISSN 1214-4878

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část, zvláštní část. Praha: Leges, 2009, 895 s., ISBN 978-80-87212-24-0.

JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákon a trestní řád*. Vyd. Linde Praha a.s..Praha 2008. ISBN 978-807201-731-7.

KADERÁBKOVÁ, Dana. *Hospodářská kriminalita ve finanční oblasti*. Praha: IKSP, 1996.

KARABEC, Zdeněk. *Účinnost právních nástrojů proti organizované kriminalitě (použití agenta)*. Praha: IKSP, 2010. ISBN 978-80-7338-099-1.

KALOUDA, František. *Základy firemních financí*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, ekonomicko-správní fakulta, 2004. 171 s. ISBN 80-210-3584-6.

KOLMAN, Pavel. *Ochrana ekonomických zájmů*. Studijní text. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje, 2011.

MAREŠOVÁ, Alena. *Násilí uplatňované organizovanými skupinami a organizovaným zločinem (Analýza vybraných případů vražd a vydírání)*. Praha: IKSP, 2004. ISBN 80-7338-022-6.

MAZÁNEK, Jiří. Trestněprocesní aspekty finančního šetření. In: *Karlovarská právní revue* 2007, (2). 14. ISSN 1210-6348.

MUSIL, Jan. *Některé prostředky trestního práva procesního a policejního práva v boji proti organizované kriminalitě v mezinárodním srovnání*. In: *Organizovaná kriminalita z pohledu trestního práva a kriminologie* (M. SCHEINOST (ed.)). Praha: IKSP, 1996.

NĚMEC, Miroslav. *Organizovaný zločin*. Praha 1995. ISBN 80-206-0472-3.

NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: Themis, 2003, 407 s., (J. MUSIL (ed.)). ISBN 80-7312-018-6.

POSPÍŠIL, Richard, HOBZA, Vladimír, PUCHINGER, Zdeněk. *Finance a bankovníctví*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Právnická fakulta. Studijní text. ISBN 80-244-1297-7.

RABAN, Přemysl. *České obchodní právo, stav a jeho perspektivy*. Obchodní zákoník. Praha 2002. ISBN 80-8639541-3.

ROBINSON, Jefferey. *Pánové z prádelny špinavých peněz*. Praha: Columbus, 1995. 289 s. ISBN 80-85928-06-X.

ROZUM, Jan a kol. *Přehled dokumentů Evropské Unie, Rady Evropy a OSN vztahujících se k problematice ekonomické kriminality – oddíl II Trestní právo a ekonomická kriminalita*. Praha: IKPS, 2001. ISBN 80-86008-89-4.

SCHEINOST, Miroslav, CEJP, Martin, MUSIL, Jan, BUDKA, Ivan. *Výzkum struktury, forem a možností postihu organizovaného zločinu v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, ISBN 80-8600-832-0

SCHEINOST, Martin, DIBLÍKOVÁ, Simona. Zločinné spolčení – právní rámec, definice, postih, pachatelé. In *Kriminalistika*, 2009. 32 (4) ISSN 1210-9150.

SCHEINOST, Miroslav a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci v Praze, 2004. ISBN 80-7338-031-5.

SLOUPENSKÝ, Aleš, ŽEHRA, František. *Bankovní bezpečnost*. Praha: Bankovní institut, 1997, ISBN 80-85943-89-1.

SOJKA, Milan, KONEČNÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. 3. doplněné vyd. Praha: Nakladatelství Libri, Praha 1999. ISBN 80-85983-78-8

ŠÁMAL, Pavel, NOVOTNÝ, František, RŮŽIČKA, Miroslav, a kol. 2. doplněné a přepracované vydání. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C. H. Beck, 2003. 577 s. ISBN 80-7179-692-1.

ŠTÁBLOVÁ, Růžena. *Kriminologie*. Studijní texty. Praha, 2008.

TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Hazardní hry a drogy jako potenciální zdroj organizovaného zločinu*. Praha: IKSP, 1996. ISBN 80-8600-818-5.

TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana, ZEMAN, Petr. *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality*. Praha: IKSP, 2010, ISBN 978-80-7338-101-1.

TVRDÝ, Jiří. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a předpisy související*. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2004. ISBN 80-7179-899-1.

VELKÝ SOCIOLOGICKÝ SLOVNÍK I., II. Praha: Karolinum, 1996. Sv. I. ISBN 80-7184-164-11, sv. II. ISBN 80-7184-310-52.

VYKOPALOVÁ, Hana. Organizovaný zločin jako jeden z nejnebezpečnějších sociálně patologických jevů ve společnosti. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Facultas Iuridica*, 1999, č. 1.

ZEMAN, Petr. Drogové trestné činy podle trestního zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu. In: SEHNÁLEK, D., VALDHANS, J., DÁVID, R., KYNCL, R.(Ed.): *Sborník z 3. ročníku mezinárodní konference Dny práva 2009*. Brno: Masarykova Univerzita, 2009, ISBN 978-80-210-4990-1.

ŽÁK, Milan a kol. *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha: Linde, 2002. ISBN 80-7201-381-5.

Internetové zdroje

CELNÍ SPRÁVA ČR. *Boj proti porušování celních předpisů*. [online]. 2012. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/nase-ukoly/Stranky/boj-proti-poruvani-celnich-predpisu.aspx>

ČNB. *Legalizace výnosů z trestné činnosti*. [online]. 2012 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/legalizace_vynosu/

ČNB. *Úřední sdělení České národní banky*. [online]. 2005. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2005/download/v_2005_10.pdf

ČT24. *Policie zatkla obchodníky se zbraněmi, samopaly přišly až na 35 tisíc*. [online]. 2010. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/104721-policie-zatkla-obchodniky-se-zbranemi-samopaly-prisly-az-na-35-tisic/>

ERNST & YOUNG . *Šetření podvodů a investigativní služby*. [online]. 2012. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.ey.hu/CZ/cs/Services/Assurance/Fraud-Investigation---Dispute-Services/Investigativni-sluzby-a-reseni-sporu---Setreni-podvodu-a-investigativni-sluzby>

GFO. *Model podvodu s finančními instrumenty*. [online]. 2003. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.gfo.cz/page.php?show=vzdelani&id=5>

GFO. *Podvody s finančními instrumenty z pohledu pachatele*. [online]. 2003. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.gfo.cz/page.php?show=vzdelani&id=4>

HRBEK, Michal. *ÚOOZ: Domáci organizovaný zločin pokračuje v korupci státní správy*. 27. 06. 2011. [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z www: <http://www.udalosti112.cz/udalosti-dne/uooz-domaci-organizovany-zlocin-pokracuje-v-korupci-statni-spravy.html>

HYLMAR, Jiří. *Boj proti praní špinavých peněz v České republice*. [online]. 2011. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/press/ppt_hylmar.ppt#256,1,Boj proti praní špinavých peněz v České republice](http://ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/press/ppt_hylmar.ppt#256,1,Boj%20proti%20prani%20spinavych%20penez%20v%20Ceske%20republike)

JIRSOVÁ Miroslava. *Praní špinavých peněz: stát se zaměří na realitky či směnárny*. 06.05.2010. [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://karasek.blog.idnes.cz/c/101283/Zakon-o-zbranich-a-cerny-trh.html>

KARÁSEK, David. *Zákon o zbraních a černý trh*. 13. 09. 2009. [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://karasek.blog.idnes.cz/c/101283/Zakon-o-zbranich-a-cerny-trh.html>

KROUPA, Mikuláš. *Jak se z legálního obchodu se zbraněmi stane ilegální*. [online]. 2006. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z www: http://www.bbc.co.uk/czech/domesticnews/story/2006/01/060107_cz_weapon_pkg.shtml

KRUTINA, Miroslav, MÚKA, Ondřej. *Poskytnutí údajů o telekomunikačním provozu a domovní prohlídka*. [online]. 2007. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z www: <http://www.lupa.cz/clanky/poskytnuti-udaju-o-telekomunikacnim-provozu-a-domovni-prohlidka/>

MERRET, Jon, RENNER Paul. *Preventing Financial Instrument Fraud* (Zvláštní zpráva připravená Službou k odhalování obchodní kriminality Mezinárodní obchodní komory, [online]. 2002. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z <http://www.gfo.cz/page.php?show=vzdelani&id=4>

MF ČR. *Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu č. 33/1997 Sb.* [online]. 1997. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/leg_aml_cft_13879.html

MOLNÁROVÁ, Gabriela. *Možnosti postihu Ponzi schémat a klasických pyramidových her.* [online]. 2002. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z <http://www.epravo.cz/top/clanky/moznosti-postihu-ponzi-schemat-a-klasickych-pyramidovych-her-17866.html>

MOUREK, František. *Podvodníci nabízejí „znehodnocení“ samopaly, z nichž se dalo střílet!* [online]. 2011. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.strelecky-portal.cz/zbrane-a-strelivo/zajimavosti/podvodnici-nabizeli-znehodnocene-samopaly-z-nichz-se-dalo-strilet.html>

NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ ČR: *Úvod*, 2012. [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/nsz/hlavni.aspx?j=39&o=29&k=4098&d=20274>

POLICIE ČR. *Zpráva o činnosti ÚOOZ za rok 2009.* [online]. 2010. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2009.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

POSPÍŠIL, František. *Korupce v oblasti obchodu se zbraněmi.* Praha: Transparency International – Česká republika, 2004. Též dostupné z: [online]. [cit. 2012-03-18]. http://zbrane.ecn.cz/cz/pdf/zbrane_cz_w.pdf

TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Kriminalistika - Drogová kriminalita včera, dnes a zítra.* 2001, r. XXXIV, č. 4, 2001, ISSN 1210-9150. [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2001/01_04/drogy.html

ÚOOZ. *Výroční zpráva za rok 2010.* [online]. 2011. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2010.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3>

ÚSTAV STÁTU A PRÁVA. *Soudní systém v ČR.* [online]. 2011. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.ilaw.cas.cz/index.php?page=50>

VLÁDA ČR. *Programové prohlášení vlády.* [online]. 1996. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=26625>

Dokumenty

EMCDDA. Problémy trestných činů v oblasti drog a vězeňství. Výroční zpráva za rok 2004. Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost

MF ČR, FAÚ. Zpráva o činnosti 1996-2006. Praha: MF ČR, 2006

MZV ČR. Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskací výnosů ze zločinu č. 33/1997 Sb.

NAŘÍZENÍ Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící ze dne 26.10.2005

NAŘÍZENÍ Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků ze dne 15.11.2006

SMĚRNICE Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu a Směrnice

Komise 2006/70/ES ze dne 1. srpna 2006, kterou se stanoví prováděcí opatření ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES.

ZÁKON č. 140/1961 Sb., trestní zákon

ZÁKON č. 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

ZÁKON č. 152/1995 Sb. ze dne 29. června 1995, kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

ZÁKON č. 61/1996 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

ZÁKON č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení

ZÁKON č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

ZÁKON č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

ZP PP č. 30/2007 o finančním šetření

ZP PP č. 14/2009 o finančním šetření

ZP PP č. 174/2011 o finančním šetření

11 Obrázky

Obr. 1 Struktura a charakteristika skupiny

Obr. 2 Organizační struktura a její průnik do orgánů státní moci

Obr. 3 Schéma praní špinavých peněz

Obr. 4 Bezpečná a nebezpečná metoda

Obr. 5 Řetěz zprostředkovatelů a provizí

Obr. 6 Schéma legalizace výnosů

12 Tabulky

Tab. 1 Rozdíly mezi hospodářskou a finanční kriminalitou

Tab. 2 Hlášení od nebankovních institucí

Tab. 3 Vyhodnocení jednotlivých složek dle výše zajištěné částky v roce 2008

Tab. 4 Vyhodnocení četností zajišťovacích institutů za rok 2008 v Kč

Tab. 5 Porovnání zajištěného majetku v roce 2009 v Kč

Tab. 6 Porovnání četnosti jednotlivých zajišťovacích institutů v roce 2009 v Kč

Tab. 7 Porovnání zajištěného majetku v roce 2010 v Kč

Tab. 8 Porovnání četnosti jednotlivých zajišťovacích institutů v roce 2010 v Kč

Tab. 9 Celkové zhodnocení zajištěného majetků za období 2008 – 2010 v Kč

Tab. 10 Celkové zhodnocení četností jednotlivých zajišťovacích institutů za období
2008 – 2010

13 Grafy

Graf 1 Počet nahlášených podezřelých transakcí

Graf 2 Porovnání celkové četnosti zajišťovacích institutů 2008, 2009 a 2010

Graf 3 Porovnání zajištěného majetku a finančních prostředků jednotlivými KŘP a celorepublikovými útvary za rok 2008, 2009 a 2010

Graf 4 Porovnání celkové četnosti zajišťovacích institutů za rok 2008, 2009 a 2010

Graf 5 Porovnání celkové četnosti využití příslušných zajišťovacích institutů
za období 2008 - 2010

14 Seznam zkratk

ČNB	Česká národní banka
EMCDDA	Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost
EU	Evropská unie
ES	Evropské společenství
FAÚ MF ČR	Finanční analytický úřad Ministerstva financí ČR
GFO	Garanční fond obchodu
IS ETŘ	Informační systém evidence trestního řízení
KŘP	Krajské ředitelství policie
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí
NPC	Národní protidrogová centrála
OSN	Organizace spojených národů
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
TŘ	Trestní řád
TZ	Trestní zákon a trestní zákoník
ÚOKFK	Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování
ÚOOZ	Úvar pro odhalování organizovaného zločinu
ZP PP	Závazný pokyn policejního prezidenta

15 Přílohová část

Grafy

Graf 1 Podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary v období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2008 (hodnoty uváděny v tisících)

Graf 2 Procentuální podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary od 1.1.2008 do 31.12.2008

Graf 3 Podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary v období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009 (hodnoty uváděny v tisících)

Graf 4 Procentuální podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary v období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009

Graf 5 Podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary v období od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010 (hodnoty uváděny v tisících)

Graf 6 Procentuální podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary v období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2008

Graf 7 Četnost příslušných zajišťovacích institutů za období 2008

Graf 8 Četnost příslušných zajišťovacích institutů za období 2009

Graf 9 Četnost příslušných zajišťovacích institutů za období 2010

Graf 10 Porovnání jednotlivých KŘP a celorepublikových útvarů dle celkové výše zajištěného majetku a fin. prostředků za všechny tři období 2008-2010 (hodnoty uváděny v tisících Kč)

Graf 11 Porovnání zajištěného majetku a fin. prostředků dle jednotlivých zajišťovacích institutů za období od 2008 - 2010

Tabulky

Tab. 1 přehled zajištěného majetku a fin. prostředků za období 1.1.2008 – 31.12.2008 za všechny součásti PČR

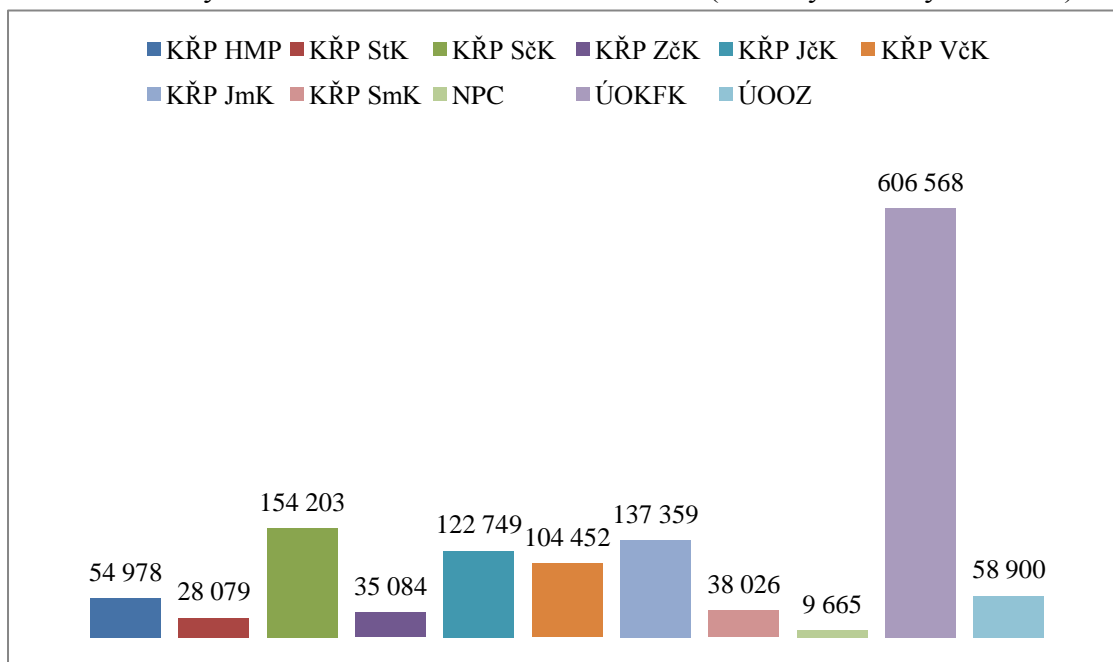
Tab. 2 přehled zajištěného majetku a fin. prostředků za období 1.1.2009 – 31.12.2009 za všechny součásti PČR

Tab. 3 přehled zajištěného majetku a fin. prostředků za období 1.1.2010 – 31.12.2010 za všechny součásti PČR

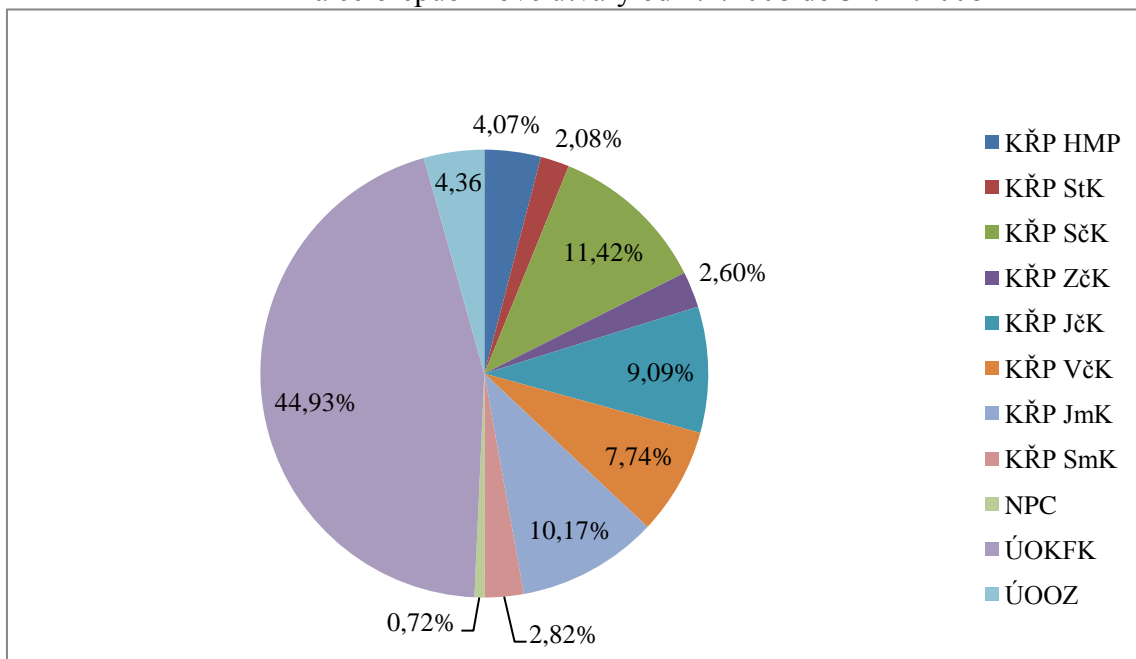
Přílohová část 1/1

Všechny grafy a tabulky v přílohové části jsou vytvořeny ze zdrojů Policie ČR, ÚOKFK

Graf 1 Podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary v období od 1.1.2008 do 31.12.2008 (hodnoty uváděny v tisících)

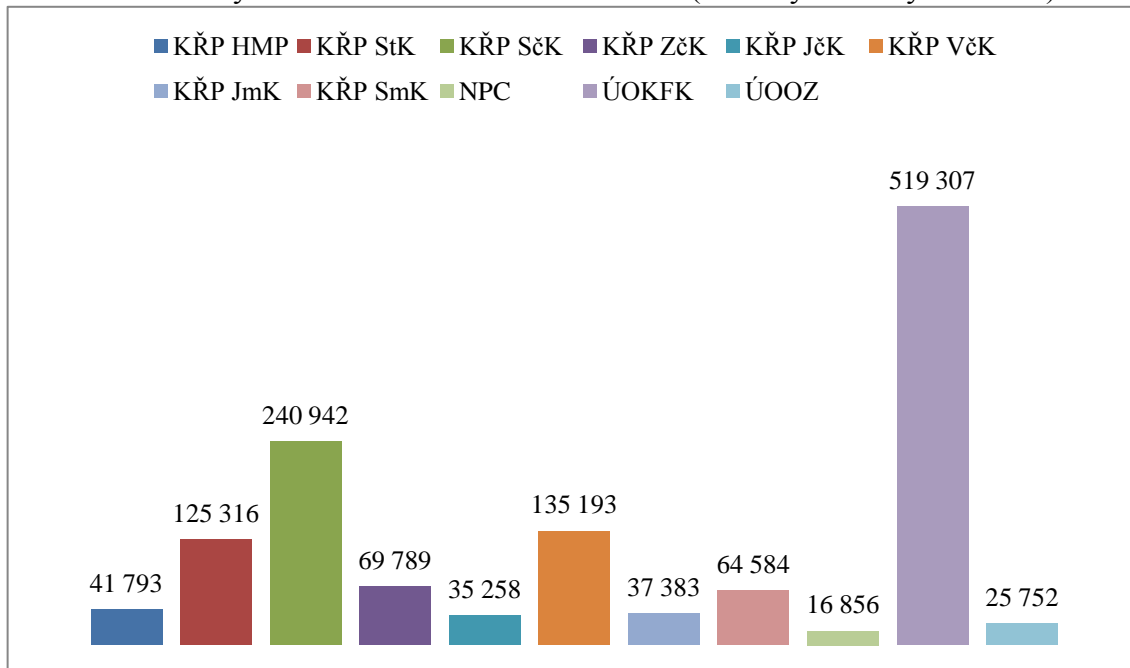

Graf 2 Procentuální podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary od 1.1.2008 do 31.12.2008

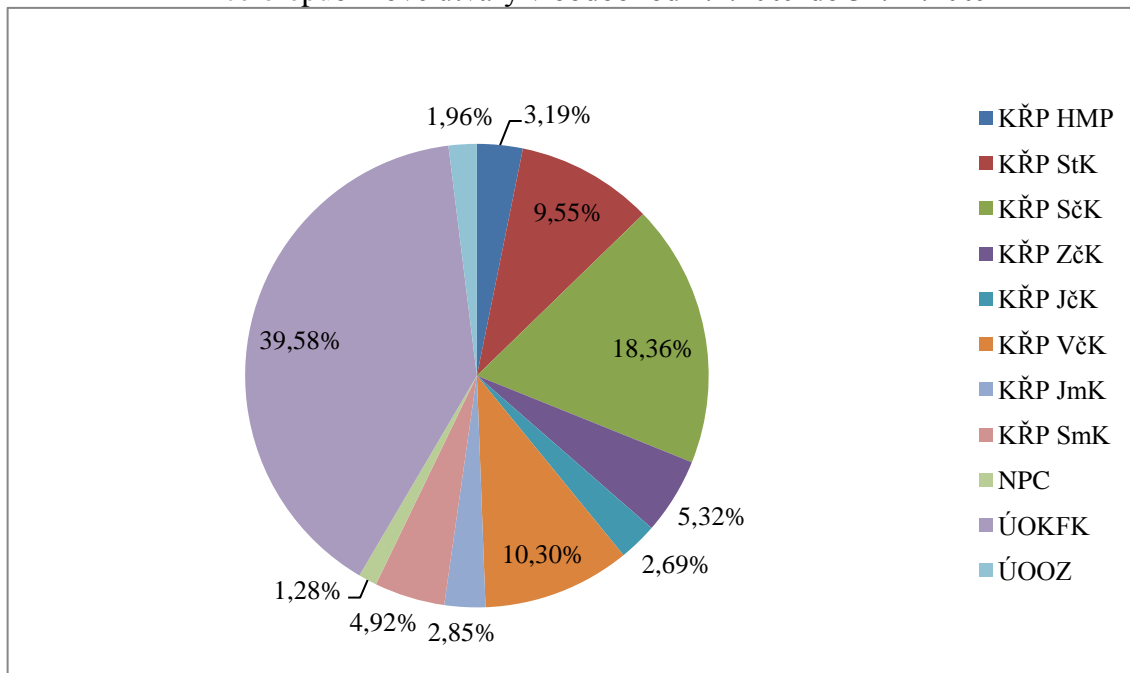

Přílohavá část 1/2

Graf 3 Podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary v období od 1.1.2009 do 31.2009 (hodnoty uváděny v tisících)

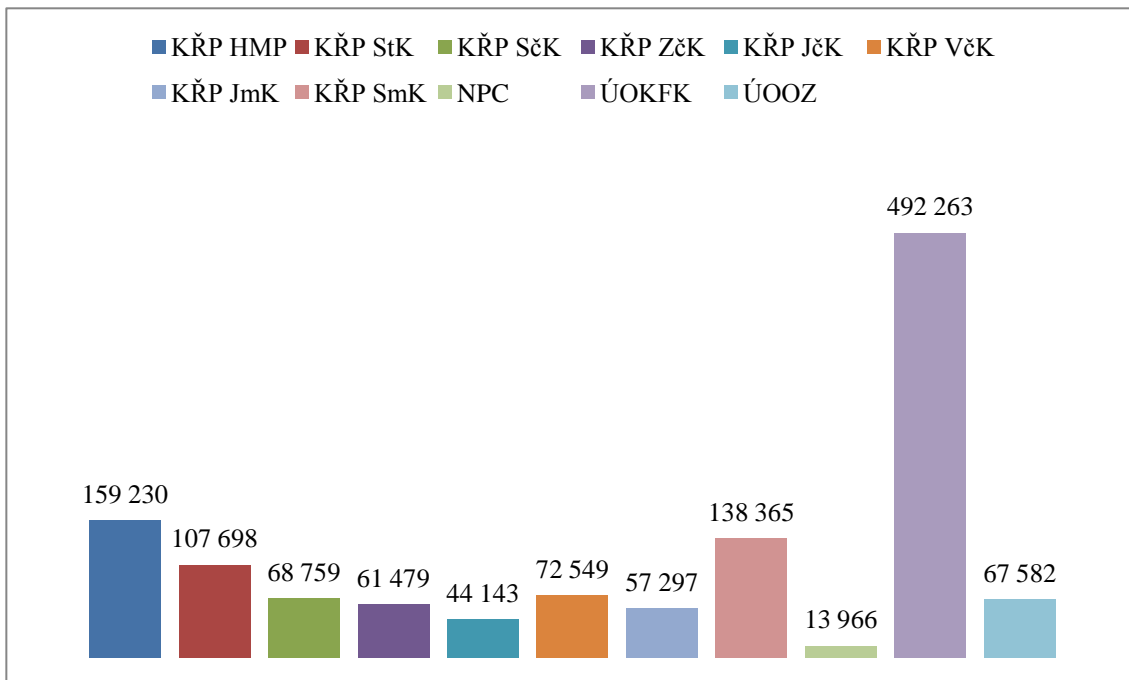

Graf 4 Procentuální podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary v období od 1.1.2009 do 31.12.2009

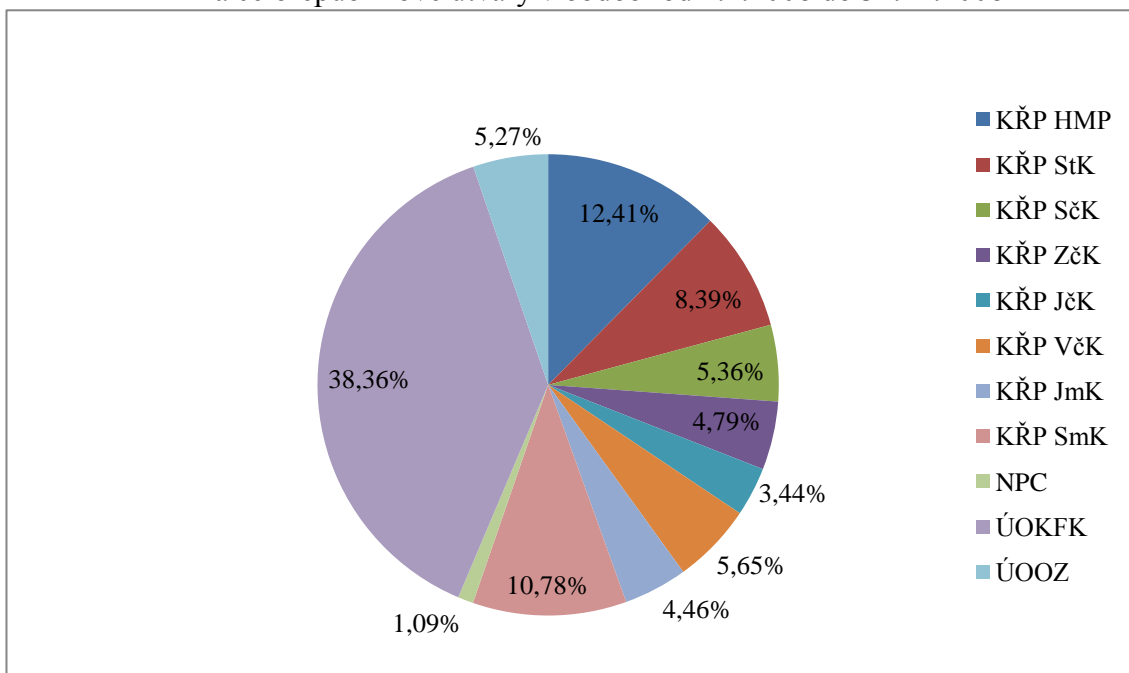

Přílohová část 1/3

Graf 5 Podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivá KŘP a celorepublikové útvary v období od 1.1.2010 do 31.12.2010 (hodnoty uváděny v tisících)

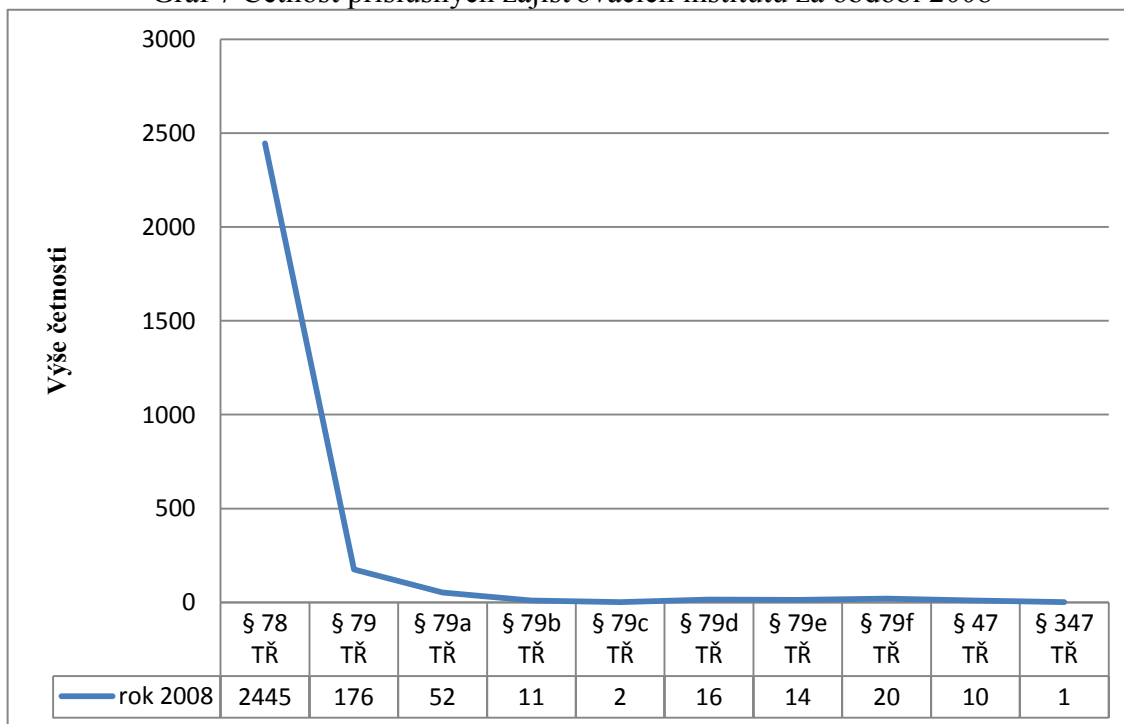

Graf 6 Procentuální podíl zajištěného majetku a fin. prostředků za jednotlivých KŘP a celorepublikové útvary v období od 1.1.2008 do 31.12.2008

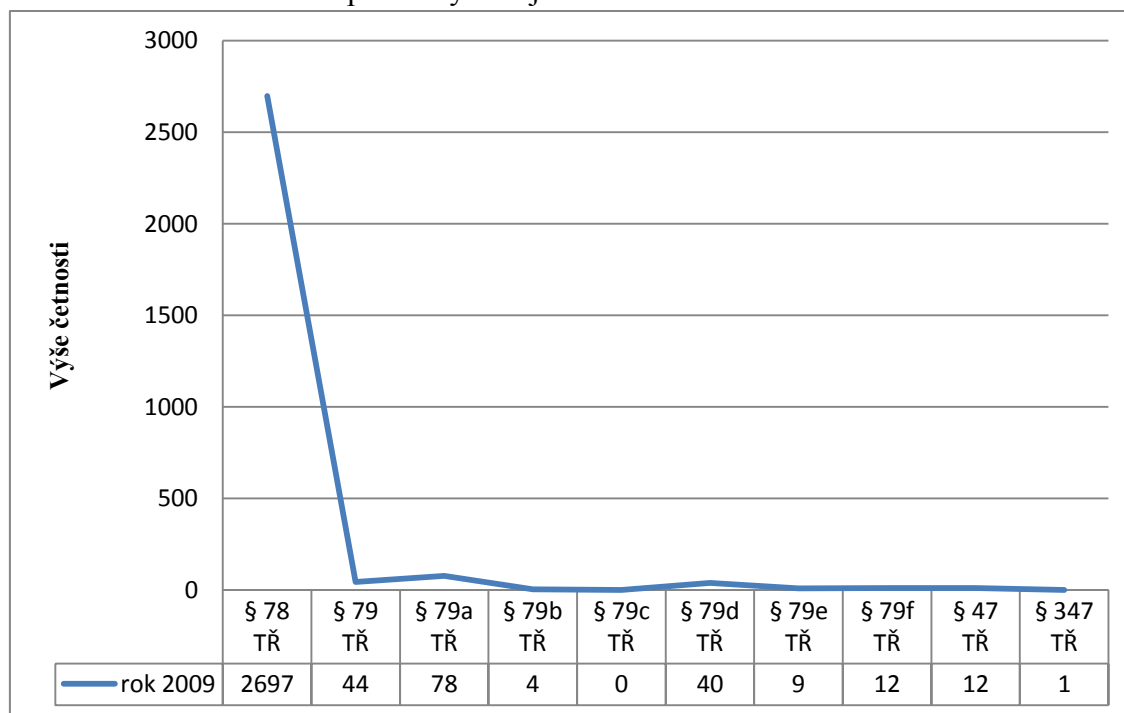

Přílohavá část 1/4

Graf 7 Četnost příslušných zajišťovacích institutů za období 2008

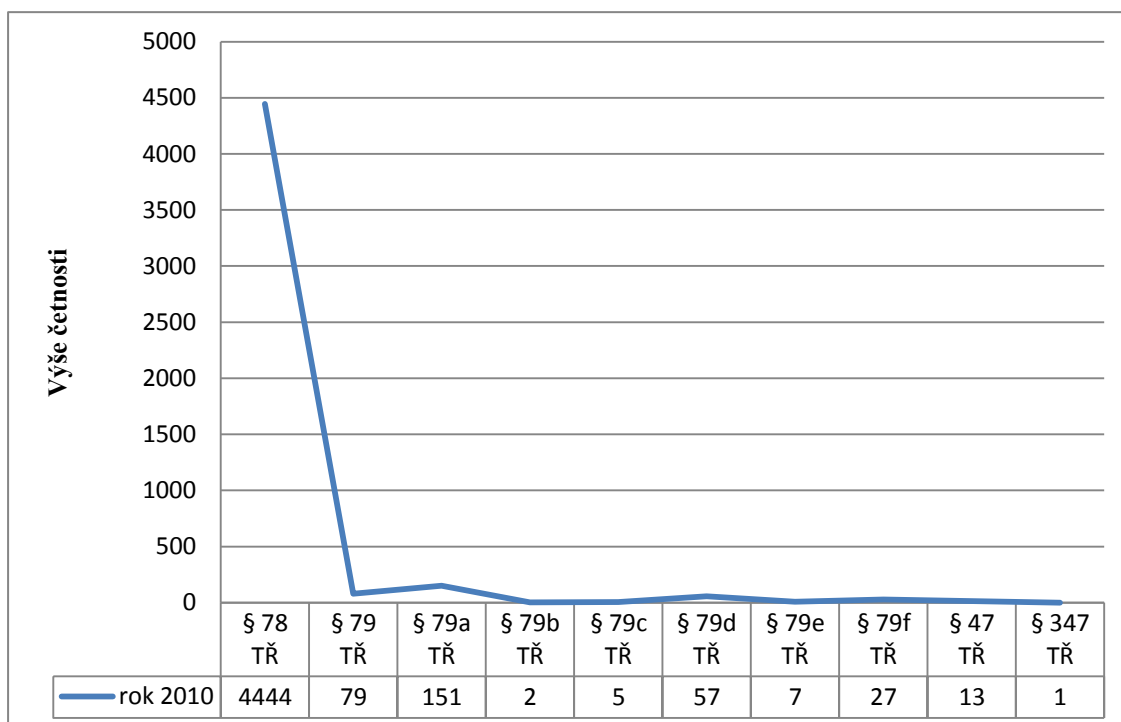

Graf 8 Četnost příslušných zajišťovacích institutů za období 2009

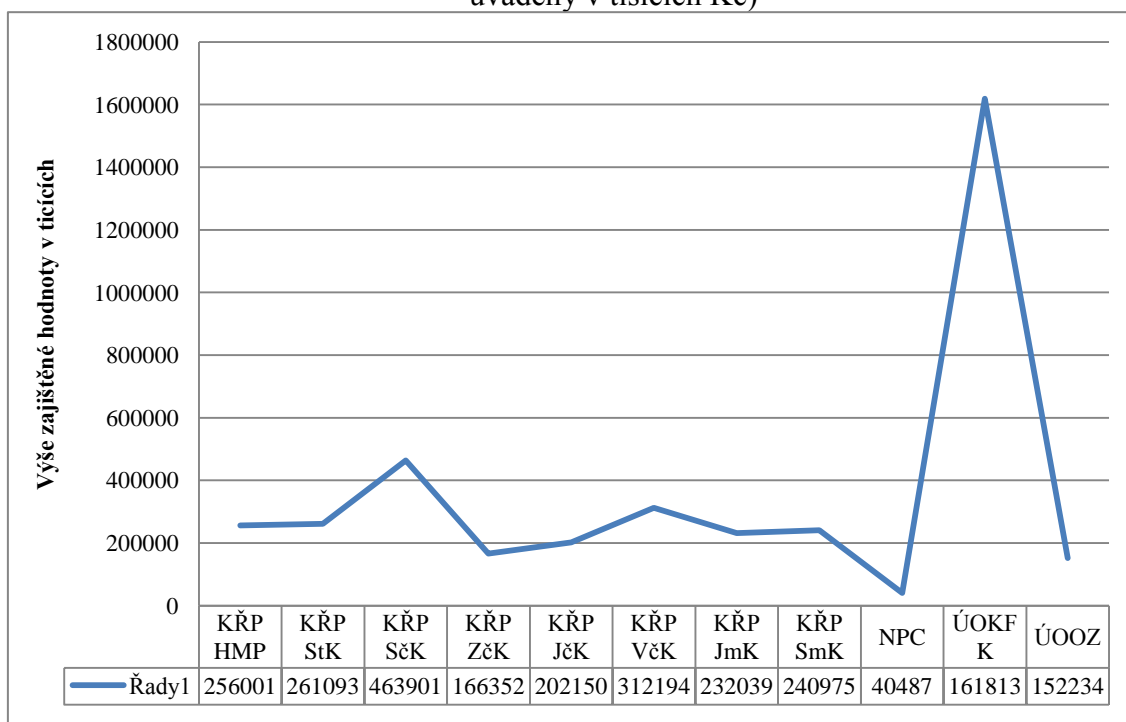

Přílohová část 1/5

Graf 9 Četnost příslušných zajišťovacích institutů za období 2010

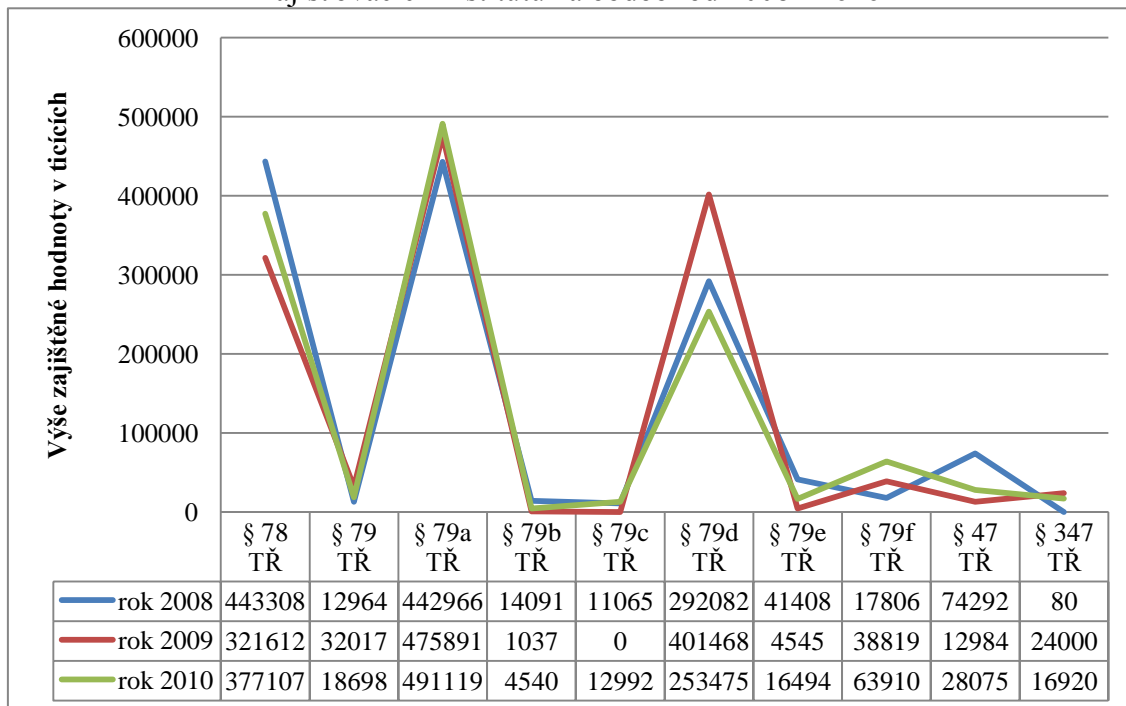

Graf 10 Porovnání jednotlivých KŘP a celorepublikových útvarů dle celkové výše zajištěného majetku a fin. prostředků za všechny tři období 2008-2010 (hodnoty uváděny v tisících Kč)

Přílohová část 1/6

Graf 11 Porovnání zajištěného majetku a fin. prostředků dle jednotlivých zajišťovacích institutů za období od 2008 - 2010

Přílohová část 1/7

Tabulka č. 1

Přehled zajištěného majetku a fin. prostředků za období od 1.1.2008 do 31.12.2008 v rámci trestního řízení vedeného útvary SKPV PČR - přehled za KŘP a celorepublikové útvary																						
Útvar	Zajištěný majetek v tisících Kč a četnost využití příslušných zajišťovacích institutů																				Procenta	
	§ 78 TŘ		§ 79 TŘ		§ 79a TŘ		§ 79b TŘ		§ 79c TŘ		§ 79d TŘ		§ 79e TŘ		§ 79f TŘ		§ 47 TŘ		§ 347 TŘ			celkem majetek
	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet		tis. Kč
KŘP HMP	31 113	143	2 481	14	19 121	5					2 023	1	240	1							54 978	4,07%
KŘP StK	18 629	240	4	2							4 800	1			4 645	1					28 079	2,08%
KŘP SčK	57 860	303	412	3	94 852	3										1 000	1	80	1		154 203	11,42%
KŘP ZčK	33 229	283	1 146	6								709	3								35 084	2,60%
KŘP JčK	115 521	299	6 479	9	749	1															122 749	9,09%
KŘP VčK	15 605	362	362	16	3 684	8					6 065	2	37 656	5	7 879	15	33 200	2			104 452	7,74%
KŘP JmK	84 395	235	23	2	1 753	4	5 713	5			5 980	2			103	1	39 392	6			137 359	10,17%
KŘP SmK	14 601	403	1 341	5	9 449	3	7 886	4			2 303	3	1 497	1	249	1	700	1			38 026	2,82%
NPC	8 493	144	715	119										456	2						9 665	0,72%
ÚOKFK	55 198	11			288 172	18	292	1	6 065	1	256 011	6	400	1	430	1					606 568	44,93%
ÚOOZ	8 664	22			25 186	10	200	1	5 000	1	14 900	1	450	1	4 500	1					58 900	4,36%
Celkem Kč	443 308		12 964		442 966		14 091		11 065		292 082		41 408		17 806		74 292		80		1 350 062	
Procenta	32,84%		0,96%		32,81%		1,04%		0,82%		21,63%		3,07%		1,32%		5,50%		0,01%			
Celkový počet		2 445		176		52		11		2		16		14		20		10		1	2 747	
Procenta		89,01%		6,41%		1,89%		0,40%		0,07%		0,58%		0,51%		0,73%		0,36%		0,04%		

Zdroj dat: Policie ČR ÚOKFK SKPV

Přílohová část 1/8

Tabulka č. 2

Přehled zajištěného majetku a fin. prostředků za období od 1.1.2009 do 31.12.2009 v rámci trestního řízení vedeného útvary SKPV PČR - přehled za KŘP a celorepublikové útvary																							
Útvar	Zajištěný majetek v tisících Kč a četnost využití příslušných zajišťovacích institutů																				celkem majetek tis. Kč	Procenta	
	§ 78 TR		§ 79 TR		§ 79a TR		§ 79b TR		§ 79c TR		§ 79d TR		§ 79e TR		§ 79f TR		§ 47 TR		§ 347 TR				
	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet			
KŘP HMP	15 890	131	17561	15	601	6	670	1			4 400	1	2 621	3			50	1			41 793	3,19%	
KŘP StK	22 085	349	2	1	10	2					102 682	6			494	1	43	1			125 316	9,55%	
KŘP SčK	60 445	313	2 055	13	82 212	8					96 230	7									240 942	18,36%	
KŘP ZčK	27 397	274	1 686	1	32 970	10					6 780	3	936	4			20	1			69 789	5,32%	
KŘP JčK	29 336	307	165	4	346	2	40	1			300	1			800	1	4 270	2			35 258	2,69%	
KŘP VčK	19 777	279	816	2	23 144	10					72 286	9	900	1	14886	8	3 384	4			135 193	10,30%	
KŘP JmK	19 724	463	7	1	8 635	9					8 300	2					717	2			37 383	2,85%	
KŘP SmK	43 869	525	600	2	2	1					15 525	4	88	1			4 500	1			64 584	4,92%	
NPC	12 535	22	71	2							4 250	1									16 856	1,28%	
ÚOKFK	61 024	13	6 853	1	314 389	25	327	2			90 714	6					22000	1		24000	1	519 307	39,58%
ÚOOZ	9 529	21	2 200	2	13 584	5											439	1			25 752	1,96%	
Celkem Kč	321 612		32017		475 891		1 037		0		401 468		4 545		38619		12984		24000		1 312 172		
Procenta	24,51%		2,44%		36,27%		0,08%		0,00%		30,60%		0,35%		2,94%		0,99%		1,83%				
Celkový počet		2697		44		78		4		0		40		9		12		12		1	2897		
Procenta		93,10%		1,52%		2,69%		0,14%		0,00%		1,38%		0,31%		0,41%		0,41%		0,03%			

Zdroj dat: Policie ČR ÚOKFK SKPV

Přílohová část 1/9

Tabulka č. 3

Přehled zajištěného majetku a fin. prostředků za období od 1.1.2010 do 31.12.2010 v rámci trestního řízení vedeného útvaru SKPV PČR - přehled za KŘP a celorepublikové útvary																						
Útvar	Zajištěný majetek v tisících Kč a četnost využití příslušných zajišťovacích institutů																				Procenta	
	§ 78 TŘ		§ 79 TŘ		§ 79a TŘ		§ 79b TŘ		§ 79c TŘ		§ 79d TŘ		§ 79e TŘ		§ 79f TŘ		§ 47 TŘ		§ 347 TŘ			celkem majetek
	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet		tis. Kč
KŘP HMP	30974	636	227	4	111765	40					16185	4			80	1					159230	12,41%
KŘP StK	40489	339	334	4	22803	5			7853	1	31100	2			4915	1	204	1			107698	8,39%
KŘP SČK	35802	338			2974	5					23122	4			6860	2					68759	5,36%
KŘP ZČK	51822	414	231	2	1426	2					8000	1									61479	4,79%
KŘP JČK	20967	536	2300	4	2093	7					3800	3	6122	6	8861	3					44143	3,44%
KŘP VČK	15795	581	6396	10	5987	3			1800	3	36092	5			1012	3	5467	4			72549	5,65%
KŘP JmK	29985	223	475	7	8636	11	4499	1			6170	13			1533	4	6000	1			57297	4,46%
KŘP SmK	46592	1243	2924	8	40135	10			3339	1	37674	9			1500	1	6200	4			138365	10,78%
NPC	10200	68	3767	36																	13966	1,09%
ÚOKFK	62693	17	385	1	293105	67	41	1			70762	8	10372	1	32843	7	5142	1	16920	1	492263	38,36%
ÚOOZ	31789	49	1659	3	2197	1					20570	8			6306	5	5061	2			67582	5,27%
Celkem Kč	377107		18698		491119		4540		12992		253475		16494		63910		28075		16920		1283330	
Procenta	29,39%		1,46%		38,27%		0,35%		1,01%		19,75%		1,29%		4,98%		2,19%		1,32%			
Celkový počet		4444		79		151		2		5		57		7		27		13		1	4786	
Procenta		92,85%		1,65%		3,16%		0,04%		0,10%		1,19%		0,15%		0,56%		0,27%		0,02%		

Zdroj dat: Policie ČR ÚOKFK SKPV

